

MINISTERIE VAN ONDERWIJS

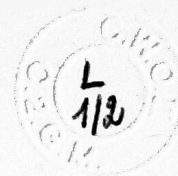
NAVORSINGS- EN
STUDIECENTRUM
VOOR DE GESCHIEDENIS
VAN DE TWEEDE
WERELDOORLOG

MEDEDELINGEN

N^{rs} 13/14 - 1983/84

LEUVENSEPLEIN 4 (Bus 19) - 1000 BRUSSEL - TEL. 218 45 27

MINISTERIE VAN ONDERWIJS

M E D E D E L I N G E N N R. 13/14 - 1983-84

**NAVORSINGS- EN STUDIECENTRUM VOOR DE GESCHIEDENIS
VAN DE TWEEDE WERELDOORLOG**

BRUSSEL

ISSN 0772-1196

I N H O U D S T A F E L

DE VERNIEUWDE MEDEDELINGEN	5
IN MEMORIAM	7
AKTIVITEITEN VAN HET CENTRUM	
A. WETENSCHAPPELIJK COMITE - BETREKKINGEN MET HET BUITEN- LAND - OPZOEKINGEN	
1. Wetenschappelijk Comité	9
2. Bureau	9
3. Administratief personeel	9
4. Werkvergaderingen	10
5. Betrekkingen met het buitenland	11
6. Tentoonstellingen	14
7. Het Centrum verleende zijn medewerking	14
B. ARCHIEVEN - VERZAMELINGEN	
1. Archieven	17
2. Fototeek	23
C. PUBLIKATIES EN VOORDRACHTEN	
1. Publikaties van het Centrum	25
2. Publikaties van het wetenschappelijk personeel	25
3. Voordrachten en referaten van het wetenschappelijk personeel	27
4. Radio- en Televisie-uitzendingen	28
KRONIEK	
Een voorbeeld om na te volgen	29
Weerzien na 40 jaar	34
Jan Vincx. Vlaanderen in uniform. 1940-1945.	30
LEKTUURNOTA'S	
BAILLY P. en CARETTE M., Quelques aspects de l'affaire Rinchard 30 ans après	36
BIRON Paul, Mon mononke et le jour V.	36
BOUDIN H.R., Histoire des Unions Chrétiennes de jeunes gens (Y.M.C.A.)	36
BOURGUET J., Histoire de la 31e Cie. de l'Armée belge des Partisans	37
CLAES L., Het verdrongen verleden. De collaboratie, haar rechters en geschiedschrijvers	37
DE COCK P., Exploitation du réseau de la S.A. Les tram- ways Bruxellois pendant la seconde guerre mondiale	37
DE LANNOY E., Historique de la Cavalerie belge. Son or- ganisation de 1930 à 1970	37
DELVO E., Democratie in stormtij. Demokratisch socia- lisme in de kisisjaren dertig	38

DELVOYE X., Souvenirs d'un cheminot. Welkenraedt, sa gare, ses voies ferrées...	38
FAYAT H., Niets is voorbij	38
GENOTTE P., Le 11e Régiment de Dragons portés dans les combats sur la position de couverture. Bataille de la Petite Gette 10 mai - 13 mai 1940	38
GIHOUSSE M.-F., Mouvements wallons de résistance. Mai 1940-septembre 1944	39
JANSSENS E., Histoire militaire du Congo belge pendant la 2e guerre mondiale	39
Léopold III se tait, nous parlons. Dossier établi par J. Gerard et H. Gerard	39
Louis Major 80	40
MEYERS W. en SELLESLAGH F., De vijand te lijf. De Belgen in het verzet	40
MORELLI A., La participation des émigrés italiens à la Résistance belge	40
RANSON L., De gedeporteerden	40
ROBA J.L. et LEOTARD J., La région de Walcourt-Beaumont pendant la Seconde Guerre mondiale. T.I. : 1940-1941 ...	41
Rommelpot.	41
STEINBERG M., L'étoile et le fusil. I. La question juive 1940-1942. II. Les Cent jours de la déportation des Juifs de Belgique.	41
STEPHANY P., Les années '20-'30, 2ème période : l'avant-guerre	42
Va libérer mon peuple !	42
VAN HAVER G., Onmacht der verdeelden. Katholieken in Vlaanderen tussen democratie en fascisme 1929-1940	43
VANWELKENHUYZEN J. en DUMONT J., 1940. Le grand exode.	43
WEBER G., Ces coloniaux... Histoires du Zaïre.	43
WILLEQUET J. et DUMOULIN M., Aspects des relations de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg et des Pays-Bas avec l'Italie : 1925-40	44
WITTE E., Geschiedenis van Vlaanderen	44
Nagekomen :	
BAL N., Mijn wankle wereld. Vier jaar in het socialistische verzet	44
GIFTEN	46

AANWINSTEN VAN DE BIBLIOTEEK

DE VERNIEUWDE MEDEDELINGEN

Dit is het eerste nummer van de **Mededelingen** in een nieuw kleedje. Men zal merken dat de bibliografie van de jaarlijks verschenen publikaties betreffende België tijdens de tweede wereldoorlog, verzorgd door Willem C.M. Meyers, niet meer opgenomen werd. Maar een lijst van aanwinsten van de bibliotheek werd ingevoerd.

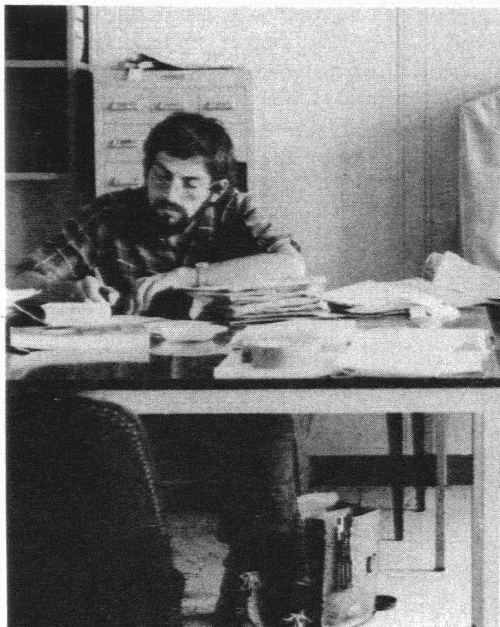
Anderzijds werden de lektuurnota's, die dikwijls uitgroeiden tot echte recensies, drastisch ingekort.

Daar staat tegenover dat de lektuurnota's-nieuwe stijl een meer volledig overzicht zullen geven van de werken die recent verschenen i.v.m. België in de tweede wereldoorlog.

De bibliografie werd overgeheveld naar de **Bijdragen tot de Geschiedenis van de tweede wereldoorlog**, eveneens een uitgave van het Centrum. Het is inderdaad de bedoeling deze, naar analogie met buitenlandse wetenschappelijke tijdschriften, te voorzien van een bibliografisch apparaat. Wij hopen dat deze functionele hervorming de **Bijdragen** nog aantrekkelijker zal maken, temeer daar het nu ook recensies zal bevatten.

Zo vullen **Mededelingen** en **Bijdragen** mekaar uitstekend aan om de nieuwe praktische en theoretische ontwikkelingen inzake zij wetenschappelijk onderzoek over de tweede wereldoorlog in België op de voet te kunnen volgen.

I N M E M O R I A M L U K K O N G S

Een vertrouwd gezicht verdween uit ons midden, een kenmerkend handschrift wordt niet meer gelezen, een stem klinkt niet meer in de gang of door de binnenhuistelefoon, een typisch silhouet kom je niet meer tegen. Men noemt dat een leegte. En het is een leegte die wij, kollega's, soms spitsbroeders samen, soms ruziemakers evenzeer, zwaar aanvoelen.

LuKo, zoals het in zijn typisch geschrift stond, is op 21 april 1984 van ons weggegaan. Een "smerige" ziekte had hem te pakken gekregen, hij heeft er zich ondanks zijn vechten niet kunnen aan onttrekken. En toch, tot op het

laatste is hij zichzelf gebleven, de man die van praten hield, de man die veelzijdige interesses had, de man die nog kon lachen zelfs als de pijn hem weinig respijt gaf.

Luk Kongs, geboren te Gent op 29 juli 1942, was vanaf 1 november 1975 in dienst van het Centrum. Hij was toen echter geen vreemde eend in de bijt. Zijn voorgaande mandaten bij het Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse geschiedenis, bij het N.F.W.O. en tenslotte bij de Seminaries voor historische en vergelijkende Pedagogiek van de Rijksuniversiteit Gent hadden hem herhaaldelijk "op bezoek" in het Centrum gebracht. In het Centrum wijdde hij zich vooral aan het tijdschriftenbestand; zijn kennis van het bronnenmateriaal en zijn zin voor precisie maakten van hem de geeignende persoon voor die taak. Dank zij zijn inspanningen, voortbouwend op wat wijlen André Cordewiener was begonnen, zijn de aanwezige tijdschriften quasi volledig geïnventarieerd en kan een globale katalogus uitgegeven worden.

Luks interesses waren verscheiden, maar allen zeer diepgaand. Zijn belangstelling voor de ultra-kontemporane geschiedenis uitte zich in een enorme belezenheid. Boekbesprekingen, in de meest diverse tijdschriften en dagbladen waren er de getuigen van, net als zijn medewerking aan de *Bulletin critique d'histoire de Belgique et du Grand Duché de Luxembourg* en aan de *Bibliographie d'histoire de Belgique*, in het Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis.

Zijn belangstelling voor het Verdinaso, onderwerp van zijn doctoraat in voorbereiding, breidde zich uit tot het fascisme toen en nu. De weerslag van zijn kennis over het Verdinaso kwam op schrift slechts sporadisch tot uiting, in verzamelingen en als medewerking aan andere uitgaven. Op colloquia bracht hij deelaspekten van zijn studie naar voor. Maar publiceren in se scheen hem blijkbaar niet het belangrijkste, kennisverwerving, en vooral die kennis verwerken, interpreteren en die dan verder geven was veel belangrijker. Talrijk zijn de studenten, ergens in de knoei met een of ander probleem, die bij hem te rade gingen en raad kregen. Veel raad, nuttige en bruikbare wenken, en vooral een grote belangstelling. Luks bezoeken en telefoons op het Centrum werden er zelfs door berucht, zij namen zoveel tijd in beslag.

Zijn persoonlijke inzichten in fascisme en aanverwante problemen zetten er hem in grote mate toe aan ook in zijn persoonlijk engagement te militeren in de pacifistische beweging. In discussies daarover bleek én zijn directe betrokkenheid bij die problematiek én zijn bereidheid om naar anderen te kunnen luisteren en op een rustige manier te debatteren. Gevoegd bij zijn ingeboren zin voor humor, maakte dat van hem een ideale gesprekspartner.

Deze "zachte" anarchist, non-conformist in kleding en houding, was tevens een groot natuurliefhebber. Met duidelijk genoeg en diepgaande kennis kon hij vertellen van zijn natuurtochten, waaraan hij een flink deel van zijn vakanties spendeerde.

Met spijt voor de te korte samenwerking en met droefheid om zijn heengaan hebben wij afscheid genomen. De klassieke woorden van innige deelneming gericht aan Kathleen, zijn echtgenote, en zijn dochters Eva en Tibbe zijn slechts een magere troost en vertolken alleen wat onder woorden kan gebracht worden, niet wat er eigenlijk in het gemoed omgaat.

Wim MEYERS

AKTIVITEITEN VAN HET CENTRUM

**A. WETENSCHAPPELIJK COMITÉ - BETREKKINGEN MET HET BUITEN-
LAND - OPZOEKINGEN****1. Wetenschappelijk Comité**

Sinds het verschijnen van Mededelingen 12 vergaderde het Wetenschappelijk Comité op 11 maart en 10 juni 1983, en op 7 maart 1984.

Kol. BEM FARCY, opvolger van Kol. DE PERMENTIER aan het hoofd van de Historische Dokumentatiedienst van de Strijdkrachten, werd door de Minister van Landsverdediging aangeduid als vertegenwoordiger van dat departement.

Prof. L.E. HALKIN, één van de medestichters van het Centrum, nam om persoonlijke redenen ontslag uit het wetenschappelijk Comité. Het Comité betreurde deze beslissing, die het Centrum berooft van een gezaghebbend historicus en verzetsstrijder. Ingaande op de wens van Prof. HALKIN werd aan de Ministers van Education Nationale en Onderwijs gesuggereerd Dr. Francis BALACE, Maître de Conférences aan de Université de Liège, tot zijn opvolger in het Wetenschappelijk Comité aan te stellen.

De financiële problemen en de toekomst van het Centrum waren de voornaamste bekommernissen tijdens de vergaderingen. Diverse stappen werden en worden gezet om een klare oplossing voor die problemen te vinden en de wetenschappelijke toekomst van het Centrum te waarborgen.

Daarna liep ook de mandaatsperiode van dit Comité af.

2. Het Bureau

Om de vergaderingen van het Wetenschappelijk Comité voor te bereiden, vergaderde het Bureau op 30 maart, 2 mei en 24 oktober 1983 en op 24 februari 1984.

3. Administratief personeel

Het Departement van Education Nationale besliste een einde te stellen aan de tijdelijke detachering van Mevr. Arlette FOUGNIES. Gedurende een jaar stond zij de Directeur bij voor de administratieve problemen.

4. Werkvergaderingen

De Wetenschappelijke ploeg van het Centrum nam in het voorjaar 1983 het initiatief bijeenkomsten te beleggen, waar lopende of pas afgewerkte onderzoeksprojecten voorgesteld en besproken werden. Tijdens het eerste half jaar spraken Jacques Wynants over "Verviers tijdens de tweede wereldoorlog", Jos Bouveroux over "Terreur en Contra-terreur in Limburg tijdens WO II" en E.P. Sauvage over "La Cité Chrétienne (1926- 1940)".

Elke bespreking gaf aanleiding tot een interessante gedachtenwisseling, waarbij "a priori-ideeën" konden gekonfronteerd worden met de feitelijkheden.

Het initiatief viel in goede aarde, er werd dan ook besloten verder te gaan op de ingeslagen weg. Op 24 november 1983 sprak Bruno De Wever, auteur van een licentieverhandeling RUG, over "Vlamingen in het Vlaams Legioen en de Waffen-SS. Bijdrage tot de geschiedenis van de politieke en militaire collaboratie" (1). Op 16 december sprak Marc Lorneau (ULg) over "Les groupes trotskystes 1939-1946". Christian Grognaard (UCL) had het op 24 januari 1984 over "La Revue Catholique des idées et des faits. Etat de recherches", terwijl Rudi Van Doorslaer op 16 februari een exposé bracht over "Het politionele beleid van de Belgische administratie tijdens de bezetting". Op maandag 19 maart behandelde Prof. Mark Van Den Wijngaert (UFSAL) de "Publieke opinie en Leopold III 1940- 1944". Prof. Jacques Willequet (ULB) had het op 12 april 1984 over "Résistance et collaboration : problèmes...", terwijl Prof. J.L. Vellut (UCL) een uiteenzetting geeft over "Léopoldville juin-décembre 1940" op 22 mei 1984.

Deze werkvergaderingen zijn niet bedoeld als een loutere uiteenzetting van enkele feitelijke gegevens. Integendeel, er wordt verondersteld dat de deelnemers in ieder geval vertrouwd zijn met het algemene kader van het oorlogsgebeuren en het Belgische politieke kader in de behandelde periode, zodat tijdens de discussie zonder verdere uitleg naar het hoe en het waarom van de behandelde fenomenen kan gepeild worden. De debatten kunnen er alleen maar bij winnen.

Voor het academisch jaar 1984-1985 wordt momenteel gesleuteld aan het programma.

Wim MEYERS

(1) Zijn verhandeling wordt in boekvorm uitgegeven door Lannoo te Tielt.

5. Betrekkingen met het buitenland :

a) Werkbezoek aan de Alte Synagoge (Essen)

Begin 1983 werd het Centrum door het Nationaal Verbond van Weggevoerden en Werkweigeraars ervan verwittigd dat de stad Essen (Duitse Bondsrepubliek) eind 1984 of in 1985 een tentoonstelling wil organiseren over de krijgsgevangenen en de vreemde arbeiders in Essen tijdens de tweede wereldoorlog. Die tentoonstelling zal plaatsvinden in de Alte Synagoge, die sinds november 1980 werd ingericht als een politiek-historisch dokumentatiecentrum met, op het gelijkvloers, een biezonder goed doordachte en knap gepresenteerde permanente expositie over het thema "Verzet en vervolging te Essen, 1939-1945". Ze wordt druk bezocht. Vooral de Essense scholen komen er regelmatig langs. Origineel is wel dat zij er beschikken over een aantal prikborden waarop de leerlingen de dokumentatie die ze in klasverband moeten bijeenbrengen, b.v. over het racisme, de vrede, het geweld, enz., gedurende enkele dagen of weken kunnen tentoonstellen. De galerij die rondom de permanente tentoonstellingsruimte loopt is voorbehouden aan grote thematische exposities, aan gespreksavonden, seminars. Zo werd er b.v. in 1981 drie weken lang een tentoonstelling gehouden over de straf- en werkkampen in Essen van 1939 tot 1945.

Samen met de heer Roeseler, de voorzitter van het NVWW, begaven F. Selleslagh en W. Meyers zich een dag naar Essen, waar ze een zeer interessant onderhoud hadden met de conservator van de Alte Synagoge, Frau Genger. Met haar werd o.m. nagegaan wat er kon gedaan worden om de Belgische aanwezigheid op de geplande tentoonstelling te verzekeren. Er werd overeengekomen een vragenlijst te sturen naar de Belgische arbeiders die destijds in de Essense industrie tewerkgesteld waren, enerzijds, om precieze gegevens over hun toenmalige werk- en levensomstandigheden in te zamelen en, anderzijds, om zoveel mogelijk dokumentatiemateriaal bijeen te brengen (brieven, foto's, dagboeken, enz.) voor de tentoonstelling.

Frans SELLESLAGH

b) Internationaal comité voor de Geschiedenis van W.O. II

Op 20 en 21 juni 1983 kwam het Bureau samen in het gebouw van het Dokumentationsarchiv des Österreichischen Widerstandes te Wenen.

Aanwezig waren naast voorzitter Henri Michel (Frankrijk), de Vice-voorzitter Pavel Jilin (U.S.S.R.), Arthur Funk (U.S.A.), Sir William Deakin (Groot-Brittannië), Czesław Madajczyk (Polen), de leden Tone Ferenc (Joegoslavië) en Viorica Moisuc i.pl.v. G. Zaharia (Roemenië), schatbewaarder Harry Paape (Nederland) en Secretaris-generaal Jean Vanwelkenhuyzen (België). I.v.m. de voorbereiding van het congres van 1985 werden verder uitgenodigd Görgy Ranki (Hongarije), Klaus-Jürgen

Müller en Jürgen Rohwer (D.B.R.), en Herbert Steiner (Oostenrijk).

Deze zitting viel samen met de 20e verjaardag van het D.O.W., en was ook de laatste voor haar voorzitter dr. Steiner. Henri Michel dankte dr. Steiner dan ook, herinnerde eraan dat het eerste grote colloquium over het verzet te Wenen plaatsvond en wenste vervolgens dr. W. Neugebauer, opvolger van Steiner, alle heil.

Na de meer administratieve morgenzitting kreeg dr. J. Roweher het woord i.v.m. het Internationaal Congres voor historische Wetenschappen te Stuttgart in 1985. Bepaalde moeilijkheden i.v.m. de coördinatie van de werkzaamheden van het Internationaal Comité voor militaire Geschiedenis en dat van de Geschiedenis van W.O. II deden zich voor. Men zou een formule moeten vinden om een geheel te maken van het thema dat het I.C.M.G. zal aansnijden (de eerste wereldoorlog) en dat van het I.C.G.W.O.II (de oorlogseconomie).

Maar een beslissing van het bureau van het Internationaal Comité voor de Historische Wetenschappen over de chronologie van het congres, bracht de voorgestelde coördinatie in gevaar. Het Bureau vindt dat het I.C.G.W. de oorspronkelijke regeling moet behouden.

Dan nam H. Michel het woord over de grond van de zaak '85. Probleem zal zijn te kiezen tussen comparatieve geschiedenis of nationale rapporten. Het Bureau verkiest het eerste. Er zullen echter wel tijdsproblemen zijn. G. Ranki zal desbetreffend een rapport opstellen.

De volgende dag ging de discussie ten gronde verder. Men had het eerst over een van de door het I.C.H.W. voorgestelde thema's, nl. het verzet tegen het Japanse fascisme en militarisme. Vervolgens wordt gepleit voor een verdere uitbreiding van de REVUE D'HISTOIRE DE LA DEUXIEME GUERRE MONDIALE ET DES CONFLITS CONTEMPORAINS.

Dan komt men terug tot het eigenlijke thema van '85, de oorlogseconomie. P. Jilin meent dat daarin ook de Afrikaanse landen hun plaats moeten krijgen. Voorzitter Michel stemt daarmee in, maar wijst op het tijdsprobleem. Het is beter meer tijd uit te trekken voor discussie dan voor de rapporteurs.

Uiteindelijk gaat men akkoord met het volgende programma:

27 augustus 1985

1e Sessie

9.00	Opening
9.15	Algemene inleiding (G. Ranki)
10.00	<u>Planificatie en economische strategie</u>
	Rapporten : D.B.R.

Groot-Brittannië
U.S.S.R.
U.S.A.

12.00 Debatten
 Experten : Canada
 Noorwegen

2e Sessie

15.00 Oorlogsbevoorrading : grondstoffen
 Rapporten : Japan
 D.B.R.

16.00 Medede- : Roemenië
 lingen : Joegoslavië
 U.S.S.R.

17.00 Debatten
 Experten : D.B.R.
 Frankrijk
 Hongarije

28 augustus

3e Sessie

9.00 Financiering van de oorlog
 Rapporten : Frankrijk
 Italië

10.00 Medede- : Griekenland
 lingen : België
 Finland

11.00 Debatten
 Experten : Zweden
 Bulgarije
 Verenigde Staten

4e Sessie

15.00 Algemene discussie
 Commentaren
 A. Milward
 Oostenrijk
 Polen
 Nederland

16.00 Discussie

17.30 Replieken van de auteurs uit de 1e Sessie
 Groot-Brittannië
 U.S.S.R.
 U.S.A.

Volgende vergadering van het Bureau in Moskou.

Jean VANWELKENHUYZEN

6. Tentoonstellingen

- Het Centrum bezorgde foto's aan de v.z.w. "Les Artistes et Artisans réunis d'Enghien" die in juni 1983 een tentoonstelling en een filmvoorstelling organiseerde over die gemeente tijdens de bezetting.
- Dokumenten en foto's werden uitgeleend aan de "Action culturelle tilffoise" die in augustus 1983 te Tilff een tentoonstelling hield over het dagelijks leven in bezettings-tijd.
- In november 1983 organiseerde de plaatselijke afdeling van de Witte Brigade "Fidelio" te Lier een tentoonstelling over de bezetting en het leven in de Duitse concentratiekampen. Het Centrum stelde een klandestiene radiozender, sabotage-materiaal en foto's ter beschikking.
- Het Centrum verleende ook zijn medewerking aan de grote tentoonstelling "Oorlog en propaganda" van het Gemeentekrediet.

Frans SELLESLAGH

7. Het Centrum verleende zijn medewerking

De belangstelling van buitenlandse navorsers voor de kollekties bewaard in het Centrum blijft groot. In de loop van 1983 verbleven aldus in het Centrum Kol. Bengt Ashlund (Göteborg, Zweden), P. Bradford Ockene (Yale University), Wicher Albert Brug (Nederland), Roger Faligot (Frankrijk), Philippe Fermanel (Frankrijk), George Flasschoen (Canada), Annemieke Klijn (Universiteit Groningen), Philippe Lemagner (Institut d'études politiques de Toulouse), Kenneth James Marchant (British Embassy, Brussel), Helena Nováčková (Académie tchécoslovaque des Sciences), Denis Peschenski (Université Paris I), Sabine Peeters (Institut Universitaire Européen de Florence), Janusz Pienak (Poolse Ambassade, Brussel), Dominique Pouhin (Frankrijk), Prof. Dr. Ger Van Roon (Vrije Universiteit Amsterdam), Gen. Denis Whitaker (Canada). Voor *Le Monde*, Parijs, kwam Alexandre Szombati materiaal doornemen, zijn voorbeeld werd nagevolgd door Bo Liden van het Stockholmse *Aftonbladet*. Voor doctoraten en post-universitaire onderzoeken werden bronnen geraadpleegd door : Bernard Delcord (UCL) over Pierre Daye - Robert Poulet; Anne Drumaux (ULB); Philippe Dryon (ULB) over Les catholiques belges et la résistance non-violente; Marc Laudelout over Céline; Jos Rathé (VUB); Wouter Steenhaut (RUG); Prof. J. Stengers (ULB); Prof. J. Willequet.

Om tentoonstellingen voor te bereiden werd raad gevraagd door : Ward Adriaens, Etienne en Marcel Arras, Jacques Halflants, Jean-Paul Heerbrant, Daniël Masure, Ruthi Simons, Claude Sorgeloos, Jan Steen, Nathalie Trif, Brigitte Twyffels, Marc Villeirs, Albert Voorn.

Wat de media betreft mag genoteerd worden dat én BRT-TV én RTBF weerom veelvuldig beroep deden op het Centrum. Naast de buitenlandse pers werd ook door Knack, Vox, De Post en Femmes d'aujourd'hui de hulp van het Centrum ingeroepen. Diverse uitgeverijen als Atlas (Paris), Duculot, De Nederlandsche Boekhandel en Oosthoek kwamen op het Centrum te rade. Ook de quizprogramma's "Risquons-tout" van de RTBF brachten een aantal deelnemers naar het Centrum.

Diverse publikaties, waarbij het archiefmateriaal geraadpleegd werd, worden of werden voorbereid door : Nic Bal, J. Bourguet, R. Boyen, J. Cleeremans, Michel Colot, Maurice Danse, Eddy De Bruyne, Joris De Deurwaerder, Xavier Delvoye, Gilbert Devriendt, Jean-Claude Goeury, Sam Heller, Pierre Henri, Estelle Krzeslo, Frans Lambeau, Marius Louche, Victor Marquet, René Mathot, André Mommen, C. Olivier, Jos Peeters, J.L. Roba, Jean-Pierre Schenkel, Maxime Steinberg, Marc Van de Velde, Peter Van Haesendonck, Toon Van Moerbeke, Louis Van Roy, Van Wymeersch, Carlos Vlaemynck, Thierry Vuylsteke, Jacques Wynants.

Voor hun licentieverhandeling kwamen bij het Centrum aankloppen : Rik Arnoudt (RUG), Isabelle Bayens (ULB), Dirk Boeyaert (KUL), Dominique Bohy (ULB), Jacques Boigelot (UCL), Rik Brulez (KMS), Mirco Burattin (UCL), Henri Chrisnach (ERM), Katelyn De Buck (KUL), Jean-Pierre De Staercke (ULB), Bruno De Wever (RUG), Pascal Duchenne (UCL), Peter Elslander (KUL), Sophie Everard-De Harzir (ULB), Vincent Fally (ULB), Beatrijs Foubert (VUB), Bernard Fripiart (ULg), Peter Hast (KMS), Rik Hemmeryckx (VUB), Anne Henau (KUL), Marion Huibrechts (RUG), Patricia Janssens (ULg), Christel Kersemans (KUL), Geneviève Kivits (ISESE), Laforce (KMS), J. Marc Lambert (UCL), Anne Lamfalussy, Liesbet Laureyssens (RUG), Jacques Lecarte (ULB), Paul Leon (KUL), Tijn Maes (RUG), Benoît Melebeck (UCL), Michel Moreels (UCL), Patrick Pitteman (VUB), Charles Quirynen (UCL), Marc Rivez (ULB), Romain Rossetti (UBL), Lieve Saerens (RUG), Jean-Philippe Schreiber (ULB), Frans Seberechts (RUG), Philippe Szafarz (ULB), Jacqueline Toussaint (UCL), Myriam Toussaint (UCL), Hildegard Van Dongen (RUG), Verfaillie (UCL), Michèle Verschueren (RUG), Jean-Claude Wanzoul (IPERBE).

Wat de seminarieoefeningen betreft moet niet meer gewezen worden op de door Prof. Dr. Mark Van Den Wijngaert ingezette traditie zijn kandidatuurstudenten van de UFSAL te laten werken op het materiaal in het Centrum bewaard. Andere seminarieoefeningen verliepen onder de leiding van de Professoren Braive (Fac. Univ. St. Louis), Libon (UCL-Droit), J. Lory (Fac. Univ. St. Louis), Miroir (ULB), Nuyens (UCL), F. Perin (ULg), J. Puissant (ULB), J. Stuy (VUB) en E. Witte (VUB).

Vorbereiding van maturiteitsexamens in het middelbaar onderwijs zetten talrijke leerlingen er toe aan beroep te doen op de bibliotheek.

Hier volgt de reeds bekende statistiek van de bezoekers aan de bibliotheek. Het jaar 1983 zag een lichte daling van het aantal bezoekers in de leeszaal, gedeeltelijk te wijten aan de sluiting van de leeszaal voor diverse vergaderingen (Wetenschappelijk Comité, commissievergaderingen en werkvergaderingen, waarover elders gehandeld wordt).

	EERSTE SEMESTER	TWEEDE SEMESTER	TOTAAL
1973	152	224	376
1974	263	165	428
1975	363	261	624
1976	370	280	650
1977	252	408	660
1978	292	432	724
1979	687	592	1.279
1980	686	621	1.307
1981	804	745	1.549
1982	921	820	1.741
1983	786	779	1.565

Wim MEYERS

B. ARCHIEVEN - VERZAMELINGEN

1. Archieven : nieuwe fondsen en geklasseerde documenten.

Britse archieven in het Centrum

De bij het Public Record Office aangekochte kopieën (xerox en mikrofilm) zijn nu op gedetailleerde wijze gerepertorieerd. Deze lijst door L. Van Daele opgemaakt is ter beschikking in de leeszaal. Het gaat om de dossiers uit F.O.3/1 en 898 en W.O.202 en 219, en om de kopieën van de dagordes van de vergaderingen van het War Cabinet 1939-40 waarvan wij de minuten bezitten.

	<u>REEKS B : België. Diverse instellingen</u>
- 2 B 1	Relaties van een landbouwer te Nalannes met de N.L.V.C.
- B 25,1	P.V. Bestendige Commissie voor de Mobilisatie van het Land, 20/12/1936.
- B 40	Gemeente Hemiksem. Verslagen omtrent het beheer en den toestand der Gemeentezaken, 1938-49.
- B 41	Centraal Signalisatieblad 1934, 1937.
- B 42	Gemeente Hoboken. Lijst der betichten of verdachten van burgerontrouw. 1 omslag
- B 43	Fédération Médicale Belge. Briefwisseling, circulaires 1940-42.
- B 45	Gemeente Oudergem. Twee gevallen van epuratie in de gemeentelijke administratie.
- B 47	N.M.B.S. Verslag over de aktiviteit van de Bevoorradingsdienst tijdens de bezetting.

REEKS E : Belgisch Leger

- 8 E 3	Documenten betr. het 1st. Belgian Armoured Car Squadron (verzameld door M. Louche).

REEKS H : Krijgsgevangenschap

- St.V B	Archieven van de vertrouwensman van het Stalag. Boekhouding, briefwisseling met de Kommando's. Gift Paul Roland. 2 omslagen

REEKS J : Processen

- JB 21 Lijst van personen veroordeeld voor inbreuken tegen de veiligheid van de Staat, 1/3/1960.
- JB 22 Moord te Langemark, 8 sept. 1944. Onderzoek Rijkswacht, diverse verklaringen, pers.
1 dossier
- JB 23 Krijgsraad Aarlen. Uitspraak in de zaak L. Degrelle, 30/5/47.
- JB 24 SIPO Luik (Strauch, Asthalter, Muller, Mehden). Uitspraak Krijgsraad en beroep, 1948-49.
- JB 25 Uitspraak Krijgshof 22 juni 1950 : Schubring, Limpack, Asthalter.
- 1 JD Duits militair gerecht in België, organigram.
- 1 JD 4 Rood Kruis van Luik. Uitspraak.

REEKS JP : Persoonlijke dagboeken en handschriften

Na het einde van de door de R.T.B.F. gevoerde kampanje voor haar uitzendingen over de Vlucht '40 en waarvan het Centrum mee de vruchten plukte, bestaat de collectie herinneringen, dagboeken en privé-documenten over de Vlucht '40 in België, Frankrijk en andere landen nu uit 382 stukken.

- JP 124 REEKMANS, L. De 10e Fuselierscie. 20e Linie-regiment te Velde (1939-40). 64 blz.
- JP 674 LEMS, L.A. Relas over verblijf en ontsnapping uit Stalag X b. 3 blz.
- JP 675 DE THIEVSIES, O. (Burggraaf). Ambassade te Praag en te Belgrado, herinneringen 1939-40 (uittreksels). 24 blz.
- JP 676 DE THIER, J. Zending te Madrid, 1944-46, herinneringen (uittreksels). 21 blz.
- JP 677 BOURDON, G. Obligations militaires, 1933-45. 88 blz., ill.
- JP 678 NEKELSON, H. Herinneringen aan de bevrijding van Antwerpen. 3 blz.
- JP 679 PLISNIER-LADAME, F. Les prisonniers belges à Mauthausen. 14 blz.

- JP 680 BROCK R. Bevrijdingsdag van Antwerpen, 3 blz.
- JP 681 Anoniem. Een vlucht in 1941. 5 blz.
- JP 683 Anoniem. Vlucht naar Engeland. 9 blz.
- JP 684 MENDEL, L. Reis naar Duitsland in 1938.
- JP 685 RUELLE, P. Geschiedenis van het sluikblad
"L'Alouette". Antwoorden op een vragenlijst.
9 + 25 blz.
- JP 686 DE MEYER, C. Herinneringen en wedervaren tij-
dens den Wereldoorlog 1940-45. 37 blz.
- JP 688 PROVIS, J. Manuscript (journal) 1940-47. 11
blz.
- JP 689 Oostenrijkse verzetslui in België. Interviews
door H. Stuberg (gift D.O.W., Wenen).

REEKS L : Londen (inbegrepen Frankrijk 1940)

- LA 3 Lijst en adressen van de Belgische administra-
tieve diensten te Poitiers op 4/6/1940.
- LK 9 Amicale des Evadés de Belgique. Statuten, cir-
culaires, briefwisseling 1943-44. 1 dossier
(gift P.M.G. Levy)
- LK 10 Foreign Office - dossier betr. Fél. Cattier.

REEKS M : Bezettende Overheid

- MS 16 Verklaring betr. het Polizeigericht SS X Hamburg
- MS 17 Lijst van terechtgestelde gijzelaars.

REEKS P : Persoonlijke papieren

- PA 1 André ALERS. Dit omvangrijke archief (4 dozen)
werd nu geklasseerd.
- PB 11 Albert BEKAILLE. Documenten m.b.t. het Bevrij-
dingscomité van Bergen en de verzetsaktivi-
teiten van A.B. Epuratie stadsbestuur. 1 omslag
- PB 12 A. BRUYAUX. Documenten betr. het Verbond voor
Reserveofficieren NAVRO (1941), betr. aanmel-
dingsplicht voor officieren 1942-44, en betr.
de Belgische Militaire Zending (tolkenkorps)
1945.
1 omslag

- PM 14 Briefwisseling Jean del Marmol (Brussel) - Jef Rens (Londen) 1941-43. Beschrijving van de toestand in het bezette land. 1 dossier
- PP 7 Aloïs PEETERS.
Peeters, zelf kunstenaar, speelde tijdens de bezetting een vooraanstaande rol in de Antwerpse "Kunstenaarsgilde". Het gaat hier om een stuk van het archief dat hij ambtshalve verzamelde. Het is zeer nuttig voor de bestudering van het Vlaamse corporatistische cultuurleven in de oorlogsjaren. 3 dozen
- PR 11 H. ROELANDTS.
Veldtocht en krijgsgevangenschap van een wachtmeester der artillerie. 1 omslag
- PS 12 STALPAERT.
Formulieren en herinneringen van (de familie van) een Brussels bediende. 1 omslag
- PS 13 G. STALMANS.
Dokumenten van en over deze Rijkswachtadjutant die in 1943 naar Engeland ontsnapte en er chef werd van het Provoostschap Londen. 1 omslag
- PV 28 Flor VAN EECKHOVEN.
Enkele stukken betr. de veiligheid van de Antwerpse haven tijdens de bezetting.
- PV 29 J. VAN SCHAFTINGEN
Volledig belastingsdossier van deze landbouwer/handelaar, samengesteld na de oorlog. 1 omslag

REEKS Q : Dagelijks leven

Gesteld voor een groot aantal giften met dikwijls slechts één dokument, wat moeilijk in onze verzamelingen kon ingeschoven worden, hebben wij een reeks geopend gewijd aan het dagelijks leven tijdens de bezetting.

Er zijn nu reeds drie onderverdelingen :

- Q 1 alle stukken die de censuur, de briefwisseling en de post in het algemeen aangaan.
- Q 2 kunsten en allerhande voorstellingen : aankondigingen, ingangskaarten, folders over het kunstleven.
- Q 3 Kerk : documenten betr. vroomheid, gebeden, diverse religieuze gebeurtenissen. Geïllustreerde kaarten, foto's, prentjes enz.

REEKS R : Verzet

- 2 R Geheim Leger. Organisatiebrochure "Le Cheval de Troie" (1941) samengesteld door A. Marissal. 1 ex.
- 2 R 3,4 Historiek van C/60 en C/50 (G.L.).
- 2 R 3,5 Verslag Operatie Brutus (G.L.)
- 4 R 5 Sluikschriften, -bladen, affiches M.N.R.
Luxemburg. 1 omslag
- 1 LR Les Affranchis. Ledenlijst. 1 omslag

REEKS S : Inlichtings- en Aktiediensten

- 8 S 5 Dossier over de redding van de bemanning van de Halifax neergestort te Balen in juni 1943. (gift M. Louche)
- 8 S 6 Dienst Bayard, sector K. 1 dossier
- 8 S 7 Notaboek van een Bask die illegale grensoverschrijdingen organiseerde, 1942-43. 1 dossier
- 10 S 1 Rapport sur la Mission Samoyede, par Fr. Landrain, 26 blz., s.d. 1 omslag
- 11 S Groupe Nola.
Uitgebreid archief (5 dozen) afkomstig van de liquidator van de groep, G. Gerard. Hoofdzakelijk naoorlogse stukken. Nu geklasseerd.

REEKS V : Economische groepen en ondernemingen

- V 1 Mutsenmakerij Hanin-Marechal te Marloie, 1940-50 (microfilm 104).
Diverse aspecten van de onderneming tijdens de bezetting. Geholpen door de pastoor volgt de patroon zijn personeel, zelfs gedeporteerd na de verplichte tewerkstelling, en organiseert de materiële hulp. Als lid van Winterhulp is hij de drijvende kracht achter de Luxemburgse sectie. In dit archief vindt men ook zijn briefwisseling met de beroepsgroeperingen en de bezettende overheid.

REEKS W : kollekties

- W 12 (varia) Enkele documenten betr. de bevrijding van Antwerpen, o.a. een verslag van B. Lauwers d.d. 25/6/1983.
- W 14 Légion Wallonie. Documentatie over P. Pauly, 2e commandeur van het Legioen. 1 omslag
- W 15 Bevrijding (varia). Reeks gewijd aan de diverse publicaties die het licht zagen ter gelegenheid van de manifestaties, ceremoniën of gewoon de volksvreugde n.a.v. de bevrijding.
- W 16 Slag der Ardennen. Reeks geopend voor het opvangen van de vele getuigenissen die de viering van deze gebeurtenis zeker zal opleveren. Hierin reeds een dossier over Stavelot.

REEKS Z : Naoorlogse groepen

- Z 4 Nationale Raad van de Weerstand. PV's maart 1945 - juli 1946.

José GOTOVITCH
Dirk MARTIN

2. Fototeek

Van 1 januari tot 31 december 1983 liet het Centrum ten behoeve van partikulieren 1.116 foto's uit zijn verzameling reproduceren. Dit is 414 meer dan in 1982. Daarnaast kwamen instellingen zoals de B.R.T., de R.T.B.F., het Gemeentekrediet en enkele kranten en weekbladen ter plaatse foto's en afiches reproduceren.

Ter informatie publiceren wij hier de nieuwe prijslijst en de verkoopsvoorwaarden voor de door het Centrum gemaakte fotoreproducties :

- ° Reproducties op formaat 13 x 18 cm : 100,- Fr per stuk.
- ° Reproducties op formaat 18 x 24 cm : 200,- Fr per stuk.
- ° Supplement voor het fotokopiëren van onderschrijften : 5,- Fr per reproductie.
- ° De portkosten worden aangerekend.
- ° Leveringstermijn : ongeveer 14 dagen.
- ° Betaling: 30 dagen na ontvangst van de faktuur.

OPGELET ! : Bij publikatie, tentoonstelling of om het even welk openbaar gebruik van fotoreproducties afkomstig van het centrum is volgende BRONVERMELDING VERPLICHT : "Foto('s) Navorsings- en Studiecentrum voor de geschiedenis van de tweede wereldoorlog - Brussel" of "Foto('s) NCWO II - Brussel".

F. SELLESLAGH

C. PUBLIKATIES EN VOORDRACHTEN

1. Publikaties van het Centrum

Eerst en vooral is er de achtste aflevering van de **Bijdragen tot de Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog**, met daarin o.a. het afsluitend artikel van A. De Jonghe over de strijd Himmler-Reeder om de benoeming van een HSSPF te Brussel.

Op het vlak van de Inventarissen vermelden wij nr. 15, **Les attaques alliées et le sabotages ferroviaires contre le réseau belge pendant l'occupation 1940-44**, van Paul Vanbellin-gen en nr. 16, **Documenten van Verzetslui**, van J. Gotovitch en D. Martin.

Tenslotte verscheen de indrukwekkende bibliografie 1970-1980 over België in de tweede Wereldoorlog, van W.C.M. Meyers.

Wijzen wij er ook nog op dat het Centrum (i.c. J. Gotovitch en A. Dantoing) mede instond voor de verwezenlijking van het pedagogisch dossier "8 Mai 1945" van het Ministère de l'Education nationale.

2. Publikaties van het wetenschappelijk personeel

José GOTOVITCH

- **La Belgique et la guerre civile espagnole : un état des questions**, in *Revue belge d'histoire contemporaine*, XIV, 1983, 3-4, p. 497-532.
- **Les années de guerre, obstacles, distorsions, oubli** in *Cahiers de Clio*, n° 75-76, 1983, pp. 76-81 en in *MEMOR, Bulletin d'Information*, n° 1, Lille, mei 1983, pp. 7-13.
- (met Claude Coussement), **Qui à tué Eugène Fried, dit "Clément" délégué de l'Internationale Communiste** in *Cahiers Marxistes*, n° 110, januari 1983, pp. 38-40.
- **L'antisémitisme en Belgique** in *La Revue nouvelle*, n° spécial "Des Juifs", oktober 1983, pp. 291-296.
- **Sous la Régence : Résistance et pouvoir**, CRISP, C.H. n°999, 3 juni 1983, 31 p.
- (met J. GERARD-LIBOIS), **Léopold III : le non-retour**, CRISP, C.H. n° 1010, 7 oktober 1983, 28 p.
- (met J. GERARD-LIBOIS), **Léopold III : le non-retour. Textes et documents**, CRISP, C.H. n° 1021, 9 december 1983, 37 p.

- (in samenwerking), Bulletin d'histoire de Belgique (1981-1982), in Revue du Nord, 1983, pp. 759-854.
- L'exil allemand et la Belgique : quelques points de repère in Deutsche Exil-Literatur (1933-1945), Tentoonstellingskatalogus. Koninklijke Bibliotheek Albert 1, 1983, pp. 9-15.

Dirk MARTIN

- Korte bijdragen omtrent autoritaire stromingen in het interbellum, in Links, jrg. 1983 en 1984.
- Antwerpen - 100 jaar recente geschiedenis in Sirene, Maritiem Tijdschrift, nr. 135, maart 1984 (p. 22-25).
- Lektuurnota's in Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis, LXI, 1983

René MATHOT

- Les passages de Hitler, en juin 1940, dans l'entité de Walcourt in La Région de Walcourt - Beaumont pendant la seconde guerre mondiale, Tome I : 1940 - 1941, Cercle d'Histoire de l'Entité de Walcourt, 1984, pp. 211-219.

Wim MEYERS

- Medewerking aan de Bibliographie d'histoire de Belgique - Bibliografie van de geschiedenis van België 1982, onder leiding van R. Van Eenoo, in Revue Belge de Philologie et d'histoire - Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis, LXI, 1983, 4, pp. 895-1004.
- Advies voor en medewerking aan Decennium Serie, De jaren 40, Utrecht, Oosthoek, 1983.
- Het VVKS en de poging tot eenmaking van de jeugdbewegingen in Vlaanderen tijdens de bezetting (1940-1944) in Over Volksoopvoeding en Staatsvorming. Een bundel opstellen aangeboden aan Dr. Maurits Van Haegendoren voor zijn tachtigste verjaardag, p. 78-94.
- (Samen met Frans SELLESLAGH), De vijand te lijf. De Belgen in het verzet tijdens W.O. II, Kapellen, Helios, 1984.
- De tweede wereldoorlog in België. Overzicht van het bestaande en beschikbare Duitse Archiefmateriaal, in Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis, 1983. 3-4, p. 533-543.

Frans SELLESLAGH

- Medewerking aan "De jaren 40" (Decennium serie - Oosthoek's Uitgeversmaatschappij).
- In samenwerking met W. Meyers : "De vijand te lijf. De Belgen in het verzet tijdens W.O. II", Kapellen, Uitgeverij Helios, 1984, 128 p.

Jean VANWELKENHUYZEN

- Le haut commandement belge et les Alliés en 1914-1918 et en mai 1940, in Forces armées et systèmes d'Alliances. Colloque international d'histoire militaire et d'études de défenses nationale. Montpellier, 2-6 septembre 1981, T. II, Paris, Fondation pour les études de Défense nationale, 1983, 8°, 8. vol.
- (Met Jacques Dumont), 1940. Le grand exode, Paris-Gembloux, Duculot, 1983, 335 p.
- Le problème belge vu par Charles de Gaulle, in Revue Générale, octobre 1983, pp. 33-49.

3. Voordrachten en referaten van het wetenschappelijk personeel

José GOTOVITCH

- La mémoire orale de la guerre. Voordracht op de studiedag van MEMOR, Université de Lille, 19 februari 1983.
- L'extermination des Juifs. Le cas de la Belgique. Voordracht colloquium "Nazi genocide in Poland and in Europe. 1939-1945", georganiseerd door de Onderzoekscommissie over nazimisdaden in Polen, Warschau, 14-17 april 1983.
- La Résistance en Belgique. Voordracht op de Eerste conferentie van vergelijkende Europese verzetsgeschiedenis, Vrije Universiteit van Amsterdam, 11-14 mei 1983.

René MATHOT

- Hitler en Belgique et à Brûly-de-Pesche en juin 1940. Ses activités et entretiens politiques et militaires :
 - Bruxelles, Ardenne et Gaume, 8 februari 1983;
 - Lanefte, Cercle d'Histoire de Walcourt, 22 april 1983;
 - Clermont, Parochiezaal, 23 september 1983;
 - Couvin, Ecole Normale de l'Etat, 20 oktober 1983;
 - Namur, Facultés Universitaires N.-D. de la Paix, Association "Le Guetteur Wallon", 11 februari 1984;
 - Doische, Gemeentezaal, Comité culturel, 31 maart 1984;
 - Rochefort, Athénée Royal, Association des Anciens de l'Université de Liège, 5 april 1984.

Wim MEYERS

- Het Vlaams-nationalisme tijdens de tweede wereldoorlog, in het kader van een lessen-cyclus over de geschiedenis van het Vlaams-nationalisme, ingericht door het Lodewijk-Dosfel-Vormingsinstituut, 16 april 1983.
- Le nationalisme flamand sous l'occupation, referaat in het kader van het Colloquium Les minorités ethniques européennes vis-à-vis du nazisme et du fascisme, georganiseerd door het Institut Historique de la Résistance en Vallée d'Aoste, 3 december 1983.

Jacques WYNANTS

- L'offensive von Rundstedt à Verviers voor de Société Verviétoise d'Archéologie et d'Histoire, 26 februari 1983.
- Verviers de la libération à l'offensive des Ardennes in het Navorsingscentrum, 27 maart 1983.

4. Radio- en Televisie-uitzendingen

José GOTOVITCH

- La chasse aux Francs-Maçons français et belges pendant la Seconde Guerre mondiale. Entretien de H. Hasquin avec D. Rossignol et J. Gotovitch. RTBF-TV, 5 januari 1983 (vgl. ook La Pensée et les Hommes, 27e année, juin-juillet-août 1983. pp. 38-39).
- Eugène Fried. France culture, 16 december 1983.

Dirk MARTIN

- Deelname aan debatuitzending "Fascisme", Het Vrije Woord, BRT-TV, 14 november 1983.

KRONIEK

Een voorbeeld om na te volgen

Zopas werd een "Association Amaytoise de Jeunes pour le Souvenir des deux Guerres" opgericht met de steun van de Nationale Strijdersbond (afd. Amay). De vereniging richt zich tot alle inwoners van Amay en Hoei zonder onderscheid op politiek of levensbeschouwelijk vlak.

Doel ervan is :

- eerbetoon aan oudstrijders, verzetslui en politieke gevangenen ;
- deelname aan vaderlandslievende plechtigheden ;
- opzoeken van geschreven documenten, foto's, boeken en getuigenissen over de twee wereldoorlogen ;
- organiseren van tentoonstellingen en herdenkingsreizen naar vroegere strijdtoneelen ;
- inrichten van een bibliotheek en een documentatiecentrum over de twee wereldoorlogen.

Kontaktadres : F. Lecrenier, 133 Grand'Route, 4142 Ombret-Amay.

Jan VINCX. Vlaanderen in uniform. 1940-1945. Antwerpen, Etnika, 1980-1983, 6 dln., 8°, fasc., ill., tabl., cart., 2702 blz.

Eénieder die het werk van Jan VINCX kent, zal moeten toegeven dat deze auteur een enorme prestatie heeft geleverd. Met de 6 delen "Vlaanderen in uniform" die reeds zijn verschenen vulde hij meer dan 2500 pagina's over de verscheidene formaties en organisaties die in Vlaanderen tijdens de tweede wereldoorlog een uniform droegen.

Bijna 90 verschillende organisaties en zelfstandige organisatieonderdelen kwamen reeds aan bod en daarbij moet men bedenken dat het zevende en tevens laatste deel in de reeks nog moet verschijnen. De recensent van "Pan" merkte schamper op dat men zou gaan geloven dat heel Vlaanderen in uniform rondliep als men de boeken van VINCX leest (27.7.83). Men staat inderdaad versteld over het grote aantal geuniformeerde organisaties waarin Vlamingen tijdens de bezetting actief waren. Nu dient wel gezegd dat VINCX zijn taak erg breed opvat. Zo behandelt hij in deel 4 de P.O.A. of het Russische bevrijdingsleger omdat voor deze formatie geworven werd bij de Russische krijgsgevangenen in Limburg. Ook formaties waarbij slechts een handvol Vlamingen dienden, krijgen ruimschoots de aandacht. Zo wijdt de auteur bv. meerdere pagina's aan de "SS-Helferinnen", een Waffen-SS informatie waarbij een drietal Vlaamse meisjes aangesloten waren. Soms vult VINCX zelf tientallen pagina's met informatie over organisaties waar helemaal geen Vlamingen bij waren. Zo drukt hij in deel 5 (p. 23-45) de uniformtekens af der 38 Waffen SS-divisies terwijl bij het merendeel ervan nooit Vlamingen streden. Vooral in de delen 5 en 6 over de Waffen-SS valt het op dat de auteur er niet in slaagt zich tot het onderwerp van zijn reeks te beperken. Hij publiceert bv. een aantal postzegels die gebruikt werden bij de SS-Feldpost (deel 6), heel mooi wat betreft de postzegels van de Vlaamse eenheden doch volstrekt overbodig voor alle anderen.

Men krijgt de indruk dat de auteur alles wil publiceren wat hij weet en wat hij kon vinden in archieven en verzamelingen. Zijn boeken zijn bonte bronnenpublicaties waarin foto's, ambtelijke documenten, persknipsels, propagandamateriaal, ledenlijsten, uniformtekens enz... elkaar eindeloos afwisselen. In feite zijn de boeken qua historische analyse arm. Deze historische analyse beperkt zich veelal tot een korte inleiding bij elke organisatie en tot verduidelijkingen bij sommige tijdsdocumenten die hij vaak in telegramstijl schrijft. Het blijkt de bedoeling van de auteur de tijdsdocumenten voor zichzelf te laten spreken. Hij gelooft dat het de objectiviteit ten goede komt als hij zijn inbreng zoveel mogelijk achterwege laat. Dat is echter niet altijd het geval. De auteur vergeet dat de tijdsdocumenten vaak een vertekend beeld geven en dat het de taak van de historicus is om deze documenten kritisch te benaderen en te corrigeren waar nodig. Vooral wanneer VINCX een organisatie in beeld brengt aan de hand van persknipsels uit de

periodieken van die organisatie zelf, leidt dat tot een, op zijn zachtst uitgedrukt, rooskleurige benadering. Bovendien slaagt VINCX er niet in zijn eigen overtuiging uit zijn werk te weren. Dat wordt duidelijk uit de selectie van het gepubliceerde bronnenmateriaal en uit de analyses, hoe kort die ook zijn. "Le port de l'uniforme noir ou vert de gris est considéré comme un acte de courage, de foi et d'amour envers maman Flandre, contre le Bolchévisme et l'Etat belge" schrijft de recensent van "Pan" (27.7.83). Vanuit deze visie stelt VINCX inderdaad zijn boeken samen. Dat komt vooral tot uiting in de behandeling van de Waffen-SS (deel 5, 6 en 7 dat nog moet verschijnen), een organisatie die de auteur nauw aan het hart ligt. Vooreerst valt het op dat hij maar liefst 3 van de 7 delen wijdt aan deze formatie, terwijl er in verhouding met andere geuniformeerde organisaties toch niet zoveel Vlamingen bij betrokken waren. Bovendien behandelt hij deze strijdende SS-formatie volstrekt apologetisch. We illustreren dit aan de hand van de manier waarop de auteur het racistisch aspect van de Waffen-SS belicht. In deel 5 p. 14 lezen we : "Iedere ongezonde overdrijving op wereldbeschouwelijk gebied zoals rassentheorie werd in het algemeen afgewezen". VINCX poogt in deel 6 deze visie te funderen door enkele voorvalletjes te herhalen die duidelijk maken hoe tolerant men in de Waffen-SS wel was ten aanzien van dit weinig verkwikkelijk aspect van de nazi-ideologie. In het eerste geval gaat het over een Nederlandse officier die na lang aandringen van HIMMLER zelf de toelating bekwam om te huwen met een Indonesische Vrouw (p. 95-96). In het tweede geval leren we de lotgevallen kennen van een vrijwilliger die aan de officiersschool mag blijven ondanks zijn niet-Arisch uiterlijk (p. 154-155). Denkt VINCX met deze verhaaltjes te kunnen weerleggen wat elke grondige studie over de Waffen-SS aantoonde ? De Waffen-SS was de emanatie van een ongezond racisme : het moest een groep raszuiveren zijn, de speerpunt van het superieure Germanendom. We weten wel dat de SS-leiding zich door het nijpende tekort aan mankracht al snel genoodzaakt zag haar racistische principes opzij te schuiven, doch dat neemt niet weg dat die principes op papier geldig bleven. VINCX publiceert zelf een niet-Joodverklaring die elke vrijwilliger voor de Waffen-SS moest ondertekenen (deel 5, p. 163). Vindt de auteur dit geen ongezone overdrijving ?

De uitgave van de boeken is zeer verzorgd al laat de lay-out wel eens te wensen over. Het lettertype van de titels en ondertitels brengt de lezer soms in verwarring. Bovendien zijn de boeken overgestructueerd terwijl de structuur niet altijd logisch opgebouwd is. Dit komt de leesbaarheid zeker niet ten goede. Vaak is dit euvel te wijten aan het feit dat de auteur ongeveer alles publiceert wat hij heeft kunnen vinden zonder zich af te vragen wat de belangrijkheid van de diverse stukken wel is. Essentiële zaken verdrinken als het ware tussen de details. Die manier van werken is enkel prettig voor de lezers die zelf betrokken waren. VINCX doet overigens vaak beroep op die getuigen om zijn boeken samen te stellen. Zij bezorgen hem een deel van de documentatie, leveren hem getuigenissen over wat ze hebben meegemaakt en soms laat VINCX

hele stukken door betrokkenen zelf schrijven. Hoewel de auteur vaak benadrukt dat hij geschiedenis wil schrijven voor de jongere generaties, kan men zich niet van de indruk ontdoen dat hij in de eerste plaats "kijkboeken" samenstelt voor de betrokkenen zelf. Het is wel merkwaardig dat juist bij sommige van de betrokkenen vaak heel wat kritiek bestaat op het werk van VINCX. Enkelen zijn boos omdat zij met naam en toenaam bij bepaalde formaties worden vermeld, zonder dat ze daartoe de toestemming verleenden. Anderen ergeren zich omwille van de vele fouten die ze aantreffen in datgene wat VINCX schrijft over hun formatie of erger nog omdat ze vinden dat hun formatie totaal vertekend wordt weergegeven. Het dient wel gezegd dat de auteur zelf beseft dat hij fouten maakt en dat hij daarom ook herhaalde malen om medewerking vanwege de betrokkenen verzoekt.

Een andere vraag is wat de historicus aan de boeken van VINCX heeft. Een zeer zware tekortkoming aan het werk is dat bij de meeste gepubliceerde tijdsdocumenten geen enkele verwijzing staat waar deze bronnen vandaan komen (uitgezonderd de persknipsels). De vermelding van de archieffondsen achteraan in het boek kan geenszins als verontschuldiging gelden. We hebben verder zelf kunnen vaststellen dat VINCX soms slordig omspringt met zijn gegevens (verkeerde spelling van namen, verkeerde data, verkeerde onderschriften bij foto's enz...). VINCX publiceert en citeert al te vaak kritiekloos. Een typisch voorbeeld van zijn kritiekloosheid is het overnemen van een aantal anagrammen uit het boek "De soldaten van de Leider" van L. H. COTVOOGHEL (H. GEERTS) in ledenlijsten van de Vlaamse Wachtribrigade.

We schreven reeds dat VINCX praktisch niet tot analyse komt. We moeten dus in zijn werk niet de geschiedenis van de diverse organisaties die hij behandelt, verwachten. Toch heeft VINCX de verdienste dat zijn boeken primeurs zijn aangezien over de meeste van de geuniformeerde organisaties in Vlaanderen tijdens de tweede wereldoorlog nog helemaal geen publicaties bestaan. Ondanks de boeken van VINCX zal de geschiedenis van deze groepen toch nog moeten worden geschreven. De historici die deze taak op zich nemen, zullen ongetwijfeld gebruik maken van "Vlaanderen in uniform" ; zij het zeer, zeer voorzichtig.

Bruno DE WEVER

De auteur

Jan VINCX werd geboren in 1920. Hij groeide op in een Vlaams katholiek gezin te Heverlee. In de voetsporen van zijn vader werd hij onderwijzer. De periode waarover hij schrijft maakte hij actief mee. Tijdens de 18-daagse veldtocht was hij onderofficier in het Belgisch leger. Hij bleef 2 maanden krijgsgevangen. Spoedig na zijn vrijlating melde hij zich voor de Rijkswacht doch hij kwam in de Vlaamse Wacht terecht waar

hij bleef tot hij zich in 1941 meldde voor het Vlaams Legioen en de Ruslandoorlog. In 1942 volgde hij bij de Waffen-SS een leergang voor onderofficieren en in 1943 promoveerde hij als officier in de Junkerschule te Bad Tölz. De laatste jaren van de oorlog maakte hij mee als officier bij de Division "Wiking" van de beroemde Waffen-SS-generaal STEINER. In 1945 nog bekwam hij het Ehrenblattspange des Heeres, een hoge onderscheiding voor dapperheid aan het front nadat hij reeds het E.K.I en E.K.II had gekregen. Na de oorlog werd hij te Leuven bij verstek ter dood veroordeeld doch deze straf werd in beroep herzien. Uiteindelijk zat Jan VINCX tot 1950 gevangen. Momenteel is hij zeer actief bij het St. Maartensfonds, de grootste oud-oostfrontersorganisatie in Vlaanderen.

Weerzien na 40 jaar.

Op 29 januari 1944 stortte een Boeing B 17, een zogenaamd "Vliegend Fort", van de 385 ste Bomb Group neer nabij Lobbes. Hierbij kwam één bemanningslid om het leven, Alan Patterson.

De overige negen brachten het er levend af en één van hen was William Powell, de navigator. Hij werd door de plaatselijke bevolking voor de Duitsers verborgen gehouden en verbleef lange tijd bij de familie Gilbert in Lobbes.

Geen van deze mensen heeft hij na de oorlog weergezien en het was zijn grootste wens hen in zijn leven toch nog eenmaal te ontmoeten. Na lang zoeken en dank zij de steun en medewerking van het Navorsingscentrum te Brussel is het gelukt de familie Gilbert en anderen terug te vinden.

In samenwerking met het Navorsingscentrum en het Gemeentebestuur van Lobbes kon een weerzien tussen deze Amerikaanse vlieger en hen, die hem met levensgevaar hadden geholpen, tot stand worden gebracht. Op 16 mei 1984 landde Powell, in gezelschap van zijn echtgenote, weer op Belgische bodem te Zaventem. Vandaar zijn mijn vrouw en ik met hen naar Mons gereden. De volgende dag gezamenlijk naar Lobbes getogen waar om 10 uur in het met vlaggen getooide gemeentehuis een officiële ontvangst plaatsvond door de Burgemeester en gemeenteautoriteiten. Na een toespraak van de Burgemeester werd door hem een aandenken aan de heer Powell overhandigd, mevrouw Powell kreeg bloemen.

Hierop dankte de heer Powell voor de overweldigende ontvangst en bood de Burgemeester een oorkonde aan als dank voor de hulp aan hem en zijn vrienden in 1944. Deze oorkonde was ondertekend door President Ronald Reagan.

Bij deze ontvangst waren ruim 25 mensen aanwezig die allen iets te maken hadden gehad met de hulp aan de bemanning van deze Amerikaanse bommenwerper. Ook een tweetal vertegenwoordigers van Shape uit Mons waren aanwezig. Voor velen was het een ontroerend weerzien, vooral voor de oude mevrouw Gilbert en haar dochter Renée waar hij zo lang was geweest.

Na deze ontvangst werd een kort bezoek gebracht aan het oorlogsmonument, vervolgens begaf het gezelschap zich op weg naar Hotel du Nord. Hier werd allen een keurig verzorgde maaltijd aangeboden en werden door de Burgemeester en de president van de F.N.A.P.G. nog enige vriendelijke woorden toesproken. Na een gezellig samenzijn keerde een ieder naar huis terug en hebben wij de Powells weer naar het motel in Mons teruggebracht.

Voor velen was deze dag van weerzien ook een dag van herinneringen aan de gezamenlijk doorstane gevaren in de moeilijke jaren van de oorlog.

Allen die in Lobbes hebben meegewerkt om dit alles mogelijk te maken komt een woord van dank toe. Het was voortreffelijk georganiseerd door een vriendelijke en gastvrije bevolking. Zeker, het was maar in het klein, maar deze dag heeft ongetwijfeld de vriendschapsbanden tussen Amerikanen, Belgen en Nederlanders verstevigd.

Een bommenwerper, neergestort in 1944, was de aanleiding...

J.L. VERHAGEN
Dinteloord (Nederland)

L E K T U U R N O T A ' S

BAILLY P. en CARETTE M., *Quelques aspects de l'affaire Rinchar* 30 ans après (buitengewoon nummer van *Rif Tout Dju*, dec. 1983).

In een veertigtal bladzijden (oorspronkelijk een voordracht) behandelen twee advocaten op duidelijke manier en zonder passie de affaire "docteur mitraillette" Rinchar. Het was een zaak waar de kriminaliteitsmisbruik maakte van het verzet en van de solidariteit van politieke kringen, zaak die zoniet het land dan toch de hele regio in rep en roer zette. Terecht merken de auteurs op dat moest over dezelfde feiten in 1947 of '48 gevonnist zijn, zij een heel andere afloop hadden gekend.

Alain DANTOING

BIRON Paul, *Mon Mononke et le jour V* (Luik, Editions Dricot, 1983, 365 p., ill.).

De auteur, bekend om zijn pittoreske taal en zijn boeiende verteltrant, sluit (hopelijk voorlopig) zijn populaire reeks over de oorlogssperikelen van "Mon Mononke" af met dit boek, waarin de hoofdfiguur gevolgd wordt als vrijwilliger bij het 17e Bataljon Fuseliers dat in 1945 in het zog van de geallieerden Duitsland binnentrekt. Biron vertelt o.a. hoe "Mon Mononke" erin slaagt, samen met een vriend, door te stoten naar het Stalag waaruit hijzelf kon ontsnappen om er zijn vroegere kameraden krijgsgevangenen te gaan opzoeken. Een leuk verhaal, verplichte lektuur voor al wie het oorlogsgebeuren eens door een andere bril wil bekijken.

Frans SELLESLAGH

BOUDIN H.R., *Histoire des Unions Chrétien*nes de jeunes gens (Y.M.C.A.) en Belgique (Ed. le Phare, Florennes, 1983, 480 p.).

Zelf eertijds een leidende figuur in de Y.M.C.A. was de auteur bijzonder goed geplaatst om er een geschiedenis van te schrijven. Deze publicatie, deel 13 van de reeks over de geschiedenis van het Protestantisme in België, bevat een hoofdstuk "Heures sombres 1939-44", waarin Boudin het heeft over de pogingen tot oecumenische toenadering vanuit de Y.M.C.A. die tijdens de oorlogsjaren gedaan werden, en dit ondanks de moeilijkheden van de bezetting.

Alain DANTOING

BOURGUET J., Histoire de la 31e Cie. de l'Armée belge des Partisans (PL Editions, Tilff, 1983, 224 p.).

Dit werk behoort tot wat hopelijk een "tweede generatie" wordt van herinneringen van verzetslui: hier wordt genuanceerd en relativerend geschreven. Resultaat: een nuttig werkinstrument voor onderzoek en begrijpen van wat het verzet was. Zowel wat op het terrein gebeurde als het theoretisch organisatorische aspect komen aan bod. Kortom, echte geschiedschrijving.

José GOTOVITCH

CLAES L., Het verdongen verleden. De collaboratie, haar rechters en geschiedschrijvers (Orbis/Orion, Beveren, 1983, 180 p.).

De BRT-reeks "De Nieuwe Orde" ligt aan de basis van dit essai van een oud Volksunie-senator over de geschiedschrijving en de geschiedenis van collaboratie en repressie. Maar het behandelt evenzeer de "gestoorde" houding van de Vlamingen t.o.v. hun verleden, een houding die dit verleden wil wegcijferen ("het verdrongen verleden") en het spel voor "procureur" De Wilde wel zeer gemakkelijk maakte.

L. Claes wenst dit verleden niet te vergeten. Integendeel, men moet er de verantwoordelijkheid voor opeisen. Dit gebeurt met de sereniteit van iemand die zonder de aantrekkingskracht te verloochenen die "een nieuwe orde" gedurende een bepaalde tijd op hem uitoefende, nu met Niebuhr vaststelt dat aangezien de mens tegelijkertijd goed en slecht is, de democratie zelf ook noodzakelijk in hetzelfde schuitje zit.

Alain DANTOING

DE COCK P., Exploitation du réseau de la S.A. Les Tramways Bruxellois pendant la seconde guerre mondiale (S.T.I.B., Bruxelles, 1982, 109 p.).

Bij ontstentenis van andere transportmogelijkheden zou het spoorwegverkeer tijdens de oorlog een hoge vlucht nemen. Dit gold inzonderheid voor het stadsvervoer met trams. Het werk van De Cock legt de nadruk op het aspect uitbating van het net trams en trolleybussen. Toch heeft het de elementen in zich van een goede beschrijving van het klimaat tijdens een in alle opzichten pijnlijke periode.

Alain DANTOING

DE LANNOY E., Historique de la Cavalerie belge. Son organisation de 1830 à 1970. (C.D.H. Forces Armées, Bruxelles, 1982, 366 p.).

Het boek van kolonel de Lannoy is een referentiewerk onmisbaar voor allen die de militaire geschiedenis van België

bestuderen. De periode van belang voor het Centrum wordt beschreven in de hoofdstukken over de motorisering van de ruitrij en de mobilisatie van 1939-40.

Alain DANTOING

DELVO E., *Demokratie in stormtij. Democratisch socialisme in de crisisjaren dertig* (Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen, 1983, 205 blz.).

Intelligent pleidooi pro domo van een man die, anders dan zijn voorbeeld Hendrik De Man, tot op het einde in de collaboratie bleef. Ook na die ervaring blijft Delvo in dit boek zijn wel erg persoonlijke vorm van socialisme verdedigen.

Verplichte lektuur dus voor degenen die het "Leiding"-socialisme verder willen leren kennen.

Dirk MARTIN

DELVOYE X., *Souvenirs d'un cheminot. Welkenraedt, sa gare, ses voies ferrées...* (s.l., s.d., 143 p.).

Dit boek van een oud-werknemer van de N.M.B.S. over de historie van de spoorweg te Welkenraedt werd opgevat in een optiek van plaatselijke geschiedenis in de meest brede zin van het woord. Men vindt er bladzijden in gewijd aan de mobilisatie 1939-40, de invasie van de 10e mei en de annexatie van de streek bij Duitsland op 18 mei.

Alain DANTOING

FAYAT H., *Niets is voorbij* (Standaard, Antwerpen, 1983, 408 blz.).

Het gaat hier om het eerste deel van Fayat's mémoires, lopende tot in 1945. Na jeugd- en studentenjaren komt ook zijn beroepsleven als advocaat aan bod; interessantst zijn de hoofdstukken over zijn oorlogsvrijwilligerschap in 1942 in Engeland, zijn loopbaan in vier ministeriële kabinetten en in de juridische dienst van Buitenlandse zaken te Londen, om niet te spreken van enkele bijzondere opdrachten in niet-bezet Frankrijk en te Lissabon.

Dirk MARTIN

GENOTTE P., *Le 11e Régiment de Dragons portés dans les combats sur la position de couverture. Bataille de la Petite Gette 10 mai - 13 mai 1940* (Syndicat d'Initiative, Orp, 1982).

Het 11e R.D. was een afdeling van het Franse Cavaleriekorps Prioux dat dit laatste moest toelaten de lijn Dijle-

spoorweg Ottignies-Namen te bereiken. De Dragonders bezetten de positie kleine Gete. Daar werden de eerste tankgevechten van de oorlog uitgevochten. De brochure van kolonel S.B.H. Genotte vertelt over deze zware gevechten waarin een van de meest beroemde en oudste eenheden (het 11e R.D. werd in 1674 door Lodewijk XIV opgericht) van het Franse leger betrokken was.

Alain DANTOING

M.-G. GIHOUSSE., *Mouvements wallons de résistance. Mai 1940-septembre 1944* (Charleroi, Institut Jules Destrée, 1984, 8°, ann., bibl., tabl., 143 p.)(B 2250).

Deze studie is de ingekorte versie van een K.U.L.-licentiaatsverhandeling van 1982. Zij bevatte 2 delen; het eerste behandelde de structuur, de ontwikkeling en de organisatie van de Waalse verzetsbewegingen en het tweede, meer technische, ontleedde de sluikpers. Het eerste deel van de verhandeling vormde de basis van dit boek waarin de belangrijkste elementen van het tweede deel echter ook voorkomen.

Alain DANTOING

J. GOTOVITCH., *Sous la régence: Résistance et pouvoir* (Bruxelles, CRISP, 1983, 4°, bibl., ind., 32 p.)(B 2151/14).

De auteur beschrijft hier o.a. aan de hand van Amerikaan- en Britse archiefstukken het najaar van 1944 waarin het verzet, dat een sociale kracht was geworden om rekening mee te houden, er niet in slaagde zich ook op politiek vlak door te zetten. Hoogte- en tegelijkertijd breekpunt was de zogezegde "coup" van november. In elk geval ging de B.S.P. voordeel halen uit een en ander.

Dirk MARTIN

E. JANSSENS, *Histoire militaire du Congo belge pendant la 2e guerre mondiale* (C.D.H.Forces Armées, 1982, 4°, ann., ind., 83 p.)(B 2108).

Dit boek is het resultaat van werk van lt.-generaal o.r. Janssens, lid van de groep IV (Overzeese Belgische Strijdkrachten) van de Commissie voor de militaire Geschiedenis van de oorlog 40-45, o.l.v. kolonel o.r. Van Onsem door het Centrum opgezet. Janssens, die beschikt over archieven en persoonlijke herinneringen terzake, vatte zijn werk op als een eerste schets, leiddraad voor verdere studies. De tekst werd gerealiseerd met behulp van het Centrum.

Alain DANTOING

Léopold III se tait, nous parlons. Dossier établi par J. Gerard et H. Gerard (Collet, Bruxelles, 1983, 8°, ill., ind., 247 p.)(B 2147).

Een aantal bijdragen, sommige van eerder anekdotische aard en bijna altijd op basis van reeds gekende dokumenten. Interessant is de mening van H. Carton de Wiart, maar deze verscheen reeds in 1981 in boekvorm. Zelfs voor de geïnteresseerde leek brengt dit werk dus weinig nieuws, en geeft zeker niet wat de titel belooft.

Dirk MARTIN

Louis Major 80 (De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen, 1983, 8°, ill., ind., 176 blz.).

Het gaat hier om een bundel bijdragen van voornamelijk figuren uit de S.P., A.B.V.V. enz. ter gelegenheid van de tachtigste verjaardag van Major. Het is een vrij hagiografisch gelegenheidsboekje geworden. Een Major is méér waard.

Dirk MARTIN

W. MEYERS en F. SELLESLAGH, *De vijand te lijf. De Belgen in het verzet* (Antwerpen/Amsterdam, Helios, 1984, 4°, ill., 128 pp.).

Onze collega's Meyers en Selleslagh leverden hiermee een vlot leesbaar en "bekijkbaar" boek over zowel actief als passief verzet tegen de nazi-bezetter. Positief is dat het geen hagiografie werd. Wel was een iets meer gestoffeerde conclusie over de gemiste maatschappelijke rol van het verzet na de bevrijding op zijn plaats geweest.

Dirk MARTIN

A. MORELLI, *La participation des émigrés italiens à la Résistance belge* (Ministero Affari Esteri, Roma, 1983, 12°, ill., ind., 144 blz.).

Dit werk ligt in de lijn van het beginnende onderzoek over emigranten in het verzet. De anti-fascistische en anti-nazi emigranten leverden inderdaad veel mensen voor de eerste gewapende acties van het verzet. De telling van de Italianen ging gepaard met alle moeilijkheden van opsporings- en identificatieonderzoek. De auteur ging echter verder dan het aspekt-biografisch woordenboek. Zij raakt ook de meest delicate problemen aan (verklikkingen, Belgische aanhoudingen in mei '40, subversief maken van verzetslui na 1945).

José GOTOVITCH

L. RANSON, *De gedeporteerden* (Roesbrugge, Drukkerij-uitgeverij Schoonaert, 1983, 8°, cart., facs., ill., 387 p.) (B 2201).

In dit lijvig boek publiceert verplicht tewerkgestelde L. Ranson eigen brieven en dagboeknotities vanaf april 1943. Deze publikatie, met een te vage en misleidende titel, mag

zeker niet beschouwd worden als een werk dat de levens- en werkvoorwaarden van de Belgische arbeiders in Duitsland weergeeft. Ranson maakte inderdaad deel uit van een zeer kleine minderheid die het voorrecht genoot bij partikulieren te kunnen werken en logeren. Wat een verschil met de meeste Belgische weggevoerden in het Derde Rijk. Zij slaafden er tien à twaalf uur in de fabrieken en brachten de rest van de tijd door in ongezonde, primitief ingerichte barakken. Ranson is geen representatieve getuige, maar veeleer een apart geval dat ons maar bitter weinig leert over de harde realiteit van het verplicht werken in nazi-Duitsland.

Frans SELLESLAGH

J.L. ROBA et J. LEOTARD, *La région de Walcourt-Beaumont pendant la Seconde Guerre mondiale*. T.I: 1940-1941 (Walcourt, Cercle d'Histoire de l'Entité de Walcourt, 1984, 8°, ann., ill., 315 p.)(B 2282).

Geschreven aan de hand van tientallen getuigenissen krijgen we hier een veelbelovend werk over plaatselijke geschiedenis door verschillende navorsers samengesteld. Het behandelt voornamelijk de gedenkwaardige tocht van een Frans regiment, het 125e Infanterie van Angers, dat in mei 1940 tussen de Maas en de Franse grens vocht en ook te Walcourt slag leverde. Onze correspondent uit de regio, René Mathot, brengt een interessante bijdrage (pp. 211-219) over "Les passages de Hitler, en juin 1940, dans l'Entité de Walcourt".

Alain DANTOING

Rommelpot. Samengelezen door A. DE BRUYNE en J. LOMBAERTS (De Roerdomp, Brecht, 1983, 4°, ill., 143 p.)(B 2219).

Het gaat hier om het veel besproken Vlaams anti-repressie weekblad dat tussen 1945 en '49 op telkens om en rond 10.000 exemplaren verscheen, maar een veel grotere verspreiding had.

Het boek bestaat uit een keuze van oorspronkelijke teksten uit de verzameling van het weekblad. Het is van het grootste belang voor de kennis van de wijze waarop een bepaalde Vlaamse publieke opinie de onmiddellijke naoorlog in ons land beleefde, meer speciaal en vooral wat de repressie betreft.

Alain DANTOING

M. STEINBERG, *L'étoile et le fusil*. I. La question juive 1940-1942. II. Les Cent jours de la déportation des Juifs de Belgique (Vie Ouvrière, Bruxelles, 1983-1984, 8°, bibl., ill., ind., 198 et 248 p.)(B 2192 en 2256).

Het eerste deel van wat een trilogie zal worden schetst

het "decor" : hoe ziet de bezetter het joodse vraagstuk in België, hoe zal hij erop reageren. Daartoe is een overzicht van de joodse inplanting in de Belgische maatschappij nodig, moet hij de verhouding tot de plaatselijke autoriteiten nagaan en in verschillende stappen een tellings- en isoleringspolitiek doorvoeren.

Met de onontbeerlijke hulp van antisemitische Belgische groepen zal de bezetter kunnen doen wat Berlijn voorschreef: België jodenvrij maken. In 100 dagen zullen 17.000 mensen naar het Oosten gebracht worden. De rol van de Vereniging van Joden in België ("Association de Juifs de Belgique") wordt hier in vraag gesteld, en men ziet reeds het offensieve antwoord van bepaalde joodse verzetslui in het verschiet.

Resultaat van een enorm onderzoek en meeslepend geschreven moeten deze twee boekdelen èn door hun inhoud èn door hun vorm eenieder aanspreken.

José GOTOVITCH

P. STEPHANY, *Les années '20-'30, 2ème période : l'avant-guerre* (P. Legrain, Bruxelles, 1983, 8°, bibl., ill., ind., 286 p. (B 2139)).

Het betreft hier een overzicht aan de hand van een aantal werken over de periode, met de nadruk op het dagelijks leven. Iets nieuws brengt Stéphanie dus niet, maar dat was wellicht ook de bedoeling niet. Wie een boekdeel wil lezen over wat de Belgen in die jaren '30-'40 bezighield, kan dit werk als eerste kennismaking wel raadplegen.

Dirk MARTIN

Va libérer mon peuple ! La pensée de Joseph Cardijn, (Bruxelles, Vie Ouvrière, 1982, 360 p.); *Ga mijn volk bevrijden. Het denken van Cardijn*, (Zeile, Reinaert Uitgaven, 1982, 8°, ill., ind., 288 p.) (B 2165); *Cardijn. Un homme, un mouvement. Een mens, een beweging* (Handelingen van het colloquium. Actes du colloque. Leuven/Louvain-la-Neuve 18-19.11.1982), *Kadoc Jaarboek 1982*, (Leuven, Universitaire Pers/Kadoc, 1983, 8°, bibl., facs., ill., ind., 318 p.) (B 2169).

Een dertigtal personen, meestal oudgedienden van de Kajottersbeweging, brachten in de twee eerst vermelde publikaties enkele teksten samen die, zoals zichzelf in de inleiding schreven, het denken van Cardijn omtrent een aantal thema's het best tot uitdrukking brengen. Jammer genoeg werd vrijwel geen gebruik gemaakt van de scherpe geschriften die Cardijn vòòr de oorlog tegen het "nieuwe heidendom", het kommunisme en het nationaal-socialisme redigeerde. Zijn nieuwe visie op de jeugdbeweging (het samengaan met anders denkenden) die hij tijdens de tweede wereldoorlog ontwikkelde, komt evenmin aan bod. Over het maatschappijbeeld van Cardijn tussen de twee wereldoorlogen verneemt men gelukkig wat meer in de bijdrage

van L. Vos in het Kadoc Jaarboek 1982, dat naar aanleiding van het eeuwfeest van Cardijns geboorte werd uitgegeven. Maar ook hier wordt de oorlogsperiode doodgezwegen. Waarom ? Voor de verdere evolutie van de K.A.J., niet alleen op ideologisch gebied, was ze nochtans van kapitaal belang. We denken b.v. aan de versnelde naoorlogse internationalisering van de beweging, waaraan de kontakten met vreemde arbeiders in Duitse fabrieken en met geallieerde soldaten tijdens de bevrijding ten grondslag lagen.

Frans SELLESLAGH

G. VAN HAVER, *Onmacht der verdeelden. Katholieken in Vlaanderen tussen democratie en fascisme 1929-40* (EP0, Berchem, 1983, 8°, bibl., ind., 302 p.) (B 2156).

Aan de hand van wat grotendeels een persstudie blijkt, wordt de positie van de verschillende geledingen van de Katholieke partij in het interbellum ontleed. Spijtig genoeg werd niet het maatschappelijke en politieke gewicht van die geledingen bestudeerd, zodat meneigenlijk geen goedinzicht krijgt in de relatieve sterkte van degenen die in de fascistische oplossing geloofde en degenen die bij de parlementaire democratie wilden blijven.

Dirk MARTIN

J. VANWELKENHUYZEN en J. DUMONT, 1940. *Le grand exode* (Duculot, Paris|Gembloux, 1983, 8°, ill., ind., 335 p.) (B 2215).

In 1974 en 1975 werd met behulp van het Centrum een radioreeks aan dit onderwerp gewijd. Veel mondelinge en schriftelijke getuigenissen werden toen en later afgelegd. De auteurs hebben deze rijkdommen aangeboord om een boek te realiseren waarin de zorg om een zo volledig mogelijke informatie samengaat met de zin voor de pittoreske anekdote.

Wel zal de zorgvuldige lezer enkele kleine onnauwkeurigheden betreuren, m.n. in de schrijfwijze van de namen.

Alain DANTOING

G. WEBER, *Ces coloniaux... Histoires du Zaïre* (Louis Musin, 1982, 8°, ann., cart., ill., ind., tabl., 204 p.) (B 2109).

De auteur bouwt zijn boek op rond de vanouds gekende drie fasen van het koloniale fenomeen: de verovering, de bezetting en de uitbating. Vooral bij deze derde fase komen Weber's persoonlijke herinneringen aan bod. Wat specifiek de 2e wereldoorlog aangaat maakt het tweede hoofdstuk de historiek op van de kampanje van de Weermacht in Ethiopië, de aanwezigheid in Nigeria, het Midden-Oosten en Birma.

Zonder alle waardeoordelen van de auteur te volgen zal de lezer zeker belangstelling hebben voor dit loflied op het Imperiale België.

Alain DANTOING

J. WILLEQUET et M. DUMOULIN, *Aspects des relations de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg et des Pays-Bas avec l'Italie: 1925-40* (Bruxelles, Istituto Italiano di Cultura; Comité belge de l'Istituto per la Storia del Risorgimento Italiano, 1983, 8°, ill., ind., 374 p. (B 2189).

Verskillende bijdragen tot deze bundel moeten gesignaleerd worden: C. GROGNARD, *La Revue Catholique des Idées et des Faits* et le Fascisme (1921-1922); P. SAUVAGE, "La Cité Chrétienne" face à l'Italie fasciste; G. VAN HAVER, *Katolieken in Vlaanderen en hun pers en het Italiaanse fascisme* (1929-1940); F. RIGAUX, *Les juristes belges et l'organisation de l'Etat fasciste*; J. VANWELKENHUYZEN, *Les avertissements qui venaient de Rome*. Dankzij enkelen daarvan krijgen we een breed zicht op houding van verschillende katholieke stromingen t.a.v. het fascistische Italië (*Revue Catholique des Idées et des Faits*, *La Cité Chrétienne*, *katholieken in Vlaanderen*). Het specifieke milieu van de juristen komt ook aan de beurt in hetzelfde kader. Het andere belanstellingspunt draait rond de diplomatieke betrekkingen. Jean Vanwelkenhuyzen heeft het over de verwittigingen uit Rome omtrent een Duitse inval in 1940, terwijl M. Dumoulin in zijn besluit er op wijst dat dit Italiaanse kanaal openbleef na 10 mei. Leopold III maakte er tot na de herfst '40 gebruik van.

José GOTOVITCH

E. WITTE, *Geschiedenis van Vlaanderen* (*La Renaissance du Livre*, Brussel, 1983, 4°, bibl., cart., ill., ind., 356 p.)(LJ 3/9).

Interessant voor ons is het hoofdstuk over de 20e eeuw van de hand van Jan Craeybeckx. In zijn behandeling van het politieke, economische-sociale en culturele leven wordt op beknopte doch verhelderende wijze aandacht besteed aan de jaren om en rond de tweede wereldoorlog. Men vindt er ook een afgewogen bibliografie in.

Dirk MARTIN

Op de valreep bereikte ons nog:

Nic BAL, *Mijn wankele wereld. Vier jaar in het socialistische verzet.*(Kritak, Leuven, 1984, ill., ind., 335 p.).

Het werk van Bal is een meer dan lezenswaardige bijdrage voor wie meer wil weten over de vooralsnog zo stiefmoederlijk

behandelde geschiedenis van het socialistische verzet. Het lijdt wel onder een zekere tweeslachtigheid omdat het een vermenging is van persoonlijke herinneringen en opzoekingswerk.

Dirk MARTIN

G I F T E N

In deze rubriek de lijst van de dokumenten door het Centrum ontvangen (vgl. ook de rubriek Aktiviteiten van het Centrum. B. Archieven, Bibliotheek, Verzamelingen). Wij houden eraan de milde gevers onze oprechte dank te betuigen.

Deze dertiende lijst, afgesloten op 1 mei 1984, bevat de klasseringsnummers van de giften aan het Centrum. De giften vermeld zonder nummer werden nog niet geklasseerd.

Belangrijke giften

- De h. Robert Falques, secretaris en liquidator van de Groupe G, schonk de bijzonder belangrijke archieven van deze verzetsgroep.
- De h. Paul Roland, vroeger vertrouwensman van het Stalag VB, schonk de archieven van dit kamp.
- De h. Georges Paulus schonk een belangrijk geheel van documenten betr. de Krijgsgevangenschap, een dertigtal boeken en 4 foto's.

A. BOEKEN, TIJDSCHRIFTEN, BROCHURES

- AMBASSADE VAN POLEN (Brussel) : K.L. Auschwitz. Documents photographiques, Varsovie, 1980 (6898).
- AVERMAETE, Roger (Antwerpen) : Paul Colin, La Belgique après la guerre (fotocopie van het ex. van R. Avermaete) (B 2243).
- BASTIN, Jean-Pierre (Brussel) : nrs 20, 21, 22 en 23 (1983) van Bulletin des Ardents de Saint-Michel.
- BAUD, Georges (Paris) : Mémoire complémentaire sur quelques aspects des activités du service diplomatique des Prisonniers de Guerre (6463).
- BILTIAU, André (Brussel) : Robert Leclercq, Le Groupe "G"/Groep "G" (B 2104/20); "Entre Nous", numéro du Xe anniversaire 1948-1958 (R 758); nrs van 12 en 13 mei 1940 van L'Indépendance belge (D 58); J. Hoste, Een Vlaamse stem in oorlogstijd (B 81); en een brochure.
- BIBLIOTHEQUE DE DOCUMENTATION INTERNATIONALE CONTEMPORAINE (Nanterre) : lijst van lopende publicaties, 1982.
- BOUDENS, R. (Leuven) : nr van maart 1983 van Streven (R 120).

- BOUDIN, H.R. (Brussel) : Histoire des Unions Chrétiennes de jeunes gens (Y.M.C.A.) en Belgique (B 2188); brochures o.a. "Les Eglises protestantes pendant la guerre et l'occupation" (Actes de l'assemblée générale du protestantisme français réunie à Nîmes, du 22 au 26 octobre 1945) (7023).
- BOURBON, M. (Brussel) : Les combats de septembre 1944 à Lessines (brochure); *Pile ou Face*, organe hebdom., Ath-Lessines, 1945 (R 325); *La Voix des Résistants*, org. hebdom. du MNB Hainaut, 1945-46; *Le Postillon*, hebdomadaire de Lessines-Enghien-Flobecq.
- BOURDON, Y. (Mons) : Historique officiel du Journal clandestin "Le coup de Queue".
- BOURDON, Gaston (Brussel) : 2 brochures; een nummer van *Journal des Combattants* (R 1134).
- BOURGUET, Jean (Aywaille) : Jean Bourguet, Histoire de la 31e Cie de l'Armée Belge des Partisans (B 2195).
- BRUG, W. Albert (Den Haag) : E.P. Weber, Gedenkboek van het "Oranjehotel". Celmuren spreken. Gevangenen getuigen. Onze gevallen verzetshelden (6855).
- CABALLERO JURADO, Carlos (Alicante) : Foreign Volunteers of the Wehrmacht 1941-45, 40 p. (7143/10).
- CARPI, Judith (Tel Aviv) : 2 brochures en verschillende overdrukken uit *Studies in Zionism*.
- CENTRUM VOOR HISTORISCHE DOCUMENTATIE (Brussel) : E. Janssens, Histoire militaire du Congo belge (B 2108 + B 2267).
- CHANOUX, Emile (Aosta) : Tullio Omezolli, *Lingua e politica nella provincia fascista. Una antologia della stampa. Una analisi della attività culturale fascista in Valle d'Aosta (1927-1945)* (6964/8); Elio Riccardi, *Fascismo e antifascismo in Valle d'Aosta 1919-1936* (7069); Sergio Soave, *Cultura e mito dell'autonomia. La Chiesa in Valle d'Aosta 1900-1948* (7068).
- CHARLES, J.-L. (Brussel): H. Laroy, *L'armée secrète. Historique de la zone IV*.
- CHEVIGNARD, Marie-Geneviève (Paris) : Inventaires des Archives Léon Blum et Pierre Cot déposées à la Fondation nationale des Sciences politiques (LG 5/6).
- CLEEREMANS, Jean (Brussel) : nr van juli 1943 van Wallonie (R 159); nr 1 van 1940 van *Freude und Arbeit*; en nr van 15 dec. 1940 van *Das Reich* (R 457B).
- COMITE NATIONAL TUNISIEN D'HISTOIRE DE LA SECONDE GUERRE MONDIALE (Tunis): Actes du Colloque international sur l'histoire de la 2e guerre mondiale. Campagne de Tunisie. Novembre 1942-Mai 1943 (12-13-14 octobre 1982, Tunis) (7022).
- CORDIER, Jacques (Aulnais) : een nr van *Tout*; nrs van *L'Eclair* (D 35) en *Front* (R 322).
- de CHAMBRUN, R. (Paris) : Institut Hoover, *La vie de la France sous l'occupation, 1940-1944* (3 vol.) (6967).
- DECOCQ, J. (Enghien) : 1 geïllustreerde brochure "Enghien. Souvenirs de la guerre 1940-45" (B 2209).
- DEFOORT, Eric (Kortrijk) : *Une Chatelaine flamande de France. Marie-Thérèse le Baucq de Ternes, 1873-1961* (B 2104/16).
- DEJONGHE, Etienne (Lille) : Propagande nazie et armée allemande à Lille. Catalogue de la Bibliothèque de la Frontbuchhandlung. B.I.U.L. Section Droit Lettres. Villeneuve d'Ascq.
- DE MOOR, Fr. (Antwerpen) : *The Six-Day War/La guerre des six jours*. 5-10/06/1967 (6962); 3 nrs van tijdschriften.

- DE SCHRYVER, A.-E. (Gent) : nrs van het Staatsblad, mei 1940.
- DE SMEDT, Henri-V.L. (Brussel) : Les mémoires d'un occulte. 1940-1944, Bruxelles, chez l'A., 1982 (B 2140).
- DESPY-MEYER, Andrée (Brussel) : Quarantième anniversaire de la fermeture de l'Université Libre de Bruxelles (25 novembre 1941) (B 2120).
- DEVONDEL, Joseph (Brussel) : 1 overdruk.
- DUBRU, A. (Arlon) : Contribution à l'histoire de l'Armée secrète. Le sous-secteur Byl. Secteur 4. Zone V (B 2266).
- DURANT, A. : Eaton Square, 1947. Chap IX - Le Congo et la Guerre (B 664).
- EINHORN, Marion (Berlin, DDR) : Exil in den U.S.A., Leipzig, 1983.
- FAYT, René (Brussel) : Bibliographie des Ecrivains français de Belgique (1881-1950).
- FEYTENS, P. (Merchtem) : 44 nrs van Front; boeken.
- GADEYNE, Guido (Ronse) : M. Heyse en G. Gadeyne, Textiel te Ronse 1800-1940. Een menselijk Mirakel (B 2274).
- GALLANT, Jean (Wien) : een reeks brochures over de Duitse oorlogsmisdaden in België.
- GOTOVITCH, José (Brussel) : "Bulletin d'Histoire de Belgique. 1979-1981" in Revue du Nord, p. 254-255 (R 026); twee licentieverhandelingen : M.F. Gihousse, Etude des Mouvements wallons de Résistance, UCL, 1982 (TH 201) en A. Clara, La presse d'action wallonne, Ulg, 1981 (TH 202); J. Gotovitch, Les Années de guerre. Obstacles, distorsions, oubli, overdruk Cahiers de Clio, 1983 (B 2259/5); Actes du IVe Colloque d'Histoire Orale, Aix-en-Provence, 1982; teksten van het Colloquium "L'Allemagne nazie et l'extermination des Juifs", Paris, 1982.
- GRANIER, Gerhard (Koblenz) : Inventaris Nachlass Magnus von Levetzow.
- HENQUINBRANT, A. (Monclar) : A. Robin, La guerre silencieuse. Deux héros du M.N.B. Albert Losa. Henri Weyers (B 2151/1).
- HEYMANS, Frans (Gent) : Le livre jaune français. Documents diplomatiques 1938-1939 (87); brochures.
- HISTORISCHE DIENST VAN DE KRIJGSMACHT (Brussel) : A. de Lannoy, Histoire de la cavalerie belge 1830-1970 (B 2187).
- HOELTER, Gerard (Weston/USA) : C.R. Johnson, The History of the hell hawks (7019).
- ISTITUTO STORICO DELLA RESISTENZA IN CUNEO E PROVINCIA (Cuneo): Nuova destra e cultura reazionaria negli anni ottanta. Atti del Convegno-Cuneo 19-20-21 novembre 1982.
- KIEDRZYŃSKA, W. (Varsava) : Biuletyn Główniej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, XXX, 1981 (7049).
- LAUDELOUT, Marc (Brussel) : Pol Vandromme, Un été acide (B 2154).
- LEGEIN, Catherine : Le Parti Socialiste révolutionnaire 1936-1939, UCL, 1982 (TH 232). Licentieverhandeling.
- LORY, Jacques (Brussel) : 1 brochure : "La Franc-Maçonnerie Belge sous l'occupation allemande 1940-1944", Bruxelles, 1948 (B 1022/18).
- MAYERUS, Kolonel (Brussel) : Léon Degrelle, Furore teutonico ! (ou l'histoire des balustrades de la bibliothèque de Louvain) (B 2247/4).
- MEYERS, Wim (Brussel) : Marcel Verheecke, Jozef Simons (B 1746); Mémoires 1865-1965 de la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite de Belgique (B 2171); Victor Leemans, Inleiding tot de economische politiek (B 2172); Max-C.-G. Lamberty, Philosophie der Vlaamsche Beweging en der overige sociale stroomingen in België (B 2173); Willem Wijnants, Vaarwel kameraad (B 2174); S.A.R. Le Prince Royal. Z.K.H. de Koninklijke Prins (B 2175); Werner Pcht, Het Voorspel tot den grooten strijd. De veldtocht in Noorwegen (1843); George Millar, Maquis (6989); John Brophy, De onsterfelijke sergeant (6990); Rijksinstituut voor Oorlogsdo-

- cumentatie, Processen. No. 1 Max Blokzijl (6991); Arthur Koestler, La Tour d'Erza (Thieves in the Night) (6992).
- MINISTERIE VAN LANDSVERDEDIGING (Brussel): Aanwinstencatalogus.
 - MORELLI, Anne (Brussel): Les diplomates italiens en Belgique et la Question Juive 1938-1945. Institut Martin Buber, 1982 (TH 203); Anne Morelli, La participation des émigrés italiens à la Résistance belge (B 2197).
 - OSY de ZEGWAART, Mej. (Brussel): brochures, o.a. Saint-Yves, La Campagne des 18 jours et la Reddition de l'Armée Belge (B 1091/2).
 - PARISEL, Claire (Brussel): Yvonne Dambermont, Des loups à Renaville (B 2115); Marite Multier, Je me souviens (B 2116).
 - PENNINCKX, Albert (Brussel): Le livre jaune français. Documents diplom. 1938-1939 (87); B. Peleman, Boerenlyriek, Brussel, 1942 (B 2185/6); Radiodiffusion Nationale Belge. Service d'écoute, Bulletin d'écoute 103-109, mai 1945; BBC Daily Digest of World Broadcasts, janvier 1945.
 - PIORO, Maurice (Brussel): Mémorial de la déportation des Juifs de Belgique, présenté par S. Klarsfeld et M. Steinberg (LG 1/1).
 - PORTUGAL. MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN (Lisboa): Dez anos de politica externa (1936-1947), 11 vol.
 - PROV. ARCHIEF- EN DOCUMENTATIECENTRUM LIMBURG: Albert Gielen, Hoe ik opgroeide en wereldoorlog II overleefde (B 2247/1).
 - PROVIS, Chantal (Gembloux): 1 foto; militair zakboekje van Jules Provis, sergeant le bataljon Fusiliers; herdenkingsmedaille 1940-1945.
 - RICCIOTTO FARGION, L. (Milano): L'occupazione tedesca e gli ebrei di Roma. Sul contributo di ebrei alla Resistenza italiana.
 - RIJKSINSTITUUT VOOR OORLOGSDOCUMENTATIE (Amsterdam): R. Havenaar, De NSB tussen nationalisme en 'volkse' solidariteit (7044).
 - ROEGIERS, Jan (Leuven): brochures, pamfletten en foto's.
 - SEGERS, C. (Deurne): verschillende boeken, o.a. Who's Who in Europe, 1964 (LL 2/1).
 - SIMONS, J. (Brussel): verschillende documenten, o.a. een arbeidsvrijstelling, een arbeidskaart, een legitimatiekaart N.M.B.S.; een identiteitskaart voor vreemdelingen, een paspoort voor het Reich, Frankrijk en België, een O.F.-pamflet; 5 cassettes van een interview met een gearchuteerd agent door H. Simons.
 - THIELEMANS, Herman (Brussel): Souvenirs de la guerre de 1940. Samoyède, Service "Ecran pour la vérité".
 - TOPPET, A. (Brussel): E. Poussardin, Il y a 20 ans Viombais (6781/7).
 - UGEUX, William (Rixensart): F. Antoine, La politique du roi Léopold III à travers la presse quotidienne d'opinion (février 1934-10 mai 1940) (TH 158).
 - VAN BOVEN, Jozef (Erembodegem): Edgar Boonen, Volk en recht. Is de rechtswetenschap een politieke wetenschap ?
 - VAN BROECKHOVEN (Geel): brochure over de bevrijding van Geel.
 - VANDEWOUE, Emile (Brussel): Jean Wellekens, Pilote belge de la Royal Air Force (1942-1943), overdruk Revue belge d'histoire militaire, n° XXIV-7, sept. 1982 (B 2014/15).
 - VANHENTEN, R. (Brussel): Hans Munter, Pourquoi l'ouvrier allemand est-il pour Adolf Hitler ? (6781/6); Hans Dittmer, Le paysan dans le Reich Grand-Allemand (6781/5).
 - VANWELKENHUYZEN, Jean (Brussel): 1 brochure.
 - VERMEIRE, Louis (Brussel): 2 nummers van Vision du Monde 1945.
 - VLAAMS NATIONAAL STUDIECENTRUM (Brussel): Frans Van der Elst, Advokaat in sombere tijden (B 2104/7).
 - WANZOUL, J.Cl. (Burdinne): La bataille des Ardennes (licentieverhandeling 1983) (TH 228).

- WELLENS, Robert (Brussel): Inventaire des papiers de Marcel-Henri Jaspar, député, ministre et ambassadeur de Belgique (LG 5/4).
- WEYEMBERG, G. (Brussel): J. Delaet, Dernières escadrilles 40 (B 340); J. Delaet, Escadrilles au combat (B 240); A. Durant, Eaton Square (B 664).
- WILLEQUET, Jacques (Brussel): fotokopie van een brief van L. Degrelle aan Hellebaut, Derriecx en Bonivert.
- XHROUET, A. (Brussel): documentatiefarce "Bevrijdingsmuseum 1944" te Nijmegen.
- ZAMOJSKI, Jan (Varsava) : H. Kremer, Auschwitz vu par les SS (5440); S. Portrowski, Hans Frank's Diary.
- ZYLBERGELD, Archieven Stad Brussel (Brussel): P. Robins, Inventaire du Fonds de l'Instruction publique, I (LG 5/3).

B. DOKUMENTEN EN ARCHIEVEN

- ANONIEM: een foto en een vlugschrift van het OF.
- BONNET, Raymond (Tournai) : 19 fotos over Doornik in 1940.
- BOURDON, Y. (Mons): Service Secret Socrate. L'aide aux réfractaires au travail obligatoire sous l'occupation allemande, Province du Hainaut, Compte-rendu de la Réunion Provinciale tenue à Mons, le 5 novembre 1944 (651).
- BRUYNINCKX (Brussel): een map briefwisseling (Fédération médicale belge 1941-1942) (B 43).
- CAUCHIE, Michel (Chièvres): documentatie over krijgsgevangenen (reeks H IX A).
- CHARLES, J.-L. (Brussel) : commentaar (dact. en ms.) van Kolonel Brusten over het boek van Kolonel Remy: "Le 18e jour. La tragédie de Léopold III".
- CLEEREMANS, Jean (Brussel): een map documenten over de landbouw tijdens de bezetting en de Engelse opeisingen erna (B1).
- COINE, Eugene (Menen): persoonlijke documenten over de verplichte arbeid in Duitsland.
- DE BACKER (Stavelot): documenten en getuigenissen over oorlogsfeiten te Stavelot tijdens het Ardennenoffensief (W 16,1).
- DE GREEF, J. (Brussel): enkele vlugschriften en sluikbladen.
- de JONGHE S.J., Père P. (Namur): een foto van Maurice Claeys-Bouüaert S.J.; met biografische nota.
- DELEHOUZEE, Félicie (Péruwelz): een vlugschrift van het Front Wallon pour la Libération du Pays; Winston Churchill vous parle... Principaux passages du discours prononcé par Monsieur W. Churchill à la Chambre des Communes le 8 décembre 1944; nr van 8 mei 1945 van La Wallonie.
- DEL MARMOL, Patrick (Mol), korrespondentie van Jef Rens met Jean del Marmol (PM 14).
- DENOISEUX, J. (Jambes) : dossier over de vlucht '40.
- de PINCHART, Henry (Brussel): documenten; fotokopies van persknipsels.
- DEPPE, A. (Brussel): documenten (8S7).
- DUCHESNE, A. (Brussel): 18 fotos van Stalag VIII A.
- FIEVEZ, Henri (Brussel): twee documenten.
- FURNEMONT, André (Huy): twee persknipsels.
- GRUNEBaum, Kurt (Brussel): een belangrijke verzameling persknipsels.
- HANSEN, Willy (Bergisch-Gladbach): brochure : "Winterhulp Nederland. 1940-1944".
- HUWAERT (Brussel): Le Patriote Illustré 38, 39, 40; geallieerde tijd-

- schriften uit de bevrijdingsperiode.
- HUYBRECHTS (Brussel): een kollektie postkaarten (bevrijding van Brussel); Almanach Libération 1945; fiscaal dossier van een kleine onderneming (W 15 en PV 29).
 - LEROY, Edmond (Nassogne): 3 vlugschriften M.N.B. (prov. Luxemburg); overlijdensbericht Emile Benoit (chef Zone III M.N.B.); La Voix des Luxembourgeois (juli 1944); La Voix des Ardennais (aug. 1944) (4R5).
 - LOUCHE, Marius (Brussel): dokumenten betr. de verdediging van Belgen voor Duitse krijgsraden door Mr Eickhoff.
 - MENDEL, Lucien (Brussel): reportage-brief van een reis naar Duitsland, april 1938 (JP 684).
 - SEGERS, Carlo G. (Deurne): een nr. van Rotterdam Magazine (bombardement van Rotterdam in mei 1940); dossier "Rapatriement" (archieven L. Borremans, oud Landbouw-attaché te Londen); 1 nr. van Solidarité (Bulletin mensuel du syndicat des services publics belges en Grande-Bretagne); documenten over de raid van commando's op 27-28/2/1944 aan de Nederlandse kust (Operatie Premium); documenten uit de archieven R. Stijns, hoofdredacteur "Onafhankelijk België"; Staatsbladen (Londen); dokumentatie betr. de Rijkswacht te Londen.
 - UGEUX, W. (Rixensart): diverse Franse administratieve documenten uit de bezettingsperiode.
 - VAN HOVE, Gust (Leuven): archieven Laurent Meersman (OF Anderlecht) (3RA3).
 - VAN MIEGHEM, L.-J. (Saintes): fotocopie van een Duits vlugschrift (mei 1940).
 - VELDEKENS, J. (Brussel): nr van 1 januari 1942 van La Libre Belgique.
 - VERMEIRE, Louis (Brussel): ravitailleringsegels; maaltijdbons.

C. DAGBOEKEN, HERINNERINGEN

- BEYENS, Baron (Brussel): Journal de guerre (JP 656).
- BURKEL, Jean-Charles (Ciney): L'étonnant exode d'une famille belge en 1940 (JP 280).
- BROUHON, Henri (Brussel): A Londres, au Balcon (carnets et souvenirs 1940-1945) (JP 641).
- CREVECOEUR, J. (Brussel): "Journal de Campagne" van aalmoezenier Baguet (mei-juni 1940).
- CUSSE, Robert (Luttre): Souvenirs d'Exode. Mai-juin-juillet 1940 (JP 649).
- DECHAMPS, Christiane (Brussel): Marcel Debacker et Alfred Lefebvre, Les aventures guerrières de cinq C.R.A.B., Bruxelles, janvier 1941 (JP 506).
- HENRY, G. (Chênée): C.R.A.B. 1940 - Pro-Mémoria (JP 650).
- JOLLY-HOUTART (Ittre): Carnets de la Baronne Houtart (JP 687).
- MICHOTTE, G. (Brussel): Le Parti National 1940-1945. Le récit d'un condamné à mort (JP 330).
- OBOZINSKI, L. (Brussel): Verhaal over de vlucht '40.
- WERY, Mevr. Max (Brussel): Max Wéry, Ainsi se fanèrent les oeilllets ou le rétablissement de la démocratie au Portugal.

Alain DANTOING

NIEUWE UITGAVEN VAN HET CENTRUM

BIJDRAGEN TOT DE GESCHIEDENIS VAN DE TWEDE WERELDOORLOG, 8, 1984

Jean Vanwelkenhuyzen

Voorwoord

A. De Jonghe

De strijd Himmler-Reeder om de benoeming van een HSSPF te Brussel - Vijfde deel : Salzburg voor en na. Politionele ontwikkeling van september 1943 tot het einde van de bezetting.

I. Achtergrond van Canaris' tweede ambtstermijn te Brussel. De toestand van september 1943 tot maart 1944.

II. De tweede ambtstermijn van Canaris te Brussel (februari-september 1944).

Excursus: Degrelle over de gebeurtenissen te Bouillon in juli 1944.

Slotbeschouwingen

Met overzichtelijke inhoudstafel van de vijf delen

België : 450 fr.

Buitenland 500 fr.

EEN UNIEK AANBOD !

De volledige artikelenreeks van Dr. A. De Jonghe over de strijd Himmler-Reeder : 5 nummers van de BIJDRAGEN (nrs. 3, 4, 5, 7, 8 - 1100 blz.) voor 1.000 fr.

NU BESTELLEN BIJ NAVORSINGS- EN STUDIECENTRUM VOOR DE GESCHIEDENIS VAN DE TWEDE WERELDOORLOG
Leuvenseplein, 4 - bus 19

1000

BRUSSEL

(02)218.45.27

EN OOK

W. MEYERS

BELGIE IN DE TWEEDE WERELDOORLOG. BIBLIOGRAFIE 1970-80

(271 blz.)

300 fr.

P. VANBELLINGEN

LES ATTAQUES AERIENNES ALLIEES ET LES SABOTAGES FERROVI-
AIRES CONTRE LE RESEAU BELGE PENDANT L'OCCUPATION 1940-44

(Inventarissen 15)

200 fr.

J. GOTOVITCH en D. MARTIN

DOKUMENTEN VAN VERZETSLUI

(Inventarissen 16)

200fr.

LIJST VAN DE AANWINSTEN VAN DE BIBLIOTHEEK

INLEIDING

In de vorige Mededelingen werd gestart met deze rubriek. Opnieuw wordt nu, in een eenvoudig overzicht, medegedeeld wat de bibliotheek van het Centrum kon verwerven tijdens het voorgaande jaar. Enkele algemene rubrieken, daarnaast onderverdelingen per land, waarbij België en Duitsland meer in detail behandeld worden, bevatten alle boeken en brochures, voorzover zij ingeschreven werden in de catalogi van de bibliotheek. Het volgnummer in de bibliotheek wordt steeds weergegeven.

Voor meer gedetailleerde informatie kan de lezer de systematische catalogus in de leeszaal gebruiken, terwijl voor wat België zelf betreft tijdens de tweede wereldoorlog, alle informatie te vinden is in de jaarlijkse bibliografie.

Wim MEYERS
15.11.1984

ALGEMENE GESCHIEDENIS

- Algemene geschiedenis der Nederlanden. Nieuwste Tijd. Haarlem, Fibula-Van Dishoeck, 1978-1982 (LJ 2/2)
- CHOT (Joseph) - LECLERE (Constant), Algemeene Geschiedenis in 't Nederlandsch bewerkt door Joseph Cammaerts. II. Moderne Tijden. Hedendaagse Geschiedenis. Luik, Uitg. Georges Thone, 1941 (B 2150)

EERSTE WERELDOORLOG

- CLAES (Ernest), Namen 1914. Hasselt, Uitg. Heideland, 1962 (B 2223)
- JOHNSON (Om.), Vrede zij met U. Blauwput, ZEH Jan Moons, s.d. (B 2184)
- LE GOFFIC (Charles), Dixmude. Un chapitre de l'histoire des Fusiliers marins. (7 octobre - 10 novembre 1914). Paris, Plon, 1915 (B 2193)
- MARCEL (Lt.), Mes aventures et le mystère de la Libre Belgique. Bruxelles/Paris, Vromant & Co., 1919 (B 2179)
- SAVANT (Jean), Epopée Russe. Campagne de l'armée Rennenkampf en Prusse-Orientale. Paris, Ed. Calmann-Lévy, 1945 (7093)
- SMEYERS (Gaston), Croix de feu. Roman. Bruxelles, Les Editions de Belgique, 1933 (B 2180)

BIBLIOGRAFIEEN EN INVENTARISSEN

- CHEVIGNARD (Marie-Geneviève), Archives Léon Blum. Inventaire. Paris, Fondation Nationale des Sciences Politiques 1979-1980 (LG 5/6)
- CHEVIGNARD (Marie-Geneviève), Archives Pierre Cot. Inventaire. Paris, Fondation Nationale des Sciences Politiques, 1981 (LG 5/5)
- DE WAELE (M.) - GAUS (H.) - UYTTERHAEGEN (F.), Bibliografie. Beknopte Bibliografie van de Politieke en Sociaal-economische Evolutie van België - 1918-1980. Gent, RUG-Seminarie voor Politieke Wetenschappen, 1983. (LE 2/24)
- HUETTENBERGER (Peter), Bibliographie zum Nationalsozialismus. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1980 (LE 2/2)
- KEHR (Helen) - LANGMAID (Janet), The Nazi Era. 1919-1945. A Select Bibliography of Published Works from the Early Roots to 1980. London, Mansell Publishing Ltd., 1982 (LE 2/1)
- LIS (Catharina) - VANDEN EECKHOUT (Patricia), Referentiewerken voor de studie van de hedendaagse samenleving. Met een index samengesteld door Luc François. Zutphen, Terra, 1982

- ROBINS (P.), Fonds de l'Instruction Publique. Inventaire. Première série. Bruxelles, Archives de la Ville de Bruxelles, 1982 (LG 5/3)
- SIMON - VAN DER MEERSCH (A.M.), Inventaris van het Archief van de Rijksuniversiteit Gent. Gent, Archief van de Rijksuniversiteit Gent, 1978 (LG 5/2)
- WISOTZKY (Klaus) - PRINZ (Michael) - BUND (Konrad), Das Schriftgut der NSDAP, ihrer Gliederungen und angeschlossenen Verbände in der Überlieferung staatlicher Behörden im Bereich des Heutigen Landes Nordrhein-westfalen. Düsseldorf, Nordrhein - westfälisches Hauptstaatsarchiv, 1981 (LF 1/3)

BIOGRAFIEEN EN MEMOIRES

- Albert Roi des belges. 24 documents inédits et historiques présentés par Jules Destrée. Bruxelles, Ed. de la Revue "L'Art belge", (1936) (B 2176)
- BUSCH (Moritz), Tagebuchblätter. Zweiter band. Leipzig, Fr. Wilh. Grunow, 1899 (1802)
- CHURCHILL (Winston), Journal politique 1936-1939. Paris, Amiot-Dumont, 1948 (6872)
- CLAESSENS (Bob), Julien Lahaut. Une vie au service du peuple. Bruxelles, Société Populaire d'Editions, 1950 (B 2104/6)
- DETHIER (Hubert) - VANDENBOSSCHE (Hubert), Woordenboek van Belgische en Nederlandse Vrijdenkers. Brussel, VUB - Centrum Studie Verlichting, 1979 (B 2145)
- DETHIER (Hubert) - HAAN (Tristan) - VANDENBOSSCHE (Hubert) - WALRAEVENS (Hubert) - WITTE (Els), Woordenboek van Belgische en Nederlandse Vrijdenkers. Deel 2. Brussel, VUB - Centrum Studie Verlichting, 1982 (B 2146)
- DULIERE (André), Les nouveaux fantômes des rues de Namur. Namur, les Presses de l'Avenir, 1983 (B 2136)
- DURANT (Gustaaf), Minister van Staat Gaston Eyskens. Een biografie. Zele, Reinaert, 1983 (B 2212)
- GERARD (Isabelle), Sept Dames de Qualité. Bruxelles, Ed. J.M. Collet, 1982 (B 2166)
- GERMONPREZ (Fred), Jozef De Coene en de Kortrijkse Kunstwerkwedde. Tiel/Bussum, Lannoo, 1983 (B 2218)
- Lieven Gevaert. De mens en zijn werk. Leuven, Davidsfonds, (1955) (B 2182)
- Hitlers Politisches Testament. Die Bormann Diktate vom Februar und April 1945. Mit einem Essay von Hugh R. Trevor-Roper und einem Nachwort von André François-Poncet. Hamburg, Albrecht Knaus Verlag, 1981 (6899)

- Hulde-schrift Dr. Leo Wouters. s.l., Nationalistische Studentenvereniging & Nationalistisch Jongstudentenverbond, 1982 (B 2104/1)
- IRVING (David), Die geheimen Tagebücher des Dr. Morell. Leibarzt Adolf Hitlers. München, Wilhelm Goldmann Verlag, 1983 (6943)
- KANTOR (Alfred), Het boek van Alfred Kantor. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1972 (6973)
- KATZ (Otmar), Prof. Dr. Med. Theo Morell. Hitlers Leibarzt. Bayreuth, Hestia, 1982 (6175)
- Louis Major 80. Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel, 1983 (B 2155)
- LUDENDORFF (Erich), Meine Kriegserinnerungen 1914-1918. Berlin, Ernst Siegfried Mittler und Sohn, 1919 (7057)
- MARTON (Kati), Wallenberg. De tragische levensloop van de Zweedse bevrijder van duizenden joden in Boedapest, die achter het Ijzeren Gordijn verdween. Baarn, Uitg. Hollandia, 1983 (7063)
- MICHEL (Henri), Jean Moulin l'unificateur. Paris, Hachette, 1983, (1971) (7048)
- MORIN (Relman), Dwight D. Eisenhower. Brugge/Utrecht, Desclée De Brouwer, 1970 (7041)
- MUELLER (John Henry), Les carnets de route de Tom Morgan parachutiste. Lausanne, Marguerat, 1945 (6873)
- MULTIER (Marite), Je me souviens. Paris, La Pensée Universelle, 1981 (B 2116)
- OFFERGELD (Jacques), Léopold III. (Bruxelles), Ed. J.M. Collet, (1983) (B 2234)
- OTTO de BENNEY (Stéphane), Les Mémoires d'un Nouveau Villon. (Bruxelles), Editions Light, (1929) (B 2181)
- Oudenaardse Biografieën. Oudenaarde, Geschied- en Oudheidkundige Kring en de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer en Monumentenzorg, 1976 (B 2151/12)
- PENNING DE VRIES (Piet), Pater D.A. Stracke. Een heelnederlander. Brugge, Uitg. Tabor, 1982 (B 2151/16)
- PIOTROWSKI (Stanislaw), Hans Frank's Diary. Warszawa, Panstowe Wydawnictwo Naukowe, 1961 (6908)
- President John F. Kennedy. Antwerpen, Uitg. Orbis, s.d. (6964/1)
- SPEER (Albert), In Spandau. Dagboeken. Baarn, Uitgeverij In den Toren, 1976 (6879)

- SCHOENHUBER (Franz), Ich war dabei. München-Wien, Langen Müller, 1981
(6876)
- S.A.R. le Prince Royal, Z.K.H. de Koninklijke Prins, Bruxelles S.A. Victoria, s.d.
(B 2175)
- TELLER (Willy), Herinneringen van een politiecommissaris. Retie, Kem-
pische Boekhandel, 1982 (B 2190)
- VAN MECHELEN (Johan) - VANDERBIESEN (Fons), Dr. Jan Grauls. 1887-1960.
(Gent), Beschermkomitee Campo Santo, 1981 (B 2104/2)
- VAN OVERSTRAETEN (Général Raoul), Au service de la Belgique. Dans l'é-
tau. Paris, Plon, 1960 (B 2148)
- VAN STERKENBURG (P.G.J.), Johan Hendrik van Dale en zijn opvolgers.
Utrecht/Antwerpen, Van Dale Lexicografie, 1983 (B 2161)
- VASSEUR (Yves), Constant Malva. Correspondance 1933-1968. Préface de
Michel Ragon. Postface Jean Puissant. Bruxelles, Ed. Labor - Archives et
Musée de la Littérature, 1982 (B 2126)
- VERWERFT (Gust), Leopold III. Koning - soldaat - mens. Antwerpen/Am-
sterdam, Helios, 1983 (B 2211)
- von LEHNDORFF (Hans Graf), Ostpreussisches Tagebuch. Aufzeichnungen
eines Arztes aus den Jahren 1945-1947. München, Biederstein Verlag, 1970
(7108)
- WERRIE (Paul), Paul-Henri Spaak. Ses mémoires. Son amnésie. Bruxelles-
Liège, Editions Nationales, (1971) (B 2185/16)
- WISTRICH (Robert), Who's who in Nazi Germany. London, Weidenfeld and
Nicholson, 1982 (LA 4/20)

ENCYCLOPEDIËN - WOORDENBOEKEN

- AL (B.P.F.) Van Dale. Groot Woordenboek Frans-Nederlands. Utrecht/Ant-
werpen, Van Dale Lexicografie, 1983 (LI 6/2)
- HANSE (Joseph), Nouveau dictionnaire des difficultés du français moder-
ne. Paris-Gembloux, Ed. Duculot, 1983 (LI 6/4)

JODENDOM, ANTISEMITISME EN JODENVERVOLGING

- AMSLER (Jean), Hitler. Paris, Editions du Seuil, 1960 (1518)
- BRAHAM (Randolph L.) (Edit.), Contemporary Views on the Holocaust. Bos-
ton, Kluwer-Nijhoff Publishers, 1983 (7052)
- BROSSAT (Alain) - KLINGBERG (Sylvia), Le Yiddishland révolutionnaire.
(Paris), Balland, 1983 (6966)

- FRIEDMAN (Régine Mihal), L'image et son Juif. Le Juif dans le cinéma nazi. Paris, Payot, 1983 (6924)
- HERMANS (Louis), Schoon Herenhuis met Hof te Koop. Antwerpen/Amsterdam, Uitg. De Vries-Brouwers, 1983 (B 2220)
- INSDORF (Annette), Indelible Shadows. Film and the Holocaust. New York, Vintage Books, 1983 (7008)
- KLARSFELD (Serge) - STEINBERG (Maxime), Mémorial de la déportation des Juifs de Belgique, présenté par Serge Klarsfeld et Maxime Steinberg. Bruxelles - New York, Union des Déportés Juifs en Belgique et Filles et Fils de la Déportation, The Beate Klarsfeld Foundation, 1982 (LG 1/1)
- MORELLI (Anne), Les diplomates italiens en Belgique et la "question juive", 1938-1943. Bruxelles, Institut d'histoire du judaïsme Martin Buber, 1982 (TH 203)
- SAERENS (Lieven), De houding van de Belgische publieke opinie tegenover de Joden in de jaren vòòr Wereldoorlog II. De Gazet van Antwerpen tijdens de periode 1933-1940. Leuven, KUL, 1983 (TH 225)
- DAS Schwarzbuch. Tatsachen und Dokumente. Die Lage der Juden in Deutschland 1933. Herausgegeben vom Comité des Délégations Juives - Paris 1934. Frankfurt/M., Ullstein, 1983 (6921)
- STEINBERG (Maxime), L'Etoile et le fusil. La question juive 1940-1942. Bruxelles, Vie Ouvrière, 1983 (B 2192)

KUNST EN KULTUUR

- BAARD (H.P.), Kunst in schuilkeiders. De odyssee der nationale kunstschatten gedurende de oorlogsjaren. 1939-1945. Antwerpen, De Sikkels, 1946 (6914)
- de JAEGER (Charles), De plundering van Europa. Utrecht/Antwerpen, Veen, 1983 (7066)
- LEWIN (Lisette), Het clandestiene boek. 1940-1945. Amsterdam, Van Genneep, 1983 (6920)
- OLOF LARSSON (Lars), Albert Speer. Le plan de Berlin. 1937-1943. Traduit de l'allemand par Béatrice Loyer. Bruxelles, Archives d'Architecture moderne, 1983 (6942)
- MADAJCZYK (Czeslaw), Inter arma non silent Musae. The War and the Culture. 1939-1945. Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1977 (6905)
- PAUWELS (François), Klinkende boeien. Oorlogssonnetten. Amsterdam, A.J.G. Strenght, 1945 (6936)
- PELEMAN (Bert), Boerenlyriek. Brussel, Bernaerts-Uitg. De Phalanx, 1942 (B 2185/6)

- RINGER (Fritz K.), Die Gelehrten. Der Niedergang der deutschen Mandarine 1890-1933. Stuttgart, Klett-Cotta, 1983 (6970)
- RITCHIE (J.M.), German Literature under National Socialism. London & Canberra / Towota, New Jersey, Croom Helm / Barnes & Noble Books 1983 (6993)
- ROMANI (Cinzia), Die Filmdivas des Dritten Reiches. Mit einem Vorwort von Paolo Chiarini. München, Bahia Verlag, 1982 (1981) (6922)
- STREUVELS (Stijn), Martje Maartens und der verrückte Totengräber. Novelle. Leipzig, Verlag von Philipp Reclam jun., 1937 (B 2185/1)
- VAN OSTAIJEN (Paul), De trust der vaderlandsliefde en andere grotesken. Verzorgd en ingeleid door Gerrit Borgers. Den Haag, Bert Bakker & Daamen nv., 1966 (B 2224)
- VERBELEN (Robert P.J.), Der flämische Don Quichotte. (Roman). Klosterneuburg bei Wien, Aktuell, 1983 (B 2118)
- VERSCHUEREN (Michèle), Dramatiques radiodiffusées profils de l'INR à la RTBF. Gent, RUG, 1983 (TH 208)
- WILLEKENS (Em.) - DECORTE (Bert), Schrijvenderwijs. Een documentatie. S.I., VVL/Soethoudt, 1982 (B 2107)
- WULF (Joseph), Die bildenden Künste im Dritten Reich. Eine Dokumentation. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983 (6958)
- WULF (Joseph), Literatur und Dichtung im Dritten Reich. Eine Dokumentation. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983 (6957)
- WULF (Joseph), Musik im Dritten Reich. Eine Dokumentation. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983 (6955)
- WULF (Joseph), Theater und Film im Dritten Reich. Eine Dokumentation. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983, (6956)
- Der zeitgenössische Roman in Belgien. Aus dem Niederländischen übersetzt von Paul Wimmer. Brüssel, Belgischen Institut für Information und Dokumentation, 1971 (B 2185/4)

KONCENTRATIEKAMPEN

- L'Activité du CICR en faveur des civils détenus dans les camps de concentration en Allemagne (1939-1945). Genève, Comité International de la Croix-Rouge, 1947 (2941)
- BAKELS (Floris B.), Uitzicht. De lessen van Nacht und Nebel. Amsterdam/Brüssel, Elsevier, 1983 (7053)
- BEIMLER (Hans), Au camp d'assassins de Dachau. Quatre semaines aux mains des bandits à chemise brune. Paris, Bureau d'Editions, 1933 (6781/16)

- DIETMAR (Udo), "Häftling... X... in der Hölle auf Erden !", Mainz, Rheinischer Volksverlag, 1946 (6938)
- DUNIN-WASOWICZ (Krzysztof), Resistance in the Nazi Concentration Camps 1933-1945. Warszawa, PWN-Polish Scientific Publishers, 1982 (6903)
- FAURISSON (Robert), Réponse à Pierre Vidal-Naquet. Paris, La Vieille Taupe, 1982 (6964/5)
- KL Auschwitz. Documents photographiques. Warszawa, Krajowa Agencja Wydawnicza, 1980 (6898)
- LANGBEIN (Hermann), Die Stärkeren. Ein Bericht aus Auschwitz und anderen Konzentrationslagern. Köln, Bund-Verlag, 1982 (6861)
- MICHEL (Jean), (avec la collaboration de Louis Nucera), Dora. Paris, Ed. Jean-Claude Lattès, 1975 (7089)
- NIKIFOROVA (Antonina), Plus jamais Ravensbrück. Souvenirs. Moscou, Edition en langues étrangères, (1957) (700)
- SMOLEN (Kazimierz), Auschwitz 1940-1945. Guide de Musée. Oswiecim, Musée d'Etat, 1969 (3658)
- Tentoonstelling over de bezetting en het leven in de concentratiekampen. Lier, 10-16/XI/1983. Lier, Ministerie van Volksgezondheid/Witte Brigade "Fidelio"/Jong Socialisten, 1983 (B 2228/9)
- THION (Serge), Vérité historique ou vérité politique ? Le dossier de l'affaire Faurisson. La question des chambres à gaz. Paris, Ed. La Vieille Taupe, (1980) (6859)

WEGVOERING ARBEIDERS NAAR DUITSLAND

- RANSON (Lucien), De gedeporteerden. Roesbrugge, Uitg. Schoonaert, 1983 (B 2201)
- ZANGRANDI (Ruggero), Le convoi du Brenner. (La tradotta del Brennero), Roman traduit de l'italien par Jean Anglade. Paris, Robert Laffont, 1956 (7005)

ECONOMIE

- 100 Jahre Commerzbank. 1870-1970. Düsseldorf, Commerzbank Aktiengesellschaft, 1970 (7078)
- TEICHOVA (Alice) - COTTRELL (P.L.) (Edit.), International Business and Central Europe, 1918-1939. New York, St. Martin's Press / Leicester University Press, 1983 (7077)
- ZISCHKA (Anton), La science brise les monopoles. Traduit de l'allemand par F. Kroll. Bruxelles/Paris, Editions de la Toison d'Or, 1943 (7075)

KERKEN EN GODSDIENST

- CHELINI (Jean), L'église sous Pie XII, La tourmente (1939-1945). Paris, Libr. Arthème Fayard, 1983 (7061)
- de MONTCLOS (Xavier), Les chrétiens face au nazisme et au stalinisme. L'épreuve totalitaire. 1939-1945. Paris, Plon, 1983 (7024)
- Les églises protestantes pendant la guerre et l'occupation. Actes de l'assemblée générale du protestantisme français réunie à Nîmes, du 22 au 26 octobre 1945. Paris, Fédération Protestante de France, 1946 (7023)
- KRISHNAMURTI, Toespraken Ojai-Sarobia 1940-1946. 's Graveland, Uitgeverij "De Driehoek", 1948 (6882)
- PLONCARD D'ASSAC (Jacques), L'église occupée. Vouillé, Diffusion de la Pensée Française, (1975) (6985)

EUROPA

- BARTSTRA (J.S.), Vergelijkende stemmingsgeschiedenis in de bezette gebieden van West Europa 1940-1945. Amsterdam, N.V. Noord-Hollandse Uitgevers-Maatschappij, 1955 (6871)
- DE HABSBURG (Otto), Europe, Champ de bataille ou grande puissance. (Paris), Hachette, 1966 (6987)
- DIEZ DEL CORRAL (Luis), De ontvoering van Europa. Een historische interpretatie van onze tijd. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1961 (7070)
- GUNTHER (John), Inside Europe. London, Hamish Hamilton, 1938 (1936) (7043)
- PETRICIOLI (Marta), La sinistra europea nel secondo dopoguerra (1943-1949). Atti del convegno Internazionale (11-13 aprile 1980). Firenze, Sansoni Editore, 1981 (6896)
- ROSTOW (W.W.), The Division of Europe after World War II : 1946. Alderhot, Gower, 1982 (6877)

BEZET EUROPA : VERZET EN SPIONAGE

- HEALY (Tim) - GHEYSENS (Roger), Armées secrètes. La résistance en Europe durant la Seconde Guerre Mondiale. Paris-Tournai, Editions Gamma, 1982 (6881)
- MILLAR (George), Maquis. Bussum, F.G. Kroonder, s.d. (6989)
- POUSSARDIN (E.), 1944-1964, Il y a 20 ans, Viombois. Raon-L'Etape, Ed. Fetzer, 1964 (6781/7)
- WARREN (Harris G.), Special Operations : AAF Aid European Resistance Movements. 1943-1945. Manhattan, Aerospace Historian - Department of History, (1947) (7110)

DISPLACED PERSONS

- ASCHENAUER (Rudolf), Die Auslandsdeutschen. 100 Jahre Volkstumsarbeit. Leistung und Schicksal. Berg, Türmer-Verlag, 1981 (7031)
- BUNDESMINISTERIUM FUER VERTRIEBENE, FLUECHTLINGE UND KRIEGSGESCHAEDIGTE. Das Schicksal der Deutschen in Jugoslawien. In Verbindung mit Werner Conze, Adolf Diestelkamp, Rudolf Laun, Peter Rassow und Hans Rothfels bearbeitet von Theodor Schieder. (Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa - Band V). Düsseldorf, Oskar Leiner-Druck, 1961 (6931)
- BUNDESMINISTERIUM FUER VERTRIEBENE, FLUECHTLINGE UND KRIEGSGESCHAEDIGTE. Das Schicksal der Deutschen in Ungarn. In Verbindung mit Werner Conze, Adolf Diestelkamp, Rudolf Laun, Peter Rassow und Hans Rothfels bearbeitet von Theodor Schieder. (Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa - Band II), Düsseldorf, Oskar Leiner-Druck, 1956 (6929)
- BUNDESMINISTERIUM FUER VERTRIEBENE, FLUECHTLINGE UND KRIEGSGESCHAEDIGTE. Die Vertreibung der deutschen Bevölkerung aus der Tschechoslowakei. In Verbindung mit Werner Conze, Adolf Diestelkamp, Rudolf Laun, Peter Rassow und Hans Rothfels bearbeitet von Theodor Schieder. (Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa - Band IV), Berlin, Hayn's Erben, 1957 (6930)
- BOEDEKER (Günter), Die Flüchtlinge. Bergisch Gladbach, Gustav H. Lübbe Verlag, 1980 (7106)
- NAWRATIL (Heinz), Vertreibungsverbrechen an Deutschen. Tatbestand. Motive. Bewältigung. München, Universitätsverlag, 1982 (6881)
- ZIEMER (Gerhard), Deutscher Exodus. Vertreibung und Eingliederung von 15 Millionen Ostdeutschen. Stuttgart, Seewald Verlag, 1973 (7098)

FASCISME EN NAZISME IN EUROPA

- DUMONT (Serge), Les brigades noires. L'extrême-droite en France et en Belgique francophone de 1944 à nos jours. Berchem, EPO, 1983 (B 2127)
- JILINE (Pavel), Ambitions et méprises du Troisième Reich. Moscou, Editions du Progrès, 1972 (7083)
- NEULEN (Hans-Werner), Eurofaschismus und der Zweite Weltkrieg. Europas verratene Söhne. München, Universitas Verlag, 1980 (6913)
- NEULEN (Hans Werner), Europas verratene Söhne. München, Universitas Verlag / Bastei-Lübbe-Taschenbuchverlag, 1980 (6912)
- NOLTE (Ernest), Marxism, Fascism, Cold War. Assen, Van Gorcum, 1982 (7067)
- SEYLER (J.-P.), Hitler et son Troisième Empire. Paris/Bruxelles, L'églantine, 1933 (6934)

INTERNATIONALE BETREKKINGEN

- Deutschland und Frankreich 1936-1939. 15. Deutsch-französisches Historikerkolloquium des Deutschen Historischen Instituts Paris (Bonn, 26.-29. September 1979) veranstaltet in Zusammenarbeit mit dem Comité français d'Histoire de la Deuxième Guerre mondiale und dem Militärgeschichtlichen Forschungsamt Freiburg. Herausgegeben von Klaus Hildebrand und Karl Ferdinand Werner in Zusammenarbeit mit Klaus Manfrass. München/Zürich, Artemis Verlag, 1981 (7033)
- DUMOULIN (Michel) - WILLEQUET (Jacques), Aspects des relations de la Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg et des Pays-Bas avec l'Italie 1925-1940. Bruxelles/Brussel, Istituto Italiano di Cultura / Comité belge de l'Istituto per la Storia del Risorgimento Italiano, 1983 (B 2189)
- EISEN (Janet), Anglo-Dutch Relations and European Unity 1940-1948. Hull, University of Hull, 1980 (6909)
- MAFFERT (S.), L'évolution de la neutralité de 1914 à la guerre de 1939. Paris, Ed. A. Pedone, 1943 (6961)
- MONCOMBLE (Yann), La trilatérale et les secrets du mondialisme. Paris, chez l'auteur, 1980 (6981)

KRIJGSGEVANGENEN

- BAUER (Josef Martin), So weit die Füße tragen. Reinbek bei Hamburg, Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1973 (1955) (7087)
- BETZ (Maurice), Dialogues des prisonniers 1940. Paris, Ed. Emile-Paul Frères, 1940 (7101)
- BRUNEL (Henri-Victor), La geste des captifs. Marché à l'exil. Paris, G. Durassié, (1952) (7102)
- CARELL (Paul) - BOEDDEKER (Günter), Die Gefangenen. Leben und Ueberleben deutscher Soldaten hinter Stacheldraht. Frankfurt/M., Verlag Ullstein, 1980 (7085)
- CROIX ROUGE, Memorandum concernant les envois de médicaments aux prisonniers de guerre belges. Janvier 1943-décembre 1944. Genève, Comité international de la Croix-Rouge, s.d. (B 2104/3)
- DWINGER (Edwin Erich), Armee hinter Stacheldraht. Roman. Bergisch Gladbach, Gustav H. Lübbe verlag, 1976 (7106)
- GERLACH (Heinrich), Odyssee in Rot. Tatsachenbericht. München, Wilhelm Heyne Verlag, 1979 (7097)
- KEIM (Heinrich), Gefangener der Wälder. Erlebnisbericht. Freudenstadt, Schwarzwälder BoTe, 1976 (7084)

- KOZLOWSKA (Krystyna) - PALECKA (Janina), Spetany Kon. Warszawa, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1978 (7082)
- KRAMMER (Arnold), Nazi Prisoners of War in America. New York, Stein and Day Publ., 1983 (1979) (7115)
- NORRE (John P.), On leur a volé la victoire ! Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1977 (7099)
- REINECKER (Herbert), Taiga. Roman. München, Wilhelm Heyne Verlag, 1975 (1964) (7104)
- SAUVOT (Jean), L'évasion en direct par ceux qui l'ont vécue. Paris, Ed. France-Empire, 1982 (6897)
- SCHWARZ (Wolfgang), Des Ostwinds eisiger Psalm. Darmstadt, J.G. Bläschke Verlag, 1955 (7107)
- SMITH (Sydney), L'irréductible wings. Préface de Rémy. Paris, Ed. France-Empire, 1970 (7100)
- THEY, They got back. The Best Escape stories from the "RAF Flying Review". London, Brown, Watson Ltd., 1963 (1961) (7001)

MILITAIRE OPERATIES

- BARTZ (Karl), Quand le ciel était en feu. (Als der Himmel brannte). Traduit de l'allemand par Jacques Boitel. Paris, Ed. Correa Buchet/Chastel, 1955 (7039)
- BERTHOLD (Will), De commando's van Admiraal Canaris. De verrassingsoorlog der Divisie Brandenburg. Antwerpen, De Goudvink, s.d. (6863)
- BERTHOLD (Will), Moordbrigade Dirlwanger. Antwerpen, De Goudvink, sd. (6865)
- BEZYMENSKI (L.), Les généraux allemands avec Hitler et sans lui. Moscou, Editions du Progrès, s.d. (7092)
- BIRON (Paul), Mon mononke désiré. Mon mononke et le jour V. Liège, Ed. Dricot, 1983 (B 2134)
- BLOND (Georges), Convois ver l'U.R.S.S. (Paris), Arthème Fayard, 1950 (7000)
- BROCK (Joachim), Nacht in den Tod. Der Untergang der "Wilhelm Gustloff". (Wolfsberg), Eduard Kaiser Verlag, 1971 (1968) (7095)
- BROPHY (John), De onsterfelijke sergeant. Roman. Bussum, F.G. Kroonder, s.d. (6990)
- COLLIER (Richard), Miracle à Dunkerque. Paris, Les Presses de la Cité, 1961 (7013)

- COMITE NATIONAL TUNISIEN D'HISTOIRE DE LA 2ème GUERRE MONDIALE. Actes du Colloque international sur l'histoire de la 2ème guerre mondiale. Campagne de Tunisie. Nov. 1942-Mai 1943. Palais des Congrès 12-13-14 octobre 1982 Tunis. Tunis, Ministère de la Défense Nationale, s.d. (7022)
- CONNELL (Charles), Monte Cassino. De historische veldslag. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1969 (7002)
- DEJONGHE (F.) - FLIPTS (A.), Operational Mission Berlin. Bury St-Edmunds - Berlin. Beselare - Zevekote, 4 maart 1944. (Kuurne, Offset Center), s.d. (1983) (B 2185/3)
- de LANGLADE (Général), En suivant Leclerc, d'Alger à Berchtesgaden. Paris, Au Fil d'Ariane - Robert Laffont, 1964 (6983)
- De Tweede Wereldoorlog. De Bevrijding. Rotterdam, Lekturama, 1978 (6979)
- De Tweede Wereldoorlog. Japan bedwongen. Rotterdam, Lekturama, 1978 (6980)
- de WAILLY (Henri), Le coup de faux. L'assassinat d'une ville. Abbeville 1940. Paris, Ed. Copernic, 1980 (709)
- DULLES (Allen), Les secrets d'une reddition. Traduit de l'américain par Yves Brainville. (Paris), Calmann-Lévy, 1967 (7072)
- DWINGER (Edwin Erich), Wenn die Dämme brechen. Der Untergang Ost-Preussens. Bergisch Gladbach, Gustav Lübbe Verlag, 1977 (7090)
- EMUNDS (Paul) (Hrsg.), Mit 15 an die Kanonen. Aachen, Selbstverlag der UIa des Kaiser-Karls-Gymnasiums, 1975 (6890)
- EPPLER (John W.), l'espion de Rommel. Paris, Presses de la Cité, 1960 (7015)
- FRANK (Benis M.), Okinawa. Le coup de grâce. Introduction de Barrie Pitt. Verviers, Gerard & Co., 1971 (1969) (6971)
- GENOTTE (P.), Le 11e Régiment de Dragons portés dans les combats sur la position de couverture. Bataille de la Petite Gette. 10 mai - 13 mai 1940. Orp-Jauche, Syndicat d'Initiative, 1982 (B 2135)
- GERLACH (Heinrich), Tussen Don en Wolga. Roman. Baarn, De Boekerij, 1961 (6869)
- GRINNELL-MILNE (Duncan), The Silent Victory. London, Transworld Publishers, 1959 (6984)
- GUIERRE (Maurice), Marine - Dunkerque. (Mon équipe au combat). (Paris), Flammarion, 1942 (7011)
- HARTUNG (Hugo), Der Himmel war unten. Roman. Berlin-Grunewald, Non Stop-Bücherei, 1951 (7017)

- HASSEL (Sven), Het bataljon der verdoemden. Roman. Baarn, De Boekerij, sd. (6867)
- HERUBEL (Michel), La Bataille des Ardennes. Décembre 1944 - Janvier 1945. Paris, Presses de la Cité, 1979 (B 2177)
- JOHNSON (Charles R.), The History of the Hell Hawks. Foreword by Elwood R. Quesada. Anaheim (Calif.), Southcoast Typesetting, 1975 (7019)
- KARWEINA (Günter), Geleitzug PQ 17. Tatsachenbericht. München, Wilhelm Heyne Verlag, 1977 (7091)
- KIEFFER (Commandant), De groene baret. Franse commando's in de tweede wereldoorlog. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1969 (6997)
- KUROWSKI (Franz), Das Vermächtnis. Siegfried Westphal : Als Generalstabschef dreier Feldmarschälle im Krieg 1939-1945. Bochum, Heinrich Pöppinghaus Verlag, 1982 (7046)
- LEDIG (Gert), De naakte heuvel. Roman. Baarn, De Boekerij, sd. (6866)
- MABIRE (Jean), La Division Nordland. Les volontaires scandinaves sur le front de l'Est 1941-1945. (Paris), Libr. Arthème Fayard, 1982 (7086)
- MINISTERIE VAN VOORLICHTING. Ark Royal. Uitgegeven voor de Admiraliteit. Londen, De Landsdrukkerij, 1943 (6781/15)
- (MINISTERIE VAN VOORLICHTING - MINISTERIE VAN LUCHTVAART). De slag om Groot-Brittannië. Verslag van het Ministerie van Luchtvaart over den grooten strijd van 8 augustus - 31 oktober 1940. Londen, Landsdrukkerij, (1941) (6781/14)
- MOELLENKAMP (Werner), Die letzte Nacht muss man wachen. Frankfurt/M., E.S. Mittler & Sohn, 1958 (7088)
- MONTGOMERY (Viscount of Alamein), Normandy to the Baltic. London, Hutchinson & Co., (1946) (6975)
- MORDAL (Jacques), Narvik. (Paris), Presses de la Cité, 1960 (7014)
- OTT (Wolfgang), Haaien en kleine vissen. Roman. Baarn, De Boekerij, (6864)
- RICHTER (Hans Werner), Gij zult niet doden. Roman. Baarn, De Boekerij, 1961 (6868)
- RYAN (Cornelius), De langste dag. 6 juni 1944. Amsterdam, Van Holkema & Warendorf, s.d. (6853)
- THOMPSON (R.W.), Dieppe at dawn. The story of the Dieppe Raid. London, Hutchinson, 1950 (6978)
- THORWALD (Jürgen), Das Ende an der Elbe. München/Zürich, Droemersch Verlagsanstalt Th. Knaur, (1974)

- THORWALD (Jürgen), Die grosse Flucht. Locarno, Droemer Knaur Verlag Schoeller & Co., 1979 (7094)
- v. LOEWENSTERN (E.), Luftwaffe über dem Feind. Berlin, Wilhelm Limpert-Verlag, 1941 (7035)
- von MICHALEWSKY (Nikolai), Das letzte Schiff. s.l., Erika Klopp Verlag, 1973 (7081)
- WEHRBETREUUNG DER LUFTWAFFE (Hrsg.), Ewige Deutsche Weihnacht. Weihnachtsalmanach der Luftwaffe. (Berlin, Gallus Druckerei), s.d. (7040)
- ZENTNER (Christian), Der Frankreich Feldzug. 10. Mai 1940. Daten, Bilder, Dokumente. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1980 (6951)
- ZENTNER (Christian), Schlacht um England. Die Bombardierung Coventrys. 14./15. November 1940. Daten, Bilder, Dokumente. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1980 (6952)

PSYCHOLOGISCHE OORLOGVOERING

- BERSON (Simone), Ici Londres. Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1945 (B 2112)
- GIJSEN (Marnix), De loopgraven van Fifth Avenue. De oorlogsjaren in New York. Amsterdam, Meulenhoff, 1980 (B 2105)
- HEYEN (Franz-Josef), Parole der Woche. Eine Wandzeitung im Dritten Reich. 1936-1943. München, Deutscher Taschenbuch Verlag, 1983 (6953)
- LAFORCE (D.), Duitse radiopropaganda in België tijdens de tweede wereldoorlog : het anti-bolsjevistisch leidmotief van Zender Brussel. Brussel, KMS, 1983 (TH 222)
- SHORT (K.R.M.) (Edit.), Film & Radio Propaganda in World War II. London & Canberra, Croom Helm, 1983 (6925)
- TANGYE LEAN (E.), Voices in the Darkness. The Story of the European Radio War. London, Secker and Warburg, 1943 (6919)
- WELCH (David), Propaganda and the German Cinema. 1933-1945. Oxford, Clarendon Press, 1983 (6910)
- WHITE (Antonia), BBC at War. London, Hollen Street Press, s.d. (6781/13)
- WULF (Joseph), Presse und Funk im Dritten Reich. Eine Dokumentation. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983 (6950)

SAMENLEVING

- Actes de la recherche en sciences sociales. La représentation politique - 1. (Paris), Editions de Minuit, 1981 (7073)

- AGAR (Herbert), A l'échelle de l'époque. New York, Editions Transatlantique, 1944 (7065)
- COMITE INTERNATIONALE DE LA CROIX-ROUGE, Rapport sur l'activité de la "Fondation pour l'organisation de Transports de Croix-Rouge" de sa création, en avril 1942, jusqu'au 31 décembre 1946. Genève, Comité international de la Croix-Rouge, 1947 (2940)
- Inter Arma Caritas. L'oeuvre du Comité international de la Croix-Rouge pendant la seconde guerre mondiale. Genève, Comité international de la Croix-Rouge, 1947 (6852)
- RAPPORT, Rapport du Comité international de la Croix-Rouge sur son activité pendant la seconde guerre mondiale (1er septembre 1939-30 juin 1947). Genève, Comité international de la Croix-Rouge, 1948 (2938)
- RAPPORT, Rapport du Comité international de la Croix-Rouge sur son activité pendant la seconde guerre mondiale (1er septembre 1939-30 juin 1947). Annexes. Genève, Comité international de la Croix-Rouge, 1948 (2939)
- RAPPORT, Rapport général de la ligue des Sociétés de la Croix-Rouge, 1938-1948. Genève, Comité International de la Croix-Rouge, (1948) (2944)
- STOUT (Rex), Not Quite Dead Enough. New York, Council on Books in War-time, 1944 (1942) (7056)
- URLANIS (Boris), Guerres et Populations. Moscou, Editions du Progrès, 1972 (7096)

BELGIE

- ALBE, In de Kempen trompt de hoorn. Tongerlo, St. Norbertus-Boekhandel, 1948 (B 2205)
- CLAUS (Hugo), Het verdriet van België. Roman. Amsterdam, De Bezige Bij, 1983 (B 2128)
- Enghien. L'Ancienne et la Ville Nouvelle. Souvenirs de la Guerre 1940-45. Enghien, Artistes & Artisans Réunis d'Enghien, 1983 (B 2209)
- HONOREZ (Germaine), La Vie Chevaleresque et Epique de Charles de Loupoigne. Héros brabançon. Présenté par le Comte Hubert Carton de Wiart. Bruxelles, Ed. La Gaule, 1946 (B 2149)
- HUYBERECHTS (J.), "'t Es oorloge in de Belgikke". Brussel, Uitg. Verbond V.O.S., (1932) (B 2158)
- MASSON (Arthur), Toine dans la tourmente. Bruxelles, Libr. Vanderlinden, (1946) (B 2229)
- VAN DE VELDE (Anton), Willem van Saeftinge. Tiel, Uitg. Lannoo, s.d. (B 2204)
- VAN HEMELDONCK (E.), De harde weg. Leuven, Davidsfonds, 1945 (B 2206)

- VAN ISACKER (Karel), Mijn land in de kering 1830-1980. Deel 2 : De enge ruimte 1914-1980. Antwerpen/Amsterdam, De Nederlandsche Boekhandel, 1983 (LJ 2/12)
- WITTE (Els), Geschiedenis van Vlaanderen van de oorsprong tot heden. Wetenschappelijke coördinatie : Els Witte. Redactie : Renée Doehaerd, Wim Blockmans, Hugo Soly, Els Witte en Jan Craeybeckx. Brussel, La Renaissance du Livre, 1983 (LJ 3/9)
- WITTE (Els), Histoire de Flandre des origines à nos jours. Coordination scientifique : Els Witte. Rédaction : Renée Doehaerd, Wim Blockmans, Hugo Soly, Els Witte et Jan Craeybeckx. (Bruxelles), La Renaissance du Livre, 1983 (LJ 3/8)

BELGEN IN GROOT-BRITTANNIE

- VANDEWOUDE (Emile), Jean Wellekens, pilote belge de la Royal Air Force (1942-1943). Tiré à part de la Revue belge d'histoire militaire, n° XXIV-7, sept. 1982 (B 2104/15)
- WIJNANTS (Willem), Vaarwel, kameraad. Leuven, Davidsfonds, (1951) (B 2174)

BEVOLKING

- MINISTERE DES VICTIMES DE LA GUERRE. Vade-mecum à l'usage des bureaux de renseignements pour Rapatriés. Bruxelles, IMIFI, 1945 (B 2151/4)
- MINISTERIE VOOR OORLOGSGETROFFENEN. Vademecum ten behoeve van de inlichtingsburelen voor Gerepatrieerden. Brussel, IMIFI, 1945 (B 2151/3)

BEZETTING

- BOSCHMANS (Jan), De laatste flessen van de kannunnik. Uit de oorlogskroniek van een fatsoenlijke Vlaamse familie. December 1941 - September 1944. Leuven, Davidsfonds, 1947 (B 2194)
- CARELS (Charles), Quelques aspects de l'organisation du sport pendant l'occupation de la Belgique. (1940-1944). Bruxelles, ULB, 1982 (TH 216)
- DAMBERMONT (Yvonne), Des loups à Renaville. Un village Ardennais sous l'occupation nazie. (Roman). Liège, Ed. Thalia, 1981 (2115)
- DANTINE (A.), Avec nos Condamnés Politiques à Merxplas. "Achtung !". Bruxelles, Mutuelle d'édition, de publicité et d'imprimerie, 1945 (B 2228/2)
- DECOCK (Pierre), Exploitation du réseau de la S.A. "Les Tramways Bruxellois" pendant la seconde guerre mondiale (10 mai 1940-8 mai 1945) (Bruxelles), Service Relations Publiques-STIB, 1982 (B 2140/5)

- de LAUNAY (Jacques) - OFFERGELD (Jacques), Belgen en bezetters. Het dagelijkse leven tijdens de bezetting 1940-1945. Antwerpen, Soethoudt & Co., 1983 (B 2217)
- DE LEENER (Georges) - BAUDHUIN (Fernand), Consultations sur Le Travail sous l'occupation. (Louvain, Ets. Ceuterick) août 1945 (B 2104/18)
- DEVROE (Marleen), Publieke opinie over de Secretarissen-generaal tijdens de Duitse bezetting. (1940-1944). Een persstudie. Leuven, KUL, 1983 (TH 211)
- D'HOEST (V.), Exécutions capitales en Belgique pendant l'occupation 1940-1944. Bruxelles, ERM, 1982 (TH 213)
- FAGNOUL (Kurt), St. Vith im Schatten des "Endsieg". Augenzeugen berichten vom großen Treck durch die Eifel 1944/45. Eupen, Ed. Doepgen, 1980 (B 2125)
- GHEUDE (Charles), Nos Années Terribles. Deuxième série : 1939-1945. I. L'emprise de Septembre 1939 à fin Octobre 1941). II. La domination (de novembre 1941 à fin Juin 1943). III. La libération (de Juillet 1943 au 8 Mai 1945). Bruxelles, Ets. Emile Bruylant, 1946-1949 (B 2225)
- HENAU (Anne), De evolutie van de voedselrantsoenering in België gedurende de Duitse bezetting. (1940-1944). Leuven, KUL, 1983 (TH 221)
- LOUVEAUX (C.L.), La magistrature dans la tourmente des années 1940-1944. Extrait de la Revue de Droit penal et de Criminologie. VII-1981 (B 2216)
- Mémoires de la société d'histoire de Mouscron et de la région. Recueil d'articles. Mouscron, Société d'histoire de Mouscron et de la région, 1982 (B 2233)
- VAN DONGEN (Hildegard), Winterhulp 1940-1944. Aspecten van de voedselvoorziening en de hulpverlening in de bezettingstijd. Gent, RUG, 1983 (TH 218)
- VANDROMME (Pol), Un été acide. Bruxelles, Marc Laudelout, 1983 (1961) (B 2154)

BINNENLANDSE POLITIEK

- BALACE (F.) - DEFOORT (E.) - DESNEUX (P.H.) - DE WAELE (M.) - GRUNEBAUM (K.) - TRAUSCH (G.) - WILLEQUET (J.), Pierre Nothomb et le Nationalisme Belge. Arlon, Edit. de l'Académie Luxembourgeoise, 1980 (B 2151/15)
- BOSSIER (Willem), Uit de brieven van Arthur Bossier aan zijn zoon Herman (1926 tot 1951), in Het Brugs Ommeland, 1983/1 (B 2185/8)
- CAESTECKER (Frank), Het vreemdelingenbeleid in de tussenoorlogse periode, 1922-1937. Een onderzoek naar de belangen achter het rascisme. Gent, RUG, 1983 (TH 217)
- CLARA (Alain), La presse d'action wallonne. (1918-1940), Liège, ULg, 1981 (TH 202)

- Contre Révolution. Stratégie et tactique. De la "Guerre Révolutionnaire" à la "Guerre de Libération Nationale". Liège, Ed. P. Joly - Les Editions de la contre Révolution, (1957) (6964/9)
- DAELS (Frans), Weerbaarheid. Landsverdediging met niet-militaire middelen. Rede gehouden door Prof. Dr. Frans Daels voor het Verbond V.O.S. te Geel op 29 augustus 1937, historisch toegelicht en actueel getoetst. Brussel, Verbond V.O.S., 1983 (B 2185/2)
- DANDOY (Léon), La question de l'enseignement et la lutte scolaire. Bruxelles, La Roue Solaire, 1943 (2151/8)
- DELVO (Edgard), Democratie in stormtij. Democratisch socialisme in de crisisjaren dertig. Antwerpen/Amsterdam, De Nederlandsche Boekhandel, 1983 (B 2133)
- DE SCHRYVER (August), De oprichting en leiding van de Christelijke Volkspartij - Parti Sociale Chrétien 1945-1949, in Res Publica. Belgica 1945-1975 (B 2210)
- Xie Bedevaart en stormloop van 't jaar '30. Temsche, Komiteit der Bedevaart naar de Graven van den Ijzer, 1930 (B 2207)
- EYSKENS (Gaston), De functie van eerste minister in België, in de periode 1945-1975, in Res Publica. Belgica 1945-1975, Nr. 4-1983 (B 2210)
- FAYAT (Hendrik), Niets is voorbij. Met een woord vooraf van A.E. De Schryver, Minister van State. Antwerpen, Standaard Uitg., 1983 (B 2186)
- FRANCK (Louis), De Incidenten van de Nationale Bank van België. Toespraak en Redevoeringen op de vergaderingen der aandeelhouders van 28 Juli 1937 en 2 September 1937. (Brussel, Impr. Dewarichet, 1937) (B 2228/4)
- GERARD (Jo), Les éminences grises de Laeken. Bruxelles, Ed. J.M. Collet, 1982 (B 2129)
- GERARD (Jo) - GERARD (hervé), Léopold III se tait. Nous parlons. Bruxelles, Ed. J.M. Collet, 1983 (B 2147)
- HENRION (Robert), Qui décide en matière de finances publiques en Belgique ? in Res Publica. Belgica 1945-1975. (B 2210)
- JANSSENS (Patricia), Les Dinasos wallons : 1936-1941. Liège, ULg, 1982 (TH 206)
- LAMBERTY (Max-C.-G.), Philosophie der Vlaamse Beweging en der overige sociale stroomingen in België. Brugge, Boekh. Cultura H. Cayman-Seynave, 1933 (B 2173)
- LEFEBVRE (Renaud), Dauge et le Daugisme. Une page de l'histoire du mouvement ouvrier dans le Borinage. Bruxelles, ULB, 1979 (TH 205)
- LIBER AMICORUM John Gilissen. Code et constitution, mélanges historiques. Wetboek en grondwet in historisch perspectief. Antwerpen, Kluwer rechtswetenschappen, 1983 (B 2160)

- LORNEAU (Marc), Contribution à l'histoire du Mouvement Trotskyste belge. 1939-1960. Liège, ULg, 1983 (TH 220)
- MOLITOR (André), L'évolution de l'administration belge depuis 1945. in Res Publica. Belgica 1945-1975. (B 2210)
- STEPHANY (Pierre), Les années '20-'30. La Belgique entre les deux guerres. 1ère période : 1918-1929 ou l'après-guerre. Bruxelles, Ed. P. Legrain, 1983 (B 2139)
- STEPHANY (Pierre), Les années '20-'30. La Belgique entre les deux guerres. 2ème période : 1930-1940 ou l'avant-guerre. Bruxelles, Editions P. Legrain, 1983 (B 2139)
- VANDEPUTTE (Robert), De harde strijd. Beknopte geschiedenis van het A.C.V. Van Eylenbosch tot Cool. Gent, Het Volk, 1983 (B 2162)
- VAN HAVER (Griet), Onmacht der verdeelden. Katolieken in Vlaanderen tussen democratie en fascisme. 1929-1940. Berchem, EPO, 1983 (B 2156)
- VAN HOUTTE (Jean), De homogene regeringen 1950-1954. in Res Publica. Belgica 1945-1975. (B 2210)
- VELGE (Henri), La loi de 23 décembre 1946 instituant en Belgique le Conseil d'Etat. Bruxelles, Ets. Emile Bruylant, 1947 (B 2226)
- VERMEYLEN (Pierre), Minister van Binnenlandse Zaken in de jaren van de Koningskwestie en de Schoolstrijd. in Res Publica. Belgica 1945-1975 (B 2210)
- VINCENT (Emile), Pourquoi Léopold III ? (Bruxelles), Editions du Centaure (B 2185/14)

COLLABORATIE

- CLAES (Lode), Het verdrongen verleden. De collaboratie, haar rechters en geschiedschrijvers. Beveren, Orion en Orbis Uitgevers, 1983 (B 2217)
- de ROSSIUS d'HUMAIN (Robert), De Bruxelles à Abbeville. Une lettre de Cachet sous le signe du Triangle. Bruxelles, (Impr. F. Tytgat), 1940 (2228/5)
- GRAMMENS (Mark), De Nieuwe Orde. Brussel, Uitg. Grammens, 1983 (B 2228/11)
- JORSSSEN (Jet) - DE CAT (Karel), Trefpunt München. Roman. Antwerpen, Uitg. De Nederlanden, 1983 (B 2203)
- KAUWENBERGHS (Lieve), Een stuk vrouwenbeweging : bijdrage tot de geschiedenis van het Vlaams-nationaal Vrouwenverbond. (1930-1944), Brussel, VUB, 1980 (TH 212)
- LEON (Paul), Vlaams en Waalse Oostfrontvrijwilligers en de publieke opinie (1941-1944). Leuven, KUL, 1983 (TH 209)

- VAN DEN BERGHE (André), Zes maanden Belgische terreur. (Oudenaarde, Drukk. A. Van Den Abeele), (1940) (B 2185/13)
- VAN ELSACKER (Frans), Een oostfronter vertelt. (Antwerpen), Were Di, (1983) (B 2185/5)
- VINCX (Jan), Vlaanderen in uniform 1940-1945. Deel 5 : Het begrip Waffen-SS/ Uniform/ Motivatie/ Algemeenheden/ Aantalsterkte der Waffen-SS/ Werving/ Keuringen - vertrekken/ Opleiding/ Duitse visie/ Bericht over inzet Vlamingen in Wehrmachtsdienst/ Orden en Eretekens/ V.O.J.O./ Voorzorgscomité/ Kriegsfürsorge der Waffen-SS. Antwerpen, Etnika, 1983 (B 2157)
- VINCX (Jan), Vlaanderen in uniform. 1940-1945. Deel 6 : Germanische Leitstelle/ Ersatz Kommando Flandern/ SS-Wachtbataillon/ Lebensborn-Levensbron/ SS-Huwelijk/ SS-Junkerschulen - Officiersscholen/ SS-Unterführerschulen - Onderofficiersscholen/ SS-Kriegsberichter - Oorlogscorrespondenten/ SS-Helferinnen/ SS-Röntgen Sturmbann/ S.D.-Veiligheidsdienst/ SS-Opleidingskamp Sennheim/ SS-Opleidingskamp Schoten/ SS-Troepenoefenplaats Heidelager Debica/ SS-Baubataillon Debica/ SS-Opleidings- en aanvullingsbataljon Grazz/ SS-Ers. Btl. "Ost" Breslau/ SS-Grenadier Opleidingsbataljon "Ost" Shitomir/ SS-Troepenoefenkamp Milowitz/ SS Pr. Gren. Ausb. u. Ers. Btl. 5 Ellwangen/ 38. SS-Pz. Gren. Division "Nibelungen"/SS-Jagdverbände (502)/ SS-Freiw. Standarte Nordwest/SS-Pz. Division "Wiking"/Schnelles SS-Schützen-Regiment "Lange-marck"/ Bijlagen. Antwerpen, Etnika, 1983 (B 2232)

ECONOMIE

- DELMELLE (Joseph), Histoire de la navigation et des ports belges. Bruxelles, Ed. P. Legrain, (1982) (B 2138)
- DELMELLE (Joseph), Histoire des tramways et vicinaux belges. Bruxelles, Ed. P. Legrain, (1981) (B 2137)
- LEEMANS (Victor), Inleiding tot de economische politiek. Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel, (1938) (B 2172)
- Memorial. 1865-1965 de la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite de Belgique. Bruxelles, Caisse Générale d'Epargne et de Retraite, 1965 (B 2171)
- MIGEOT (Jules), L'assainissement monétaire et financier du pays. Les Projets du Gouvernement. Leurs dessous - Leur critique - Solutions constructives - Ce que tout citoyen belge doit savoir. Bruxelles, chez l'auteur, s.d. (B 2104/17)
- NAAMLOZE, De Naamloze Vennootschap Armement Deppe in de twee wereldoorlogen. Antwerpen, J.E. Buschmann, 1946 (B 2141)
- PFEIFFER (Gerhard), Strukturwandlungen und Nachkriegsprobleme der Wirtschaft Belgiens. Kiel, Institut für Weltwirtschaft, 1951 (B 2132)

- SWINNE (Felix), L'estampillage des Billets de Banque ?, Bruxelles, Vromant, 1944 (B 2151/11)
- VAN AUDENHOVE (Marcel), Geschiedenis van de gemeentefinanciën. Derde deel. Van de grote economische crisis der jaren dertig tot de tweede wereldoorlog. Brussel, Gemeentekrediet van België, 1983 (B 2104/4)
- VAN AUDENHOVE (Marcel), Histoire des finances communales. Troisième partie. De la grande crise des années trente à la deuxième guerre mondiale. Bruxelles, Crédit Communal de Belgique, 1983 (B 2104/5)
- VAN DER WEE (Herman) - TAVERNIER (Karel), La Banque Nationale de Belgique et l'histoire monétaire entre les deux guerres mondiales. (Bruxelles - Weissenbruch), 1975 (B 2123)
- WAUTERS (Patrick), "De Steenkoolslag". Krisis in de Belgische steenkoolindustrie na Wereldoorlog II (1945-1948). Vooropgestelde oplossingen - Gevoerd beleid. Brussel, VUB, 1981 (TH 21G)

KERK EN GODSDIENST

- BOONEN (Philippe) (Herausgeber). Lebensraum Bistum Aachen. Tradition - Aktualität - Zukunft. Aachen, Einhard-Verlag, 1982 (B 2113)
- BOUDENS (Robrecht), Kardinaal Van Roey in de bezettingsjaren, in Streven, III/1983 (B 2104/9)
- BOUDIN (H.R.), Histoire des Unions chrétiennes des jeunes gens (Y.M.C.A.) en Belgique. Flavion-Florennes, Ed. Le Phare/Libr. des Eclaireurs Unionistes, 1983 (B 2188)
- CAMBIER (Guy) (Edit.), Problèmes d'histoire du Christianisme. Bruxelles, Editions de l'Université de Bruxelles, 1980 (B 2199)
- CARDIJN, Un homme, un mouvement. Een mens, een beweging. Handelingen van het colloquium/Actes du colloque. Leuven/Louvain-la-Neuve 18-19/11/1982. Kadoc Jaarboek 1982. Leuven, Universitaire Pers/Kadoc, 1983 (B 2169)
- DE BRUYNE (E.), Ethica. III. De diepere zin van de zedelijkheid. Antwerpen-Brussel/Nijmegen-Utrecht, Standaard-Boekhandel/Dekker & Van de Vegt, 1936 (B 2152)
- Ga mijn volk bevrijden. Het denken van Cardijn. Zele, Reinaert Uitgaven, 1982 (B 2165)
- HUMBLET (Jean-E.) - DHANIS (Tony), Eglise-Wallonie 1. Chances et risques pour un peuple. Bruxelles, Ed. Vie Ouvrière, 1983 (B 2198)
- LEVAUX (Leopold), Devant le Rexisme. Rex constitue un danger pour le pays et pour l'église. S.E. Le Cardinal Van Roey, déclaration du 9 avril 1937. Bruxelles, Centrale d'Edition et de Propagande, s.d. (B 2104/19)

MILITAIRE GEBEURTENISSEN

- CHRONIQUE, La Chronique du 4me Fusiliers. En Campagne avec la 9me armée américaine. 10 octobre 1944 - 31 décembre 1945. (Liège, H. Dessain, 1946) (B 2142)
- CUNIBERT (J.-P.) - DE VOS (L.) - STROBBE (M.), De Belgische landmacht 1945-1980. Brussel, Forum van de Landmacht, 1982 (B 2110)
- de LANNOY (Colonel), Historique de la Cavalerie belge. Son organisation de 1830 à 1970. (Bruxelles), Centre de Documentation historique des Forces armées belges, 1982 (B 2187)
- Geschiedenis van het 2e Regiment Lansiers. s.l., s.n., s.d. (B 2185/12)
- KEUCKELEIRE (Alfred), Het Belgisch Hoofdkwartier te St.-Andries-Brugge (mei 1940). in het Brugs Ommeland, 1983/1 (B 2185/8)
- LEFEBURE (Walter), Het 1ste Bataljon Fuseliers oorlogsvrijwilligers. Brugge, (Grafisch Bedrijf Schoonbaert), 1982 (B 2163)
- MASSART (Col. B.E.M.), Historique du 13e de Ligne 1918-1980 et des unités issues en 1939-1940. (Bruxelles), Centre de Documentation Historique des Forces armées belges, 1982 (B 2159)
- OUWERX (P.), A quoi sert, à qui sert notre 5me arme. Louvain, Editions Lovanis, s.d. (B 2151/2)
- SAINT-YVES, Een Bladzijde Geschiedenis... De 18-daagse Veldtocht en de Overgave van het Belgisch Leger. (Schaerbeek, Drukkerij Fr. Van Muysewinkel), s.d. (B 2185/7)
- VANDENBROUCKE (Dominique), Quand les avions s'abattaient sur Mouscron, in Mémoires de la société d'histoire de Mouscron et de la région, Tome IV-1982 (B 2233)
- VANWELKENHUYZEN (Jean), Le haut commandement belge et les alliés en 1914-18 et en mai 1940. Tiré à part de la "Revue belge d'histoire militaire", XXV-1, III-1983 (B 2151/6)
- VANWELKENHUYZEN (Jean) - DUMONT (Jacques), 1940. Le grand exode. Paris-Gembloux, Ed. Duculot, 1983 (B 2215)

SAMENLEVING

- BIBLIOTHEQUE DE L'INSTITUT BELGE DE SCIENCE POLITIQUE. Aspects de la société belge. Recueil de conférences. Bruxelles, Editions de la Librairie Encyclopédique, 1958 (B 2221)
- CAMMAER (Henri), Jeugdbeweging en nieuwe orde, in Over Volksopvoeding en Staatsvorming. Een bundel opstellen aangeboden aan Dr. Maurits van Haegendoren voor zijn tachtigste verjaardag, p. 62-77 (B 2185/10)

- Code de la route. Règlement général sur la Police du Roulage et de la Circulation. Arrêté royal du 1er février 1934. Extrait du Moniteur belge du 10 février 1934 (B 2185/13)
- DELVOYE (Xavier), "Souvenirs d'un Cheminot". Welkenraedt. Sa gare, ses voies ferrées. s.l., s.n., s.d. (B 2183)
- GHEERAERT (John), De non. Antwerpen-Amsterdam, Uitg. C. De Vries-Brouwers, 1983 (B 2231)
- GOMEZ (J.), Histoire de la Clinique de la Mutualité (1925-1980), (Liège, Impr. Cirque Divers), s.d. (B 2230)
- JORIS (Freddy), Histoire des métallurgistes verviétois. Verviers, Fondation André Renard - Métallurgistes FGTB Verviers, 1982 (B 1744)
- MEYERS (Willem), Het VVKS en de poging tot eenmaking van de jeugdbewegingen in Vlaanderen tijdens de bezetting (1940-1944), in Over Volksopvoeding en Staatsvorming. Een bundel opstellen aangeboden aan Dr. Maurits van Haegendoren voor zijn tachtigste verjaardag, p. 78-94. (2185/9)
- PEETERS (Yvo J.D.) (Red.), Over Volksopvoeding en staatshervorming. Een bundel opstellen aangeboden aan Dr. Maurits van Haegendoren voor zijn tachtigste verjaardag. Antwerpen, Uitg. De Nederlanden, 1983 (B 2214)
- VERSTAPPEN (Jack), Volksleven rond Antwerpse café-chantants. Antwerpen, Uitg. De Nederlanden, 1983 (B 2196)
- VOS (H.), De maatschappij verandert. Amsterdam, De Arbeiderspers, 1937 (6781/11)
- VOS (Louis), Bloei en ondergang van het AKVS. Geschiedenis van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging 1914-1935. Leuven, Davidsfonds, 1982 (B 2122)
- Wegcode. Algemeen Reglement op de Politie van het vervoer en het verkeer. Koninklijk Besluit van 1 Februari 1934. Uittreksel uit den Moniteur belge van 10 Februari 1934 (B 2185/13)
- ZVONIK (Loekie), Duizend jaar Thomas. Antwerpen - Amsterdam, Standaard Uitgeverij, 1981 (B 2111)

VERZET

- ADRIAENS (Ward), Kroniek van de Witte Brigade-Fidelio, sektor 26, Lier en omliggende. (Lier), s.n., 1983 (B 2228/10)
- BAILLY (Pierre) - CARETTE (Michel), Quelques aspects de l'Affaire Rinchard. Trente ans après. Nivelles, Ed. Edmé Pening, XII-1983

- CO: NT (Richard) - BUSLIN (Hector), Commandant Gérard. De la drôle de guerre au maquis en passant par le Stalag. (Hornu, Impr. Ledent, 1975)
(B 2228/1)
- CRAB (Jan) - VERREYDT (Henri), Historiek. 1940-1945. N.K.B. Vlaams-Brabant + Vrij Volk. Leuven, (N.K.B. Vlaams-Brabant), 1983 (B 2202)
- DEBROUX (Anne), La fraude de Herseaux de 1940 à 1949. in Mémoires de la Société d'Histoire de Mouscron et de la Région, Tome IV-1982 (B 2233)
- DELMEE (E.), Contribution à l'étude de la presse clandestine nationale & bruxelloise en 1944. Bruxelles, ULB, 1982 (TH 215)
- DE SMEDT (Henri V.L.), Les mémoires d'un occulté 1940-1944. (Jette), chez l'auteur, 1982 (B 2140)
- DOM (Madeleine), Histoire de la Résistance. Tome 2 : Captivité, souffrance, lutte, espoir. (Virton), La Dryade, (1981) (B 2143)
- DOM (Madeleine), Histoire de la Résistance. Tome 3 : Toujours sur la brèche. (Virton), La Dryade, (1982) (B 2144)
- DOM (Madeleine), Histoire de la Résistance. Tome 4 : Capituler ? Jamais !, (Virton), La Dryade, (1983) (B 2178)
- GIHOUSSE (M.F.), Etude des mouvements wallons de résistance, mai 1940 - septembre 1944. 1. Structure, développement et organisation 2. Analyse de la presse clandestine. Louvain, UCL, 1982 (TH 201)
- Guldenboek van de Belgische Weerstand. Gepubliceerd door de "Commissie voor de Historiek van de Weerstand" opgericht door het Ministerie van Landsverdediging. Brussel, Uitg. Leclercq, (1948) (LK 3/9)
- Helden en martelaren. 1940-45. De gefusilleerden. Brussel, Uitg. J. Rozez, s.d. (LK 3/8)
- JADOT (Maurice), 40-45... J'ai choisi la résistance. Ciney, chez l'auteur, 1983 (B 2168)
- JANSSENS (Frans), Résistance ! (Gent, Résistance Catholique), s.d.
(B 2151/10)
- KIRSCHEN (Gilbert-Sadi), Six amis viendront ce soir. Préface de Henri A. Rolin. s.l., chez l'auteur, 1983 (2236)
- LECLERQ (Robert), Le Groupe "G". Groep "G". s.l., s.n., (1967)
(B 2104/20)
- LEMARCHAL (Robert), Un regard en arrière. (Stavelot, Impr. J. Chauveheid, 1978) (B 2191)
- MORELLI (Anne), La participation des émigrés italiens à la Résistance belge. Avec une préface de Monsieur Sandro Pertini, Président de la République italienne. Roma, Ministero Affari Esteri (D.G.E.A.S.), 1983
(B 2197)

- ROBIN (Albert), La Guerre Silencieuse. Deux Héros du M.N.B. Albert Losa. Henri Weyers. Charleroi, Ed. J. Dupuis, s.d. (B 2151/1)
- (ROCHE (E.), Walthère Dewé. Commandant en chef de la "Dame Blanche" (1914-18) et du "Service Clarence" (1940-44). (Liège, A. Meunier, 1956) (B 2151/9)
- SERVICE HOTTON. Rapport sur les activités du Groupe D. Anciennement Comité de Surveillance de Bruxelles 1940-1944. (Bruxelles), Service Hotton, 1945 (B 2164)
- UNIVERSITE LIBRE DE BRUXELLES, Quarantième anniversaire de la fermeture de l'Université Libre de Bruxelles (25 novembre 1941). Bruxelles, Université Libre de Bruxelles, 1982 (B 2120)
- VONCKEN (M.), Le Jociste Jean Clokers de Vivegnis, fusillé à la citadelle de Liège, le 10 avril 1942. Liège, Ed. Esgy, 1953 (B 2223/6)

NA-OORLOG

- BEAUDUIN (Lambert), Résumé d'une conférence sur le mariage du Roi Léopold III. Bruxelles, Les Editions Draps, 1945 (B 2185/15)
- COENS (W.), Met 1 vakverbond naar een nieuwe wereld. Brussel, Culturele Centrale, 1968 (B 2104/12)
- CONGRES, Congres van den Belgischen Transportarbeidersbond gehouden te Oostende op 1 en 2 september 1945. s.l., Belgische Transportarbeidersbond, (1945) (B 2104/10)
- CHRISTELIJKE ARBEIDERSBEWEGING IN LIMBURG. Het Probleem van de Werkverschaffing in Limburg. Congres ACW-Limburg - 30 April 1950. Hasselt, (Druk. Hooger-Op), s.d. (B 2130)
- CVP. België moet weder opgebouwd worden. Wie zal de bouwmeester zijn ? De Christelijke Volkspartij. (S.l.), Uitgave Dienen, (1945) (B 2144)
- DECKERS (V.), De plannen voor de na-oorlogse periode opgebouwd door de staten betrokken bij de oorlog in Europa (41-45). Het geval België. Brussel, KMS, 1983 (TH 223)
- GERARD (Jo), Chronique de la Régence. 1944-1950. Bruxelles, Ed. J.M. Collet, 1983 (B 2167)
- GERARD-LIBOIS (Jules) - GOTOVITCH (José), Léopold III : le non-retour. Bruxelles, CRISP, 1983 (B 2185/11)
- GOTOVITCH (J.), Sous la Régence : Résistance et pouvoir. Bruxelles, CRISP, 1983 (B 2151/14)
- GRINBERG (G.) - TOLLET (R.), Le syndicalisme et la crise ou la crise du syndicalisme. Bruxelles, CRISP, 1983 (B 2151/13)

- LAHAYE (Hilaire), Complot. Vu par un historien de l'an 2.200. Ypres, Chez l'auteur, 1950 (B 2228/3)
- STENGERS (Jean), Une enquête d'histoire orale sur la question royale, in Acta Historica Bruxellensia. IV. Histoire et Méthode, p. 445-471 (B 2200)
- TODTS (Herman), Nationalistische stromingen en gedachten in Vlaanderen na de bevrijding. Een referaat. Antwerpen, Adauperta, 1950 (B 2124)
- VAN BELLE (Jan), De houding van patronale groeperingen, politieke partijen en economische groepen in België tegenover de politieke en economische integratie in de periode 1946-1949, met de indruk op de invoering van het Marshall Plan; een voorbereidende studie. Gent, RUG, 1976 (TH 224)
- LA VERITE. La Vérité sur Léopold III. Avec une préface par Fernand Demany. Bruxelles, Front de l'Indépendance, (1945) (B 2104/8)
- VRANCKX (Rudi), De Belgische publieke opinie en het Marshall Plan : 1947-1948. Een persstudie. Leuven, KUL, 1982 (TH 207)

REPRESSIE

- BOEY (Marc), Wollestraat. Antwerpen, Uitg. De Nederlanden, 1982 (B 2104/13)
- CLAES (Ernest), Uit de dagboeken van Ernest Claes : het afscheid. Leuven, Davidsfonds, 1983 (B 2121)
- LAURENT (Annick), L'opinion publique face à la répression de l'incivisme en Belgique (6 septembre 1944 - 20 mars 1946). Louvain-la-Neuve, UCL, 1981 (TH 214)
- POULET (Germaine), La vérité sur l'affaire Robert Poulet. Saint-Gilles-lez-Bruxelles, chez l'auteur, s.d. (B 2228/7)
- Rommelpot. Samengelezen door Arthur De Bruyne en Joris Lombaerts. Brecht/Antwerpen, De Roerdomp, 1983 (B 2219)
- VAN DER ELST (Frans), Advokaat in sombere tijden. Brussel, Vlaams-Nationaal Studiecentrum, 1983 (B 2104/7)
- VINKS (Jos), Van repressie tot Egmont. 35 jaar Vlaamse strijd. Brecht/Antwerpen, Uitg. De Roerdomp, 1980 (B 2222)

CHINA

- HSIUNG (James C.) e.a. (Ed.), Contemporary Republic of China. The Taiwan Experience 1950-1980. New York, American Association for Chinese Studies, 1981 (7034)
- MARTIN (Bernd) (Hrsg.), Die deutsche Beraterschaft in China 1927-1938. Militär - Wirtschaft - Außenpolitik. Herausgegeben in Verbindung mit dem Militärgeschichtlichen Forschungsamt. Düsseldorf, Droste Verlag, 1981 (7030)

- A Pictorial History of the Republic of China. Its founding and development. Taipei, Modern China Press, 1981 (6856)

DENEMARKEN

- KIRCHHOFF (Hans), Augustoprøret 1943. Samarbejdspolitikens fald. Forudsætninger og forløb. En studie : kollaboration og modstand. København, Gyldendal, 1979 (6964/2)

DUITSLAND

GESCHIEDENIS

- STIEVE (Friedrich), Geschichte des deutschen Volkes. München/Berlin, Verlag R. Oldenbourg, 1934 (6933)
- BERGHAHN (V.R.), Modern Germany. Society, economy and politics in the twentieth century. Cambridge, Cambridge University Press, 1982 (6854)
- van SANTEN (J.), Weimar 1933. Demokratie tussen fascisme en kommunisme. Nijmegen, SUN, 1983 (6941)
- von TAUBE (Otto), Geschichte unseres Volkes. Die Kaiserzeit. Berlin-Steglitz, Eckart-Verlag, 1938 (6932)

BINNENLANDSE POLITIEK

- BRODERSEN (Ingke) - HUMANN (Klaus) - v. PACZENSKY (Susanne), 1933 : Wie die Deutschen Hitler zur Macht verhalfen. Ein Lesebuch für Demokraten. Hamburg, Rowohlt Taschenburg Verlag, 1983 (6875)
- BROHM (Jean-Marie), Jeux olympiques à Berlin. Bruxelles, Editions Complexe, 1983 (6885)
- ROSENHAFT (Eve), Beating the Fascists ? The German Communists and Political Violence. 1929-1933. Cambridge, Cambridge University Press, 1983 (7020)

BUITENLANDSE POLITIEK

- BLASIUS (RainerA.), Für Großdeutschland - gegen den großen Krieg. Staatssekretär Ernst Frhr. von Weizsäcker in den Krisen um die Tschechoslowakei und Polen. Köln/Wien, Böhlau Verlag, 1981 (7032)
- HOEHNE (Heinz), Die Machtergreifung. Deutschlands Weg in die Hitler Diktatur. Hamburg, Spiegelverlag, 1983 (6784)

EMIGRANTEN

- GLEES (Anthony), Exile politics during the Second World War. The German Social Democrats in Britain. Oxford, Clarendon Press, 1982 (5983)

- MIDDELL (Eike), Exil in den USA. Mit einem Bericht "Schanghai - Eine Emigration am Rande". Leipzig, Verlag Philipp Reclam jun. (7058)

KERKEN

- LEAPPLE (Alfred), Kirch und Nationalsozialismus in Deutschland und Österreich. Fakten - Dokumente - Analysen. Aschaffenburg, Paul Pattloch Verlag, 1980 (6895)
- RAUSCHER (Anton) (Hrsg.), Der soziale und politische Katholizismus. Entwicklungslinien in Deutschland 1803-1963. München/Wien, Günter Olzog Verlag, 1981-1982 (7028)
- van ROON (Ger), Zwischen Neutralismus and Solidarität. Die evangelischen Niederlande und der deutsche Kirchenkampf 1933-1942. Stuttgart, Deutsche Verlags-Anstalt, 1983

NAZISME

- ALEXANDROV (Victor), la mafia des SS. Préface de Beate Klarsfeld. (Paris), Stock, 1978 (6969)
- BENDERSKY (Joseph W.), Carl Schmitt. Theorist for the Reich. Princeton, Princeton University Press, 1983 (6886)
- FILMER (Werner) - SCHWAN (Heribert), Was von Hitler blieb. 50 Jahre nach der Machtergreifung. Frankfurt/M-Berlin-Wien, Ullstein, 1983 (6960)
- GOLDSTON (R.), Opkomst en ondergang van nazi-Duitsland. Amsterdam, Uitg. H.J. Paris, 1970 (6963)
- GRIMM (Gerhard), Der Nationalsozialismus. Program und Verwirklichung. München/Wien, Günter Olzog Verlag, 1981 (6893)
- GUENTHER (Hans), Der Herren eigener Geist. Die Ideologie des Nationalsozialismus. Herausgegeben von Lothar Berthold und Dieter Lange. Berlin, Akademie-Verlag, 1983 (6999)
- KATER (Michael H.), The Nazi Party. A Social Profile of Members and Leaders. 1919-1945. Cambridge, Harvard University Press, 1983 (7007)
- KEMSKI (Lorrain Noël), Les Longs couteaux. (Paris), Gallimard, 1962 (7003)
- KERSHAW (Ian), Popular Opinion and Political Dissent in the Third Reich : Bavaria 1933-1945 Oxford, Clarendon Press, 1983 (6911)
- KOEHL (Robert Lewis), The Black Corps. The Structure and Power Struggles of the Nazi SS. Madison, University of Wisconsin Press, 1983 (7117)
- MUNTER (Hans), Pourquoi l'ouvrier allemand est-il pour Adolf Hitler ? Bruxelles, Maison Internationale d'Édition, 1942 (6781/6)

- PEUKERT (Detlev), Volksgenossen und Gemeinschaftsfremde. Anpassung, Ausmerze und Aufgehen unter dem Nationalsozialismus. Köln, Bund-Verlag, 1982 (6857)
- RHODES (James M.), The Hitler Movement. A Modern Millenarian Revolution. Stanford, Hoover Institution Press, 1986 (6892)
- Siegriech bis zum Untergang. Anfang und Ende des Dritten Reiches in Augenzeugenberichten. Mit einer Einführung von Hermann Glaser. Freiburg i.Br., Verlag Herder, 1983 (6902)
- SMITH (Howard K.), Feind schreibt mit. Ein amerikanischer Korrespondent erlebt Nazi-Deutschland. Berlin, Rotbuch Verlag, 1982 (6858)
- SPEER (Albert), Der Sklavenstaat. Meine Auseinandersetzungen mit der SS. Stuttgart, Deutsche Verlags-Anstalt, 1981 (7109)
- Der verpasste Nazi-Stopp. Die NSDAP als staats- und republikfeindliche, hochverräterische Verbindung. Preussische Denkschrift von 1930. Herausgegeben und mit einer Einführung von Robert M.W. Kempner. Frankfurt-Berlin-Wien, Ullstein Sachbuch, 1983 (6950)
- VOGELSANG (Thilo), Die National-sozialistische Zeit. Deutschland 1933 bis 1939. Frankfurt/M-Berlin, Ullstein, 12°, 1980 (6949)
- WALBERER (Ulrich) (Hrsg.), 10.Mai 1933. Bücherverbrennung in Deutschland und die Folgen. Frankfurt a.M., Fischer Taschenbuch Verlag, 1983 (6901)
- WEGNER (Bernd), Hitlers Politische Soldaten : Die Waffen-SS 1933-1945. Studien zu Leitbild, Struktur und Funktion einer nationalsozialistischen Eliten. Paderborn, Ferdinand Schöningh, 1982 (6947)
- WELCH (David) (Edit.), Nazi Propaganda. The Power and the Limitations. London & Canberra/Totowa-NJ, Croom Helm/Barnes & Noble Books, 1983 (7009)

SAMENLEVING

- BINKOWSKI (Johannes), Jugend als Wegbereiter. Der Quickborn von 1909 bis 1945. Stuttgart, Konrad Theiss Verlag, 1981 (7025)
- DITTMER (Hans), Le Paysan dans le Reich grand-allemand. Bruxelles, Maison Internationale d'Edition, 1941 (6781/5)
- DOHSE (Knuth), Ausländische Arbeiter und bürgerlicher Staat. Genese und Funktion von staatlicher Ausländerpolitik und Ausländerrecht. Vom Kaiserreich bis zur Bundesrepublik Deutschland. Königstein/Ts., Verlag Anton Hain, 1981 (7045)
- GIESECKE (Hermann), Vom Wandervogel bis zur Hitlerjugend. Jugendarbeit zwischen Politik und Pädagogik. München, Juventa Verlag, 1981 (7026)

- JORSSSEN (Jet), De laatste dagen... Leuven, De Clauwaert, 1981(B 2104/14)
- PEUKERT (Detlev) - REULECKE (Jürgen) (Hrsg.), Die Reihen fest geschlossen. Beiträge zur Geschichte des Alltags unterm Nationalsozialismus. Unter Mitarbeit von Adelheid Gräfin zu Castell Rüdenhausen. Wuppertal, Peter Hammer Verlag, 1981 (6894)
- PLATNER (Geert), Schule im Dritten Reich. Erziehung zum Tod ? Eine Dokumentation. Herausgegeben von Geert Platner und Schülern der Gerhart-Hauptmann-Schule in Kassel. Mit 15 Abbildungen. München, Deutscher Taschenbuch Verlag, 1983 (6954)
- Reichsautobahn. Pyramides des Dritten Reichs. Analysen zur Ästhetik eines unbewältigten Mythos. Marburg, Jonas Verlag, 1982 (6888)

VERZET

- GISEVIUS (H.B.), Jusqu'à la lie... II. De l'accord de Munich à l'attentat du 20 juillet 1944. Lausanne, Libr. Payot, 1947 (6916)

NA-OORLOG

- BARDECHE (Maurice), Nuremberg ou la terre promise. Paris, Les Sept Couleurs, 1948 (6986)
- CONOT (Robert E.), Justice at Nuremberg. London, Weidenfeld and Nicolson, 1983 (7051)
- MINISTERE DE LA DEFENSE NATIONALE (Service d'Education à l'Armée), La Zone d'occupation belge en Allemagne. Bruxelles, Institut Géographique Militaire, 1948 (B 2227)
- Nuremberg. Un chapitre de l'histoire toujours ouvert. Varsovie, Commission générale d'enquête sur les crimes nazis en Pologne, 1980 (6907)
- TENT (James F.), Mission on the Rhine. Reeducation and Denazification in American-Occupied Germany. Chicago-London, University of Chicago Press, 1982 (6945)
- Wir klagen an. 800 Nazi-Blutrichter - Stützen des Adenauer-Regimes. Berlin (DDR), Ausschuss für Deutsche Einheit, s.d. (0060)
- ZIEMKE (Earl F.), The U.S. Army in the Occupation of Germany. 1944-1946. Washington, Center of Military History, 1975 (6904)

FRANKRIJK

- AMOUREUX (Henri), La grande histoire des Français sous l'occupation. VI. L'impitoyable guerre civile. Décembre 1942 - Décembre 1943. Paris. Ed. Robert Laffont, 1983 (4931)

- AUGARDE (Jacques), Tabor. Préface du Général Guillaume. Paris, Ed. France-Empire, 1952 (6937)
- BOURDET (Claude), L'aventure incertaine. De la Résistance à la Restauration. (Paris), Ed. Stock, 1975 (7080)
- CLOSTERMANN (Pierre), Le grand cirque. Souvenirs d'un pilote de chasse français dans la R.A.F. Paris, Flammarion, (1959) (7038)
- DEFOORT (Eric), Une châtelaine flamande de France. Marie-Thérèse le Boucq de Ternas. 1873-1961. I. 1973-1914. Kortrijk, Katholieke Universiteit Leuven Campus Kortrijk, 1983 (B 2104/16)
- DES CARS (Guy), L'officier sans nom. Paris, Flammarion, 1955 (7006)
- DESPRIET (Philippe), De V1 en de V2 in Frans-Vlaanderen. Roeselare, Cartoeristiek, 1983 (B 2151/7)
- DOTY (Bennet J.), La légion des damnés. Traduit de l'anglais par P. Prevost. Paris, Libr. Stock, 1930 (7010)
- HISTOIRE du Parti Communiste Français. Tome II. (de 1940 à la Libération) Paris, Editions Unir, (1962)
- INSTITUT HOOVER, La vie de la France sous l'occupation. (1940-1944), Paris, Libr. Plon, 1957 (6967)
- JUNGER (Ernst), Premier journal parisien. Journal II. 1941-1943. Second journal parisien. Journal III. 1943-1945. Paris, Christian Bourgeois Editeur, 1980 (0022)
- KLARSFELD (Serge), Vichy-Auschwitz. Le rôle de Vichy dans la solution finale de la question juive en France - 1942. Paris, Fayat, 1983 (6948)
- KRUG VON NIDDA (Roland), Französische Elegie. Potsdam, Rütten & Loening Verlag, 1941 (6998)
- LANDRY (Gérard), Lille-Roubaix-Tourcoing sous l'occupation. Rennes, Quest-France, 1982 (6884)
- LANDRY (Gérard) - de VERREWAERE (Georges), Histoire secrète de la Flandre et de l'Artois. Paris, Albin Michel, 1982 (B 2106)
- LE BOTERF (Hervé), La Bretagne sous le gouvernement de Vichy : une tentative de régionalisation ? Paris, Ed. France-Empire, 1982 (7054)
- LONGUECHAUD (Henri), "L'abominable" armistice de juin 1940. Préface de Gaston Palewski. Paris, Plon, 1980 (6887)
- MICHEL (Henri), Paris résistant. Paris, Albin Michel, 1982 (0181)
- MOSTARD (J.J.), L'Europe c'est moi. Frankrijk van de Zonnekoning tot de Gaulle. Zaltbommel, Europese Bibliotheek, 1967 (1966) (7071)

- NOGUERES (Henri) - DEGLIAME-FOUCHE (Marcel), Histoire de la Résistance en France. En collaboration avec Marcel Degliame-Fouché et Jean Louis Vigier. 1. juin 1940 - juin 1941. 2. Juillet 1941 - octobre 1942. 3. Novembre 1942 - septembre 1943. 4. Octobre 1943 - mai 1944. 5. Juin 1944 - mai 1945. Paris, Robert Laffont, 1967-1981 (41)
- RIOUX (Jean-Pierre), La France de la IVe République. 1. L'ardeur et la nécessité. 1944-1952. 2. L'expansion et l'impuissance. 1952-1958. Paris, Editions du Seuil, 1980-1983 (6891)
- ROBRIEUX (Philippe), Histoire intérieure du Parti communiste. 1920-1945. Paris, Fayard, 1982 (6683)
- STERNHELL (Zeev), Ni droite ni gauche. L'idéologie fasciste en France. Paris, Ed. du Seuil, 1983 (6923)
- VERDES-LEROUX (Jeannine), Au service du Parti. Le parti communiste, les intellectuels et la culture (1944-1956). Paris, Libr. A. Fayard/Ed. de Minuit, 1983 (6965)
- WERTH (Alexander), France 1940-1955. With a Foreword by G.D. H. Cole. London, Robert Hale Ltd., 1956 (7018)

GROOT-BRITTANNIE

- ANGLO (Michael), Service Newspapers of the Second World War. London, Jupiter, 1977 (6918)
- CENTRAL STATISTICAL OFFICE, Statistical Digest of the War. London, His Majesty's Stationery Office and Longmans Green and Co., 1951 (6974)
- HANCOCK (W.K.) - GOWING (M.M.), British War Economy. London, HMSO, 1949 (6977)
- HINSLEY (F.H.) - THOMAS (E.E.) - RANSON (C.F.G.) - KNIGHT (R.C.), British Intelligence in the Second World War. Its Influence on Strategy and Operations. London, Her Majesty's Stationery Office, 1979-.... (7079)
- JONES (R.V.), La guerre ultra-secrète. (1939-1945). Un savant britannique face à Hitler. Traduit de l'anglais par Philippe Sabathé. (Paris), Plon, 1978 (7112)
- KRAUS (René), The Men Around Churchill. Philadelphia/New York, J.B. Lippincott Company, 1941 (7042)
- O'BRIEN (Terence H.), Civil Defence. London, HMSO and Longmans, Green and Co., 1955 (6976)
- SWINTON (Ernest D.), Augenzeuge. Hinter den Kulissen der britischen Weltkriegsführung. Berlin, Vorhut-Verlag Otto Schlegel, s.d. (7036)
- The War Dead of the British Commonwealth and Empire. The Register of the names of those who fell in the 1939-1945 War and are buried in Cemeteries in Belgium. Heverlee War Cemetery. Heverlee Churchyard. London, Imperial War Graves Commission, 1956 (B 2151/5)

INDONESIE

- CONTE (Arthur), Bandoung tournant de l'Histoire (18 avril 1955). Paris, Robert Laffont, 1965 (6988)

ISRAEL

- KOESTLER (Arthur), La tour d'Erza. (Thieves in the Night). Traduit de l'anglais par Hélène Claireau. Paris, Calmann-Lévy, 1948 (1947) (6992)
- The Six-Day War. La guerre des six jours. Tel-Aviv, Ed. M. Mizrahi (6962)

ITALIE

- La Storia : Fonti Orali Scuola. Venezia, Marsilio Editori, 1982 (6862)
- OMEZZOLI (Tullio), Lingua e politica nella provincia fascista. Una antologia della stampa. Una analisi della attività culturale fascista in Valle d'Aosta (1927-1945). Aosta, Istituto storico della Resistenza, 1974 (6964/8)
- PICCIOTTO FARGION (Liliana), L'occupazione tedesca e gli ebrei di Roma. Documenti e fatti. Roma/Milano, Carucci/C.D.E.C., 1979 (6917)
- PICCIOTTO FARGION (Liliana), Sul contributo di ebrei alla Resistenza italiana. in La Rassegna Mensile di Israel III-IV/1980 (6781/12)
- RICCARAND (Elio), Fascismo e antifascismo in valle d'Aosta. 1919-1936. Aosta, Istituto Storico della Resistenza, 1978 (7069)
- SOAVE (Sergio), Cultura e mito dell'autonomia. La Chiesa in Valle d'Aosta, 1900-1948. Milano, Franco Angeli Editore, 1979 (7068)

LUXEMBURG

- MELCHERS (E.T.), Kriegsschauplatz Luxemburg. August 1914. Mai 1940. Luxemburg, Sankt-Paulus-Druckerei, 1979 (7113)
- MELCHERS (E.T.), Luxemburg. Befreiung und Ardennen Offensive. 1944-1945. Luxemburg, Sankt-Paulus-Druckerei, 1982 (B 2235)

NEDERLAND

- CAMMAERT (A.P.M.), Tussen twee vuren. Fronttijd en evacuatie van de oostelijke Maasoever in Noord- en Midden-Limburg : september 1944 mei 1945. Assen, Van Gorcum, 1983 (7116)
- DE VOOYS (Is. P.), Van bedreiging tot bevrijding. Santpoort, Uitg. V./H.C.A. Mees, 1946 (6940)

- FREDERIKS (K.J.), Op de bres. 1940-1944. Overzicht van de werkzaamheden aan het Departement van Binnenlandse Zaken gedurende de oorlogsjaren. Den Haag, W.P. Van Stockum & Zoon, 1945 (6964/6)
- HAVENAAR (R.), De NSB tussen nationalisme en 'volkse' solidariteit. De vooroorlogse ideologie van de Nationaal-Socialistische Beweging in Nederland. (Cahiers over Nederland en de Tweede Wereldoorlog - Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie - nr. 6). 's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1983 (7044)
- in 't VELD (N.K.C.A.), De zuivering van artsen en advocaten. Een bijdrage tot de geschiedschrijving van de zuivering van het vrije beroep. Cahiers over Nederland en de Tweede Wereldoorlog - Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie - nr. 5. 's-Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1983 (6889)
- KELDER (J.J.), Schrijven voor de nieuwe orde. Literatuur en schrijverschap in De Schouw, tijdschrift van de Kultuurkamer. Utrecht, HES-uitgevers, 1983 (7064)
- KLUMPER (A.A.), Sociale verdediging en Nederlands verzet '40-'45. - ideëel concept getoetst aan historische werkelijkheid - Tilburg, H. Gianotten b.v., 1983 (6946)
- KNOOP (Hans), De Joodsche Raad. Het drama van Abraham Asscher en David Cohen. Amsterdam/Brussel, Elsevier, 1983 (7114)
- KRIJNEN (Paul), 'Zonodig met behulp van wapens'. Geschiedenis van rechtse paramilitaire organisaties in Nederland. Amsterdam, SUA, 1983 (6928)
- LUCKA (Emil), De groote tijd der Nederlanden. Vertaling van J.F. Jelgersma. Zutphen, W.J. Thieme & Cie., 1938 (B 2170)
- MIDDELHOEK (A.), Hollanders bouwen de "Westwall"... Enschede, Uitg. C.G. Campagne, s.d. (6939)
- RIJKE (Rinnes), Niet de schuld, wel de straf. Herinneringen van een N.S.B.-kind. Bussum, Van Holkema & Warendorf, 1982 (6972)
- RIJKSINSTITUUT VOOR OORLOGSDOCUMENTATIE. Processen. No. 1 Max Blokzijs. Amsterdam, Uitg. Buyten en Schippersheyn, s.d. (6691)
- SPRUIT (Inge P.), Onder de vleugels van de partij. Kind van de Führer. Levensverhaal van een Nederlandse ex-ss'er. Bussum, Het Wereldvenster, 1983 (6927)
- VAN KLEFFENS (E.N.), Belevissen II. 1940-1958. Alphen a/den Rijn, A.W. Sythoff, 1983 (7047)
- Volkseenheid. Voordrachten gehouden op de tweede Volkseenheid-Conferentie, in 1935. Amsterdam/Mechelen, De Spieghel/Het Kompas (1935). (6835)
- WEBER (E.P.), gedenkboek van het "Oranjehotel". Celmuren spreken. Gevangenen getuigen. Onze gevallen verzetshelden. Amstelveen, Studio Pieter Mulier, 1982 (6855)

OOSTENRIJK

- KONRAD (Helmut) - NEUGEBAUER (Wolfgang) (Hrsg.), Arbeiterbewegung - Faschismus - Nationalbewusstsein. Festschrift zum 20-jährigen Bestand des Dokumentationsarchivs des österreichischen Widerstandes und zum 60. Geburtstag von Herbert Steiner. Redaktion : Brigitte Galanda. Wien/München/Zürich, Europaverlag, 1983 (7027)

POLEN

- Biuletyn Głównej Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Warszawa, Wydawnictwo Prawnicze, 1981 (7049)
- GAJOWNICZEK (Jolanta), Eksterminacyjna polityka hitlerowska na ziemiach polskich. W piśmiennictwie polskim. Materiały do bibliografii. Warszawa, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, 1983 (6781/9)
- GAJOWNICZEK (Jolanta), Pomoc udzielana żydom przez Polaków o okresie okupacji hitlerowskiej. Materiały do bibliografii. Piśmiennictwo polskie. Warszawa, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, 1983 (6781/8)
- GUTMAN (Yisrael), The Jews of Warsaw, 1939-1943. Ghetto, Underground, Revolt. Brighton, Harvester Press, 1982 (6915)
- INSTITUT MILITAIRE D'HISTOIRE VARSOVIE. La contribution de la Pologne à la victoire sur l'Allemagne hitlérienne 1939-1945. Publié à l'occasion du XVe Congrès international des Sciences historiques à Bucarest (Août 1980). Varsovie, Ed. Czasopisma Wojskowe, 1980 (6996)
- KANIA (Stanisław), Publications of the Main Commission for Investigation of Nazi Crimes in Poland. 1945-1982. Publikationen der Hauptkommission zur Untersuchung der Naziverbrechen in Polen 1945-1982. Warszawa, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, 1983 (6906)
- Les Polonaises en lutte. 1939-1945. Varsovie, Rada narodowa gospodarka administracja, (1980) (6781/10)
- Poolische Documenten over de Voorgeschiedenis van den Oorlog. Antwerpen, NV Patria, 1940 (7074)

SPANJE

- BERNANOS (Georges), Les grands cimetières sous la lune. (Paris), Plon, 1938 (7111)
- BOEYKENS (Wim), De Spaanse Burgeroorlog in de nederlandstalige Belgische kranten (1936-1939), Gent, RUG, 1981 (TH 219)
- KOESTLER (Arthur), Un testament espagnol. (Spanish testament). Traduit de l'anglais par Denise van Moppès. (Paris), Albin Michel, 1939 (7016)

- LANGBEIN (Hermann), Pasaremos. (Wir werden durchkommen). Briefe aus dem spanischen Bürgerkrieg. Köln, Bund-Verlag, 1982 (6860)
- THOMAS (Hugh), La guerre d'Espagne. (The Spanish Civil War). Traduit de l'anglais par Jacques Brousse et Lucien Hess. (Paris), Robert Laffont, 1961 (7037)

U.S.S.R.

- CARR (E.H.), Twilight of the Comintern, 1930-1935. New York, Pantheon Books, 1982 (6926)
- GILLIARD (Pierre), Treize années à la Cour de Russie. Le tragique destin de Nicolas II et de sa famille. Paris, Payot, 1926 (7012)
- ILJIN (M.), Het 5 jaarplan. Amsterdam, H. Meulenhoff, (1931?) (6878)
- SCHPANOW (Nikolai), Brandstifter. Roman. Berlin, Verlag Volk und Welt, 1951 (7004)
- SIMONOV (Constantin), Dagen en nachten in Stalingrad. St-Denijs-Westrem, Climax, s.d. (6870)
- TOLSTOY (Nikolai), Stalin's secret war. London, Jonathan Cape, 1981 (6944)

VATIKAAN

- ERICKSON (John), The Road to Berlin. Stalin's War with Germany. Volume 2. London, Weidenfeld and Nicolson, 1983 (7076)

VERENIGDE STATEN

- COLE (Wayne S.), Roosevelt & the Isolationists. 1932-45. Lincoln & London, University of Nebraska Press, 1983 (6994)
- FISH (Hamilton), Der zerbrochene Mythos. F.D. Roosevelts Kriegspolitik. 1933-1945. Tübingen, Grabert-Verlag, 1982 (6968)
- LICHTENSTEIN (Nelson), Labor's War at Home. The CIO in World War II. Cambridge, Cambridge University Press, 1982 (6900)
- LINAKIS (Steven), Le printemps des déserteurs. Traduit de l'américain par Jean Rosenthal. Paris, Robert Laffont, 1968 (1965) (B 2153)

ZAIRE

- CRUISE O'BRIEN (Conor), To Katanga and Back. A U.N. case history. London, Hutchinson, 1962 (6982)
- DELHOUGNE (Georges), La guerre dans les hautes herbes. Reportage sur la campagne belge d'Abyssinie. Liège, Ed. Soledì, 1945 (B 2131)

- JANSSENS (E.), Histoire militaire du Congo belge pendant la seconde guerre mondiale. (Bruxelles, Centre de Documentation Historique des Forces Armées, 1982) (B 2108)
- VELAERS (A.J.G.) - DEMAN (G.J.) - DARGENT (J.), De Nigérie en Egypte. Avec le Charroi du Corps expéditionnaire. Léo-Kalina, Editions du Bulletin Militaire, (1964) (B 2119)
- WEBER (Guy), Ces Coloniaux. Histoires du Zaïre. Bruxelles, Ed. Louis Musin, 1982 (B 2109)

I N H O U D S T A F E L

INLEIDING	1
ALGEMENE GESCHIEDENIS	2
EERSTE WERELDOORLOG	2
BIBLIOGRAFIEEN EN INVENTARISSEN	2
BIOGRAFIEEN EN MEMOIRES	3
ENCYCLOPEDIEN - WOORDENBOEKEN	5
JODENDOM, ANTISEMITISME EN JODENVERVOLGING	5
KUNST EN KULTUUR	6
KONCENTRATIEKAMPEN	7
WEGVOERING ARBEIDERS NAAR DUITSLAND	8
ECONOMIE	8
KERKEN EN GODSDIENST	9
EUROPA	9
BEZET EUROPA / VERZET EN SPIONAGE	9
DISPLACED PERSONS	10
FASCISME EN NAZISME IN EUROPA	10
INTERNATIONALE BETREKKINGEN	11
KRIJGSGEVANGENEN	11
MILITAIRE OPERATIES	12
PSYCHOLOGISCHE OORLOGVOERING	15
SAMENLEVING	15
BELGIE	16
- BELGEN IN GROOT-BRITTANNIE	17
- BEVOLKING	17
- BEZETTING	17
- BINNENLANDSE POLITIEK	18
- COLLABORATIE	20
- ECONOMIE	21
- KERK EN GODSDIENST	22
- MILITAIRE GEBEURTENISSEN	23
- SAMENLEVING	23
- VERZET	24
- NA-OORLOG	26
- REPRESSIE	27

CHINA	27
DENEMARKEN	28
DUITSLAND	28
- GESCHIEDENIS	28
- BINNENLANDSE POLITIEK	28
- BUITENLANDSE POLITIEK	28
- EMIGRANTEN	28
- KERKEN	29
- NAZISME	29
- SAMENLEVING	30
- VERZET	31
FRANKRIJK	32
GROOT-BRITTANNIE	33
INDONESIE	34
ISRAEL	35
ITALIE	35
LUXEMBURG	34
NEDERLAND	34
OOSTENRIJK	36
POLEN	36
SPANJE	36
U.S.S.R.	37
VATIKAAN	37
VERENIGDE STATEN	37
ZAIRE	37

Dit 13/14e nummer van de Mededelingen werd samengesteld door
Alain DANTOING, Bruno DE WEVER, José GOTOVITCH, Dirk MARTIN,
Wim MEYERS, Frans SELLESLAGH en Jean VANWELKENHUYZEN
Redaktiesekretariaat en vertalingen uit het Frans : D. MARTIN
De redactie van deze aflevering werd afgesloten op 1/6/1984
Bladschikking en tikwerk : Nicole MEGANCK
Offsetdruk : André FLAMEE

DIRECTEUR - VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
JEAN VANWELKENHUYZEN

PAUL VANDEN THORENLAAN 36
1160 BRUSSEL